

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ**

**ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ
ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Χρήστος Αργυρίου

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων

Γεώργιος Σταμούλης

Λαμία, Ιούλιος 2017

UNIVERSITY OF THESSALY

SCHOOL OF SCIENCE

INFORMATICS AND COMPUTATIONAL BIOMEDICINE

**THE AMOUNT AND THE YEARLY PUBLIC COST PER STUDENT AND
QUANTITATIVE APPROXIMATION OF QUALITY OF PUBLIC HIGH
SCHOOL IN THE REGIONAL UNIT OF FTHIOTIDA IN AN ELECTRONIC
SURROUNDING**

Christos Argyriou

Master thesis

George Stamoulis

Lamia

July 2017

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΙΑΤΡΙΚΗ**

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ «ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΜΕ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ
ΑΣΦΑΛΕΙΑ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΟΓΚΟΥ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ»**

**ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ
ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Χρήστος Αργυρίου

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων Γεώργιος Σταμούλης

Λαμία, Ιούλιος 2017

«Υπεύθυνη Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψης προσωπικής ευθύνης»

Με πλήρη επίγνωση των συνεπειών του νόμου περί πνευματικών δικαιωμάτων, και γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα και ενυπογράφως ότι η παρούσα εργασία με τίτλο [«τίτλος εργασίας»] αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές από τις οποίες χρησιμοποίησα δεδομένα, ιδέες, φράσεις, προτάσεις ή λέξεις, είτε επακριβώς (όπως υπάρχουν στο πρωτότυπο ή μεταφρασμένες) είτε με παράφραση, έχουν δηλωθεί κατάλληλα και ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική

αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Αναλαμβάνω πλήρως, ατομικά και προσωπικά, όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναται να προκύψουν στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθεί, διαχρονικά, ότι η εργασία αυτή ή τμήμα της δεν μου ανήκει διότι είναι προϊόν λογοκλοπής.

Ο ΔΗΛΩΝ Ημερομηνία

Υπογραφή

**ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ
ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Χρήστος Αργυρίου

Τριμελής Επιτροπή:

Ονοματεπώνυμο Γεώργιος Σταμούλης (επιβλέπων)

Ονοματεπώνυμο Χρήστος Τριαντόπουλος

Ονοματεπώνυμο Κωνσταντίνος Τσαμαδιάς

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί διπλωματική εργασία στα πλαίσια του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών με τίτλο «Πληροφορική και Υπολογιστική Βιοϊατρική» ροή Πληροφορικής του Τμήματος Πληροφορικής.

Η μελέτη αυτή οφείλει πολλά σ' όλους εκείνους που με το δικό τους καταλυτικό τρόπο ο καθένας συνετέλεσαν στην ολοκλήρωσή της. Για το λόγο αυτό, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω ορισμένους απ' τους ανθρώπους που συνεργάστηκα μαζί τους και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην πραγματοποίησή της.

Ένα ευχαριστώ οφείλω στον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής Σταμούλη Γεώργιο, ο οποίος συνέβαλλε στην επίβλεψη και στο συντονισμό της μελέτης αυτής ενισχύοντας την προσπάθειά μας.

Θα ήθελα όμως να απευθύνω τις πιο θερμές μου ευχαριστίες στον Τσαμαδιά Κωνσταντίνο, ο οποίος υπήρξε ο εμπνευστής της συγκεκριμένης ιδέας. Χωρίς την εμπιστοσύνη του, το αμέριστο ενδιαφέρον του, την άμεση ανταπόκρισή του και τις εποικοδομητικές του επισημάνσεις σε συνδυασμό με το έξυπνο χιούμορ του, η μελέτη αυτή αναμφισβήτητα δε θα είχε βρει το δρόμο της προς το τέλος.

Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διευθυντές και τις διευθύντριες των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας για το χρόνο που μου αφιέρωσαν για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Τέλος, το πιο μεγάλο ευχαριστώ είναι για την οικογένειά μου, η οποία παρέμεινε ενεργά, ηθικά και υλικά στο πλευρό μου. Η αγάπη και η εμπιστοσύνη έδρασαν καταλυτικά για την εκπόνηση αυτού του εγχειρήματος.

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΜΑΘΗΤΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Λέξεις – κλειδιά: Ποιότητα σχολικών μονάδων Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αριθμός μαθητών ανά τμήμα, αριθμός μαθητών ανά καθηγητή, αριθμός μαθητών ανά Η/Υ, αριθμός μαθητών ανά τ.μ. κτιριακών υποδομών, αριθμός μαθητών ανά τ.μ. προαύλιου χώρου, ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η ποσοτική προσέγγιση πτυχών ποιότητας των σχολικών μονάδων της δημόσιας Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο διερεύνησης της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Η εμπειρική ανάλυση αποκαλύπτει ότι η ποιότητα των σχολικών μονάδων Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας υπολείπεται στις περισσότερες πτυχές με το μέσο επίπεδο των χωρών της Ε.Ε και του Ο.Ο.Σ.Α.

Επίσης, δείχνει ότι τα γυμνάσια έχουν κατά μέσο όρο μικρό μέγεθος. Ο αριθμός των μαθητών που ελαχιστοποιεί το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή κινείται στο επίπεδο των 400 μαθητών. Αν συγκροτούνταν Γυμνάσια σ' αυτό το μέγεθος, το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή θα προσέγγιζε τα 1950 €. Προτείνεται όπως η διοίκηση της εκπαίδευσης σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αξιοποιώντας το πληροφοριακό σύστημα και τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής ετησίως να αξιολογεί τις σχολικές μονάδες και να προβαίνει σε διορθώσεις όπου και όταν είναι αναγκαίες.

The amount and the yearly public cost per student and quantitative approximation of quality of public high school in the Regional Unit of Fthiotida in an electronic surrounding.

Abstract

The aim of this study is the quantitative approach of quality aspects of high school units of Low Secondary Education in the Regional Unit of Fthiotida, in a general context of investigating the quality of education.

The empirical research reveals that the quality of school in Low Secondary Education of the Regional Unit of Fthiotida tallies important with the majority of aspects according to the overage level of EU countries and OECD.

Also, shows that low secondary schools have totally small amount of students. The number of students which minimizes the yearly public cost per student reaches at 400 students. If they were set up low secondary schools with 400 students, the yearly public per cost student will be almost 1950€.

It is suggested as the administration of education in the Regional Unit of Fthiotida and the Regional Unit of Central Greece utilizing the use of information system and new technologies yearly in order to evaluate the quality of schools and fixing flaws if it is necessary.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ, ΣΧΗΜΑΤΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα	13
1.1 Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	16
1.1.1 Ρυθμιστικό πλαίσιο λειτουργίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	18
1.2 Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση	21
1.2.1 Πηγές χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών Δευτεροβάθμιας και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	22
1.2.2 Πλαίσια και φόρμουλες χρηματοδότησης στην εκπαίδευση στον ευρωπαϊκό χώρο	26
1.3 Η εξέλιξη της ελληνικής εκπαίδευσης και πολιτικής καθώς και η ευρωπαϊκή διάσταση	32
1.3.1 Η Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης	35
1.4 Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
Ποιότητα στην Εκπαίδευση	43
2.1 Δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση	45
2.2 Ποιότητα στην εκπαίδευση υπό το ευρωπαϊκό πρίσμα	45
2.3 Οι ελληνικοί δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση και μία απόπειρα σύγκρισης με τους Ευρωπαϊκούς	48
2.3.1 Προώθηση της εκπαίδευσης από Ο.Ο.Σ.Α., Unesco, Unicef	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Στοιχεία απ' την Οικονομική της Εκπαίδευσης

3.1 Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου και του κόστους	53
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Εμπειρική ανάλυση	54
--------------------------	----

4.1 Το πρόβλημα	54
-----------------	----

4.2 Μεθοδολογία της έρευνας	55
-----------------------------	----

4.3 Στοιχεία – Πηγές – Μέθοδοι Αναζήτησης	57
---	----

4.4 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση	58
------------------------------------	----

4.5 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση (Συνέχεια)	74
---	----

4.6 Οικονομικομετρική ανάλυση	87
-------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συμπεράσματα και Προτάσεις Πολιτικής	90
--------------------------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	93
---------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	95
------------------	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ, ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ, ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σελίδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ

<u>Διάγραμμα 1.1</u>	14
Διαγραμματική Απεικόνιση του Ελληνικού εκπαιδευτικού Συστήματος. Πηγή: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση, 2015	
<u>Γράφημα 1.1</u>	16
Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος Πηγή: Διαδικτυακός Τόπος Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2013	
<u>Πίνακας 1.1.1</u>	19
Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου Πηγή: http://didefth.gr	
<u>Γράφημα 1.2</u>	21
Ροή Εκπαιδευτικής Χρηματοδότησης στην Ελλάδα Πηγή: Τσαμαδιάς 2013	
<u>Πίνακας 1.2.1 (1)</u>	23
Υπολογισμός κόστους ανά μαθητή Πηγή: Eurostat Επεξεργασία IOBE	
<u>Πίνακας 1.2.1 (2)</u>	24
Ποσοστά δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Πηγή: Eurostat, ΕΛ-ΣΤΑΤ-ΕΟΠ Επεξεργασία IOBE	
<u>Πίνακας 1.2.1 (3)</u>	25
Ετήσια δαπάνη στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ για όλα τα επίπεδα Εκπαίδευσης στην Ε.Ε 27 Πηγή: Eurostat	
<u>Σχήμα 1.2.2 (1)</u>	28
Βασικά στοιχεία για την εκπαίδευση στην Ευρώπη, σελ. 94 [pdf] Πηγή: Βρυξέλλες ηλεκτρονική διεύθυνση	

<u>Σχήμα 1.2.2 (2)</u>	29
Δημόσιες Αρχές που συμμετέχουν στην κάλυψη δαπανών με τη μισθοδοσία του μη διδακτικού προσωπικού	
Πηγή: Eurydice	
<u>Σχήμα 1.2.2 (3)</u>	31
Επίπεδα δημοσίων αρχών που εμπλέκονται στην κάλυψη δαπανών σχετικά με επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες 2013-2014	
Πηγή: Eurydice	
<u>Σχήμα 1.2.2 (4)</u>	32
Επίπεδα δημοσίων αρχών που εμπλέκονται στην κάλυψη δαπανών	
Κεφαλαιουχικών αγαθών της πρωτοβάθμιας και γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 2013-2014	
Πηγή: Eurydice	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

<u>Πίνακας 2.2(1)</u>	46
Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης	
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000), Ευρωπαϊκή Έκθεση για την ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης (16) δείκτες για την εκπαίδευση, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, Βρυξέλλες	
<u>Πίνακας 2.2 (2)</u>	47
Είκοσι βασικοί δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά στην επίτευξη στόχων της Λισαβόνας για την εκπαίδευση και κατάρτιση	
Πηγή: Council of European Commission, 2002	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

<u>Σχήμα 3.1 (1)</u>	
Σύστημα της εκπαίδευσης με τις εισροές, την εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκροές	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

<u>Πίνακας 4.2.1</u>	55
Ορισμός μεταβλητών – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.2.2</u>	56
Δείκτες Ποιότητας Δημοσίων Γυμνασίων – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.1</u>	59
Πλήθος και ποσοστό (%) των Δημοσίων Γυμνασίων ανάλογα με το βαθμό αστικότητας – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.1</u>	59
Πλήθος και ποσοστό (%) των Δημοσίων Γυμνασίων ανάλογα με το βαθμό αστικότητας – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.2</u>	59
Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντών/τριων με βάση την κατηγορία Φύλο – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.2</u>	60
Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντών/τριων με βάση την κατηγορία Φύλο – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.3</u>	61
Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντών με βάση την κατηγορία Σπουδές – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.3</u>	61
Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντών – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.4</u>	61
Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντριών με βάση την κατηγορία σπουδές – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.4</u>	62
Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντριών – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.5</u>	62
Πλήθος και ποσοστό (%) των καθηγητών/τριών ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσής τους – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.5</u>	63
Επίπεδο εκπαίδευσης καθηγητών/τριών – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	

<u>Πίνακας 4.4.6</u>	63
Πλήθος των μεταβλητών σύλλογος γονέων, ιστοσελίδα, υποδομή AMEA για τις τρεις κατηγορίες αστικότητας των Δημοσίων Γυμνασίων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.7</u>	64
Απόλυτες και σχετικές συχνότητες της κατηγορίας παλαιότητα σχολικού κτιρίου – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.8</u>	65
Πλήθος και ποσοστό (%) των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των Δημοσίων Γυμνασίων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.6</u>	65
Εκπαιδευτικά προγράμματα στα Δημόσια Γυμνάσια – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.9</u>	66
Πλήθος και ποσοστό (%) των αλλοδαπών που φοιτούν στα Δημόσια Γυμνάσια – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Γράφημα 4.4.9</u>	66
Αλλοδαποί στα Δημόσια Γυμνάσια – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.10</u>	67
Καταγραφή των μεταβλητών ($X_1 - X_{11}$) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας – Υπολογισμοί απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.4.11</u>	71
Καταγραφή των μεταβλητών ($\Delta_1 - \Delta_6$) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας – Υπολογισμοί απ' το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.1</u>	75
Περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7 στην αστική περιοχή Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.2</u>	75
Περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7 στην ημιαστική συν αγροτική περιοχή Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.3</u>	75
Περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7 συνολικά Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.4</u>	78
Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ_1 έως Δ_6 στην αστική περιοχή	

Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.5</u>	79
Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ ₁ έως Δ ₆ στην ημιαστική συν αγροτική περιοχή - Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.6</u>	79
Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ ₁ έως Δ ₆ συνολικά	
Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.7</u>	82
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Λαμιέων – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.8</u>	83
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Στυλίδας – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.9</u>	83
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.10</u>	83
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Δομοκού – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.11</u>	84
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Μακρακώμης – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.12</u>	84
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Λοκρών – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.13</u>	84
Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Αμφίκλειας – Ελάτειας – Επεξεργασία από το συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.5.14</u>	86
Κατάταξη Δημοσίων Γυμνασίων ανά δείκτη ποιότητας – Επεξεργασία από το Συγγραφέα	
<u>Πίνακας 4.6.1</u>	88
Εκτιμήσεις συντελεστών –στατιστικά χαρακτηριστικά του μοντέλου για τα Δημόσια Γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας	

Γραφική παράσταση της συνάρτησης ετήσιου δημόσιου κόστους ανά μαθητή και μεγέθους των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί μείζον και διαχρονικό πρόβλημα με αρκετές προεκτάσεις. Η ποιότητα της εκπαίδευσης στην Ελλάδα έχει δοκιμαστεί σε μεγάλο βαθμό λόγω των κοινωνικών, οικονομικών, ιστορικών και πολιτικών εξελίξεων τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, παραμένει πρόβλημα και δημιουργεί ανησυχία όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά εξαπλώνεται τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στο ευρύτερο διεθνές. Βασικός σκοπός της εργασίας αυτής είναι να προσδιορίσει μία ποσοτική προσέγγιση πτυχών ποιότητας των σχολικών μονάδων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας μέσα σ' ένα γενικότερο πλαίσιο διερεύνησης της ποιότητας στην εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη αφορά το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και παράθεση σχετικών δεικτών ποιότητας που μας επιτρέπουν να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα. Η παρούσα εργασία αποτελείται από επτά κεφάλαια.

Το **πρώτο κεφάλαιο με τίτλο «Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα»** αναφέρεται σε θεωρητικά στοιχεία γύρω απ' το εκπαιδευτικό σύστημα, την ιστορία του και τις δομές του. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται διαγράμματα που αποτυπώνουν την εικόνα στην Ευρώπη για τη Δευτεροβάθμια αλλά και στον κόσμο. Επίσης, παρουσιάζονται κάποια συνοπτικά στοιχεία δημογραφικού ενδιαφέροντος για την Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας

Το **δεύτερο κεφάλαιο με τίτλο «Ποιότητα στην Εκπαίδευση»** προσεγγίζει τις έννοιες ποιότητα, αποτελεσματικότητα, διοίκηση ποιότητας προσαρμοσμένες κι εναρμονισμένες στο χώρο της εκπαίδευσης. Τέλος, γίνεται εκτενή αναφορά για δείκτες ποιότητας που έχουν θεσμοθετηθεί απ' την Ευρώπη ως μέσο αξιολόγησης και μέτρησης αποδοτικότητας.

Το **τρίτο κεφάλαιο με τίτλο « Στοιχεία απ' την Οικονομική της Εκπαίδευσης»** ορίζονται οι έννοιες του ανθρώπινου κεφαλαίου, του κόστους στην εκπαίδευση.

Το **τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο «Εμπειρική ανάλυση»** παρουσιάζεται το πρόβλημα της εμπειρικής ανάλυσης, περιγράφεται η διαδικασία και τα μέσα διεξαγωγής της, η μεθοδολογία της έρευνας, δείκτες και πίνακες που δίνουν μία συνολική εικόνα. Επίσης, πραγματοποιείται μία οικονομετρική ανάλυση που έχει ως στόχο την εξοικονόμηση πόρων.

Το **πέμπτο κεφάλαιο** καταγράφει τα συμπεράσματα που απορρέουν απ' τα ερευνητικά δεδομένα και επιπλέον κατατίθενται προτάσεις πολιτικής.

Τέλος, βρίσκεται η βιβλιογραφία, ελληνόγλωσση, ξενόγλωσση, ηλεκτρονικές πηγές και παράρτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ

Προθάλαμος

Η **παιδεία** αποτελεί σπουδαίο κοινωνικό αγαθό για τον άνθρωπο. Πνευματικά καλλιεργημένος ο άνθρωπος μπορεί πρώτα απ' όλα να κυβερνά τον εαυτό του καθυποτάσσοντας τα πάθη και τον ατομοκεντρισμό του. Η εκπαίδευση είναι η διαδικασία που την παράγει και μαζί συναποτελούν **ποιοτικό γνώρισμα** της κοινωνικής λειτουργίας. Είναι ομολογουμένως ζωτικής σημασίας για μία χώρα, διότι στοχεύει στα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης και συμβάλλει στην καλλιέργεια δημοκρατικής συνείδησης. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμο να προσδιοριστούν και να αναγνωριστούν ποια είναι αυτά τα κριτήρια ποιότητας στα προγράμματα σπουδών, η έρευνα, η υλικοτεχνική υποδομή, η διοικητική – επιστημονική υποστήριξη του διοικητικού έργου καθώς και η διαρκής μετεκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της εκπαίδευσης.

Το **εκπαιδευτικό σύστημα** αποτελεί ένα **υποσύστημα** του **κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού συστήματος** της χώρας και μάλιστα κατέχει περίοπτη θέση μέσα σ' αυτό, αφού επηρεάζει μεγάλο μέρος των υπολοίπων συστημάτων και του περιβάλλοντός του. Δομικά, περιλαμβάνει στοιχεία, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με σχέσεις εξάρτησης κι αλληλεπίδρασης. Σκοπός του είναι η πνευματική ανάπτυξη και μέσα απ' αυτήν η επαγγελματική και κατά συνέπεια η παραγωγική ανάπτυξη ενός κοινωνικού συνόλου και η πολιτιστική αναβάθμιση, που εμπεριέχει το στοιχείο των σχέσεων μεταξύ των δομών. Η επίτευξη του σκοπού αυτού ικανοποιεί τις ανάγκες των άλλων συστημάτων του περιβάλλοντος του εκπαιδευτικού συστήματος, με τα οποία βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση. Επιπροσθέτως, τα σύνορα τα οποία διαχωρίζουν το εκπαιδευτικό σύστημα απ' το περιβάλλον κι οριοθετούν το χώρο μέσα στον οποίο λειτουργεί είναι αρκετά ρευστά, αφού πρόκειται για ένα κοινωνικό ανθρώπινο σύστημα που επικοινωνεί κι αλληλοεπηρεάζεται με τα άλλα συστήματα. Ένα άλλο βασικό περιγραφικό στοιχείο του εκπαιδευτικού συστήματος είναι οι εισροές, στις οποίες περιλαμβάνονται οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι επανατροφοδοτούν το εκπαιδευτικό σύστημα, οι διοικητικοί υπάλληλοι, τα οικονομικά μέσα, τα οποία συμβάλλουν στην ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και τέλος οι πληροφορίες για μεθόδους διδασκαλίας και τεχνικές μάθησης, που προέρχονται

Η παρακάτω εικόνα αποτελεί τη διαγραμματική απεικόνιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με βάση το συστημικό της χαρακτήρα.

[illegible]

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα διαρθρώνεται σε τρεις διαδοχικές βαθμίδες: την **Πρωτοβάθμια**, τη **Δευτεροβάθμια** και την **Τριτοβάθμια** Εκπαίδευση. Αρχικά, αξίζει να αναφερθούμε στην ταξινόμηση ISCED (International Classification of Education), η οποία δημιουργήθηκε απ' την UNESCO τη δεκαετία του '70, με σκοπό την ομαδοποίηση των εκπαιδευτικών συστημάτων διαφορετικών χωρών. Ισχύει η παρακάτω αντιστοίχιση: ISCED 0: Προσχολική Εκπαίδευση, ISCED 1: Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, ISCED 2: Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ISCED 3: Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, ISCED 4: Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK), ISCED 5: Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (AEI, TEI, ATEI), Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και Ανώτερα Τεχνολογικά Ιδρύματα και ISCED 6: (Επιπέδου Master και Διδακτορικού).

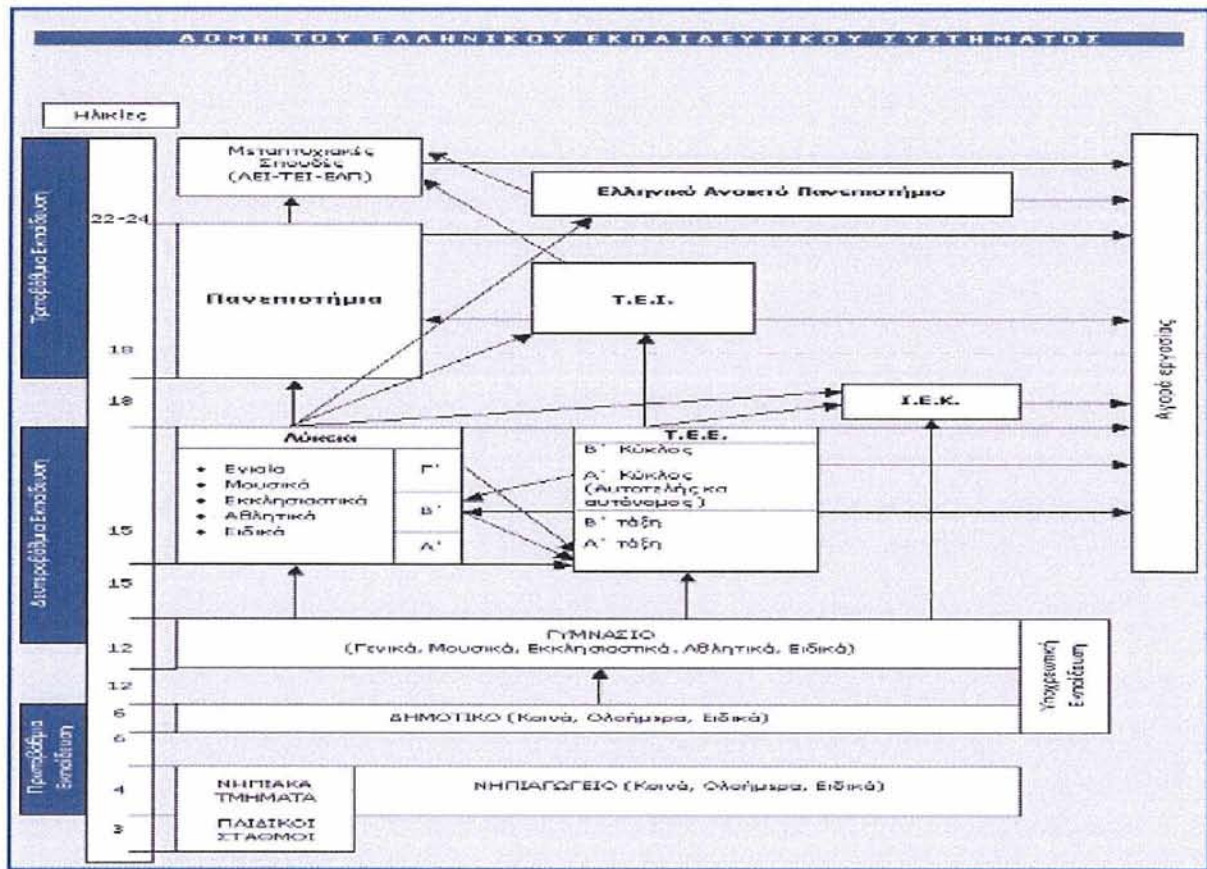
i) Η **Πρωτοβάθμια** Εκπαίδευση περιλαμβάνει το Δημοτικό Σχολείο (ταξινόμηση ISCED 1) που αποτελεί το πρώτο στάδιο υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Πριν το Δημοτικό Σχολείο, υφίσταται ο θεσμός της Προσχολικής Εκπαίδευσης που πραγματοποιείται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό, τον Παιδικό Σταθμό, και το Νηπιαγωγείο (ταξινόμηση ISCED 0). Τα δημοτικά σχολεία (δημόσια και ιδιωτικά) ανήκουν στο πρώτο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η φοίτησή τους διαρκεί (6) χρόνια ξεκινώντας απ' την ηλικία των 6 ετών μέχρι των 12 ετών.

ii) Η **Δευτεροβάθμια** Εκπαίδευση διακρίνεται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο (Κατώτερη Εκπαίδευση) περιλαμβάνει το **Γυμνάσιο** και το **Εσπερινό Γυμνάσιο** (ISCED 2) που αποτελεί το τελευταίο στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Διαρκεί τρία χρόνια σε μαθητές από ηλικία (12-15) ετών. Το δεύτερο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Ανώτερη Δευτεροβάθμια) δεν είναι υποχρεωτικό και περιλαμβάνει το **Γενικό Λύκειο**, το **Εσπερινό Γενικό Λύκειο**, το **Επαγγελματικό Λύκειο** (ΕΠΑΛ), το **Εσπερινό Επαγγελματικό Λύκειο** και τις **Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης** (ΣΕΚ) (ISCED 3), οι οποίες βάσει του Νόμου 4186/2013 (ΦΕΚ 193/17.09.2013) αντικατέστησαν τις επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑΣ). Πριν την τριτοβάθμια εκπαίδευση, υφίσταται και ο θεσμός του Ινστιτούτου Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) (ISCED 4), ο οποίος είναι αδιαβάθμητος.

iii) Η **Τριτοβάθμια** Εκπαίδευση προσφέρεται σε δύο παράλληλους τομείς: τον Πανεπιστημιακό Τομέα και τον Τεχνολογικό Τομέα. Η διάρκεια σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανάλογα με τη σχολή διαρκεί από 8 έως 12 εξάμηνα. Η εισαγωγή των φοιτητών εξαρτάται απ' την επίδοσή τους στις εξετάσεις που γίνονται σε εθνικό επίπεδο.

Μετά απ' την παρουσίαση των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και ο θεσμός της Δία Βίου Μάθησης. Ο θεσμός αυτός εφαρμόζεται μέσω του Εθνικού Προγράμματος Δία Βίου Μάθησης που περιλαμβάνει επενδύσεις, προγράμματα, ή επιμέρους δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης ή και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Φυσικά, αποσκοπεί στη δημιουργία και ανάπτυξη γνώσεων και ικανοτήτων των ατόμων δημιουργώντας μία ολοκληρωμένη προσωπικότητα στα επαγγελματικά βήματά τους και τη σταδιοδρομία τους. Έτσι, εξασφαλίζεται καλύτερη κοινωνική συνοχή και περισσότερο ενεργό δράση στο κοινωνικοοικονομικό γίγνεσθαι. Στο γράφημα 1.1 παρουσιάζεται η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Γράφημα 1.1 Δομή ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Πηγή: Διαδικτυακός Τύπος Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων 2013 (<http://www.minedu.gov.gr>)

1.1 Η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

(i) Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η υποχρεωτική εκπαίδευση ολοκληρώνεται με τη φοίτηση των μαθητών στο γυμνάσιο, το οποίο αποτελεί τμήμα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η φοίτηση είναι τριετής και αφορά μαθητές ηλικίας 12 – 15 ετών. Λειτουργούν δημόσια και ιδιωτικά γυμνάσια, τα οποία έχουν κοινή οργάνωση και πρόγραμμα σπουδών χορηγώντας ισότιμους τίτλους σπουδών. Το αναλυτικό πρόγραμμα καταρτίζεται απ' το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, εγκρίνεται απ' το Υπουργείο Παιδείας και ακολουθείται απ' τους εκπαιδευτικούς. Η αξιολόγηση των μαθητών είναι συνθετική αλλά το σπουδαιότερο ρόλο διαδραματίζουν οι γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις που διενεργούνται τον Ιούνιο μετά τη λήξη των μαθημάτων στα μαθήματα της Ομάδας Α (βασικά μαθήματα). Η βαθμολογική κλίμακα αξιολογήσεως της γραπτής και της προφορικής επίδοσης των μαθητών σε κάθε μάθημα κυμαίνεται από 0 έως 20. Επιπλέον, με τη χορήγηση του

απολυτηρίου του γυμνασίου είναι εφικτή η ένταξη στην αγορά εργασίας χωρίς κάποια εξειδίκευση. Στο σημείο αυτό αρμόζει να υπογραμμίσουμε το γεγονός πως επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία αλλοδαπών γυμνασίων που παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά αλλοδαπών που διαμένουν στη χώρα αλλά και Ελλήνων.

- Γυμνάσια με ελληνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Γυμνάσια με ξένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Γυμνάσια με ελληνικό και ξένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Σαφώς, υφίστανται κι εναλλακτικές δομές, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- **Εσπερινά Γυμνάσια**, απευθύνονται σε μαθητές άνω των 14 ετών, οι οποίοι εργάζονται. Η φοίτηση διαρκεί 3 έτη και περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄ Β΄ Γ΄ που αντιστοιχούν πλήρως μ' αυτές του ημερήσιου.
- **Πρότυπα Πειραματικά Γυμνάσια** που έχουν σκοπό την προαγωγή έρευνας σε συνεργασία με αντίστοιχες σχολές, νέων μεθόδων έρευνας και διδασκαλίας με έμφαση τη δημιουργικότητα και την καινοτομία.

Ανάλογα με τα ιδιαίτερα ταλέντα και τις κλίσεις των μαθητών υπάρχουν (**Μουσικά, Καλλιτεχνικά, Εκκλησιαστικά, Αθλητικής Διευκόλυνσης και Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης** για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες).

Στη λίστα των εναλλακτικών δομών μπορούμε να προσθέσουμε και τα **Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια**. Με το νόμο 4186/2013 ιδρύονται τα γυμνάσια αυτά στα οποία εγγράφονται απόφοιτοι δημοτικού γενικής ή ειδικής εκπαίδευσης και στα οποία η φοίτηση περιλαμβάνει πέντε τάξεις. Τα γυμνάσια αυτά εφαρμόζουν πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης και την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στις περιοχές όπου παρατηρείται έντονη πυκνότητα αλλοδαπών παιδιών ιδρύονται α) **ισπολιτισμικά Γυμνάσια** καλύπτοντας τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Ας μη λησμονούμε και την ύπαρξη **Μειονοτικών Σχολείων** με αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών τόσο στην ελληνική όσο και στην τουρκική γλώσσα.

(ii) Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Στην ανώτερη δευτεροβάθμια υπάγονται τα **γενικά λύκεια**. Το γενικό λύκειο διακρίνεται σε ημερήσιο και εσπερινό, δημόσιο και ιδιωτικό. Η φοίτηση σ' αυτό διαρκεί τρία έτη και για να εγγραφεί ένας μαθητής στην α΄ τάξη του γενικού λυκείου πρέπει να 'ναι κάτοχος Απολυτηρίου Γυμνασίου ή άλλου ισότιμου τίτλου. Επίσης υφίστανται **Επαγγελματικό Λύκειο** τριετούς φοίτησης και **Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης**

(ΣΕΚ) που είναι αποκλειστικά δημόσιες διетуός φοίτησης. Αντίστοιχα με τα γυμνάσια ειδικών κλίσεων και ταλέντων περιλαμβάνονται και τα (**Μουσικά, Καλλιτεχνικά, Πειραματικά, Ειδικής Αγωγής Μειονοτήτων**) λύκεια.

Μερικές απ' τις βασικές διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου που διέπουν σήμερα τη λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

- Ο Νόμος 1566/85, ο οποίος περιγράφει το σκοπό της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας, τη διάρθρωση και τις βαθμίδες της, τη διοίκηση των σχολείων, ενώ επίσης ρυθμίζει θέματα εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού.
- Ο Νόμος 2525/1997 και ο Νόμος 2640/1998, με τους οποίους θεσμοθετήθηκαν το Ενιαίο Λύκειο και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.
- Ο Νόμος 3475/2006, με τον οποίο μετονομάστηκαν τα Ενιαία Λύκεια σε Γενικά Λύκεια, θεσμοθετήθηκαν τα Επαγγελματικά Λύκεια και οι Επαγγελματικές Σχολές, οι οποίες αντικατέστησαν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια κι ορίστηκαν το περιεχόμενο σπουδών τους και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων τους.
- Νόμος 4093/2012 (Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (2013-2016) που περιλαμβάνει ρυθμίσεις (παράγραφος θ') που αφορούν το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Νόμος 4186/2013 που αφορά την αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

1.1.1 Ρυθμιστικό Πλαίσιο Λειτουργίας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (μελέτη του ρυθμιστικού πλαισίου που αφορά τα γυμνάσια)

Σχολικό και Διδακτικό Έτος

Το σχολικό έτος για τα Γυμνάσια αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επόμενου έτους. Το διδακτικό έτος στο Γυμνάσιο αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 30^η Ιουνίου του επόμενου έτους. Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους διεξάγεται η διδασκαλία των μαθημάτων και γίνονται οι κάθε είδους εξετάσεις. Επίσης, η διδασκαλία των μαθημάτων διεξάγεται σε δύο διδακτικές περιόδους που ονομάζονται τετράμηνα. Η πρώτη περίοδος (1^ο τετράμηνο) διαρκεί από 11 Σεπτεμβρίου έως 20 Ιανουαρίου και η δεύτερη περίοδος (2^ο τετράμηνο) από 21 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου.

Μαθήματα που διδάσκονται στο Γυμνάσιο

Τα μαθήματα που διδάσκονται στο γυμνάσιο κατατάσσονται σε τρεις ομάδες.

(Ομάδα Α΄) που περιλαμβάνει τα εξής μαθήματα: 1) Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (Γλωσσική Διδασκαλία και Νεοελληνική Λογοτεχνία), 2) Μαθηματικά, 3) Φυσική, 4) Ιστορία. (Ομάδα Β΄) που περιλαμβάνει: 1) Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Αρχαία Κείμενα από Μετάφραση), 2) Χημεία, 3) Βιολογία, 4) Γεωλογία – Γεωγραφία, 5) Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, 6) Θρησκευτικά, 7) Αγγλικά, 8) Δεύτερη ξένη γλώσσα, 9) Οικιακή Οικονομία. Ενώ η (Ομάδα Γ΄) περιλαμβάνει τα εξής μαθήματα: 1) Τεχνολογία – Πληροφορική, 2) Μουσική – Καλλιτεχνικά, 3) Φυσική Αγωγή. Το ωρολόγιο πρόγραμμα ορίζει ποια μαθήματα απ’ τα παραπάνω περιλαμβάνονται σε κάθε τάξη του Γυμνασίου.

Πίνακας 1.1.1 Ωρολόγιο Πρόγραμμα Γυμνασίου

Διδακτικό Αντικείμενο / Μάθημα		Τάξεις		
		Α΄	Β΄	Γ΄
Νεοελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	Γλωσσική Διδασκαλία	3	2	2
	Νεοελληνική Λογοτεχνία	2	2	2
Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα	2	2	2
	Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση	2	2	2
Μαθηματικά		4	4	4
Φυσικές Επιστήμες	Φυσική	1	2	2
	Χημεία	-	1	1
	Βιολογία	1	1	1
	Γεωγραφία	1	2	-
Οικιακή Οικονομία		2	-	-
Ιστορία		2	2	2
Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή		-	-	2
Θρησκευτικά		2	2	2
Αγγλικά		2	2	2
Γαλλικά / Γερμανικά		2	2	2
Φυσική Αγωγή		2	2	2
Τεχνολογία και Πληροφορική	Τεχνολογία	1	1	1
	Πληροφορική	1	1	1
Πολιτισμός και Δραστηριότητες	Μουσική	1	1	1
	Καλλιτεχνικά	1	1	1
Σύνολο ωρών υποχρεωτικού ωραρίου		32	32	32

Πηγή: <http://didedfth.gr>

Γραπτές ανακεφαλαιωτικές προαγωγικές κι απολυτήριες εξετάσεις

- Από 1^η Ιουνίου μέχρι 30^η Ιουνίου, η σχολική μονάδα ολοκληρώνει τις εξής διαδικασίες:
  - α) την πρώτη εξεταστική περίοδο στην οποία διεξάγονται οι γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις στα μαθήματα της Ομάδας Α΄,
  - β) το πρόγραμμα υποστηρικτικής διδασκαλίας για τους μαθητές που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις προαγωγής ή απόλυσης και παραπέμπονται σε επαναληπτική εξέταση,
  - γ) τη δεύτερη εξεταστική περίοδο στην οποία διεξάγονται επαναληπτικές εξετάσεις σε όσα μαθήματα έχουν παραπεμφθεί μαθητές.
- Το πρόγραμμα των προαγωγικών και απολυτήριων εξετάσεων των μαθημάτων ορίζεται απ' το Σύλλογο Διδασκόντων κι ανακοινώνεται απ' το Διευθυντή του Γυμνασίου στους μαθητές τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν απ' τη λήξη των μαθημάτων. Επιπλέον ως εξεταστέα ύλη ορίζονται τα 2/3 της διδαχθείσας ύλης.

Βαθμός ετήσιας επίδοσης

- Στα μαθήματα της ομάδας Α΄ βαθμός ετήσιας επίδοσης των μαθητών είναι το ένα τρίτο του αθροίσματος των βαθμών του πρώτου τετραμήνου, του δεύτερου τετραμήνου και της γραπτής ανακεφαλαιωτικής εξέτασης.
- Στα μαθήματα της ομάδας Β΄ και της ομάδας Γ΄ βαθμός ετήσιας επίδοσης των μαθητών είναι ο μέσος όρος των βαθμών του πρώτου τετραμήνου και του δεύτερου τετραμήνου.

Ένας μαθητής κρίνεται άξιος προαγωγής/απόλυσης:

- i) όταν έχει σε κάθε μάθημα βαθμό ετήσιας επίδοσης τουλάχιστον δέκα (10)
- ii) όταν έχει βαθμό ετήσιας επίδοσης σε καθένα απ' τα μαθήματα της ομάδας Α΄ τουλάχιστον οκτώ (08) κι έχει συνολικό μέσο όρο βαθμών ετήσιας επίδοσης τουλάχιστον δώδεκα (12).

Σημείωση: Αν δεν πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις προαγωγής ή απόλυσης, ο μαθητής παραπέμπεται σε επαναληπτική εξέταση στα μαθήματα στα οποία ο βαθμός ετήσιας επίδοσης είναι μικρότερος από δέκα (10). Για τους παραπεμπόμενους μαθητές υλοποιείται απ' το σχολείο πρόγραμμα υποστηρικτικής διδασκαλίας πέντε έως δέκα (5-10) διδακτικών ωρών, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών. Η υλοποίησή του ανατίθεται σε εκπαιδευτικούς του σχολείου απ' το σύλλογο διδασκόντων. Οι μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εξετάζονται με βάση τις διατάξεις με αρ. πρ. 28722/Γ2/12-3-2010 Υ.Α. (Β΄ 276), οι οποίοι προάγονται ή απολύονται σύμφωνα με τις διατάξεις της

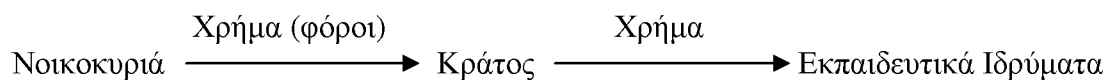
παρ. 4 εδαφίου α' (ii) της ενότητας με τίτλο «Βαθμός ετήσιας επίδοσης» της παρούσας εγκυκλίου με μείωση του προβλεπόμενου μέσου όρου βαθμών ετήσιας επίδοσης σε «τουλάχιστον 11».

1.2 Χρηματοδότηση στην Εκπαίδευση

Με τον όρο χρηματοδότηση της εκπαίδευσης αναφερόμαστε στην πραγματοποιούμενη επένδυση τόσο απ' το κράτος, όσο και απ' τα νοικοκυριά, προκειμένου να καλυφθούν οι λειτουργικές δαπάνες της εκπαίδευσης. Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση έχουν μακροπρόθεσμες αποδόσεις, οι οποίες είναι δύσκολο να υπολογιστούν. Οι επενδύσεις είναι ευθύνη κυρίως του δημοσίου τομέα, επειδή όμως τα δημόσια κεφάλαια είναι περιορισμένα, σημαντικό ρόλο παίζει η αύξηση των επενδύσεων στην εκπαίδευση στον ιδιωτικό τομέα. Προκειμένου να αξιολογηθεί η χορήγηση των οικονομικών πόρων δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις έννοιες της αποδοτικότητας (efficiency) και του αισθήματος δικαίου (equity), οι οποίες συμβάλλουν στην ορθή διαχείριση του κρατικού προϋπολογισμού και τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων (European Commission, 2004 α). Η πρώτη έννοια αφορά στη σχέση «εισροές – εκροές» στην εκπαίδευση, ενώ η δεύτερη στην υπόθεση ότι το σημερινό σχολείο επιβάλλεται να εντάξει μαθητές/τριες σ' ένα ενιαίο εκπαιδευτικό πλαίσιο, ικανό να εξασφαλίσει ισότητα ευκαιριών και καλύτερη επιτυχία για όλους, αποκλείοντας περιορισμούς που παρουσιάζονται από εξωγενείς παράγοντες όπως η οικονομική κατάσταση της οικογένειας και η γεωγραφική θέση του τόπου κατοικίας (European Commission, 2004 β).

Η ροή χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στη χώρα μας αποτυπώνεται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 1.2 Ροή Εκπαιδευτικής Χρηματοδότησης στην Ελλάδα

Πηγή: (Τσαμαδιάς, 2013)

Με βάση το γράφημα, η εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν απ' το κράτος μέσω της άμεσης κατανομής χρηματικών πόρων απ' τον κρατικό προϋπολογισμό στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

1.2.1 Πηγές χρηματοδότησης των δημοσίων δαπανών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Οι δημόσιες δαπάνες για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καλύπτονται από τρεις πηγές χρηματοδότησης:

- τον τακτικό προϋπολογισμό,
- το πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων,
- τα ποσά των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (τα οποία καταγράφονται στον Τακτικό Προϋπολογισμό).

Οι δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση καταγράφονται σε τρεις διαφορετικές πηγές:

- (i) Τις Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (κωδικοί 210 και 220) του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Παιδείας).
- (ii) Τις Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (Νομαρχίες).
- (iii) Τις Περιφερειακές Υπηρεσίες (Γενικές Γραμματείες Περιφερειών).

Το συνολικό ποσό των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την Εκπαίδευση αναλύεται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- (i) Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους (κωδικός 8200).
- (ii) Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από κοινοτικούς πόρους (κωδικός 8300).

Τα ποσά των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης κατευθύνονται μέσω του τμήματος Επιχορηγήσεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών προς την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Οι δαπάνες που καλύπτονται απ' τους πόρους αυτούς περιλαμβάνουν:

- μεταφορά μαθητών
- σίτιση μαθητών
- μισθώματα σχολείων
- επισκευή και συντήρηση σχολείων
- μισθοδοσία σχολικών τροχονόμων
- μισθοδοσία σχολικών φυλάκων
- μισθοδοσία καθαριστριών
- λοιπές λειτουργικές δαπάνες.

Μέση ετήσια δημόσια δαπάνη ανά μαθητή

Για να εκτιμηθεί το κόστος στη δημόσια Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση έγινε χρήση της βάσης δεδομένων της Eurostat με δεδομένα κόστους για την Προσχολική, την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια για την περίοδο 2002 – 2011. Αξίζει να σημειωθεί ότι προέκυψαν περιορισμοί σε σχέση με τα δεδομένα στη Eurostat, καθώς δεν υπάρχουν συγκεντρωτικά στοιχεία κόστους για το σύνολο της Ε.Ε.-27 και της Ευρωζώνης, αλλά μόνο για κάθε χώρα χωριστά, ενώ επιπλέον για το 2009 δεν υπάρχουν στοιχεία για τον αριθμό των μαθητών.

Με βάση αυτές τις επισημάνσεις ακολουθεί ο πίνακας υπολογισμού κόστους ανά μαθητή.

Πίνακας 1.2.1 Υπολογισμός κόστους ανά μαθητή (1)

(ποσά σε €000.000)	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική Κυβέρνηση)	1.365	2.096	2.264	2.457	2.452	2.640	2.895	3.027	2.789	2.753
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική Κυβέρνηση)	1.643	2.487	2.631	2.942	2.922	3.158	3.488	3.653	3.348	3.280
ΣΥΝΟΛΟ	3.008	4.585	4.895	5.399	5.374	5.798	6.383	6.680	6.137	6.033
Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Τοπική Κυβέρνηση)	60	63	75	89	92	86	86	89	47	61
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Τοπική Κυβέρνηση)	60	63	75	88	92	85	85	87	48	50
ΣΥΝΟΛΟ	120	126	150	177	184	171	171	176	95	111
Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική και Τοπική Κυβέρνηση)	1.425	2.161	2.339	2.546	2.544	2.726	2.981	3.116	2.836	2.814
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική και Τοπική Κυβέρνηση)	1.703	2.550	2.706	3.030	3.014	3.243	3.573	3.740	3.396	3.330
ΣΥΝΟΛΟ	3.128	4.711	5.045	5.576	5.558	5.969	6.554	6.856	6.232	6.144
Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (αριθμός μαθητών)	736.872	739.434	743.820	740.301	738.016	731.544	735.891	737.184	744.222	747.771
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (αριθμός μαθητών)	713.336	671.303	655.043	679.508	668.437	650.047	653.094	661.461	682.124	664.762
ΣΥΝΟΛΟ	1.452.208	1.410.737	1.398.863	1.419.809	1.406.453	1.381.591	1.388.985	1.398.645	1.426.346	1.412.533
Κόστος/Μαθητή*										
Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική και Τοπική Κυβέρνηση)	1.929	2.923	3.145	3.439	3.447	3.726	4.051	4.227	3.811	3.763
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Κεντρική και Τοπική Κυβέρνηση)	2.387	3.799	4.131	4.459	4.509	4.989	5.471	5.654	4.979	5.009
Κόστος/Μαθητή*										
Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	2.154	3.339	3.607	3.927	3.952	4.320	4.719	4.902	4.369	4.350

Πηγή: Eurostat Επεξεργασία IOBE

(*) Τα ποσά είναι σε €.

Με βάση τον παραπάνω πίνακα, προκύπτει ότι **το κόστος ανά μαθητή στην Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση σχεδόν διπλασιάστηκε +95,1% την υπό εξέταση περίοδο από τα 1.929 € το 2002 στα 3.763 € το 2011. Υπερδιπλασιασμός του κόστους ανά μαθητή παρουσιάζεται και στο κόστος ανά μαθητή στη Δευτεροβάθμια από τα 2.387 € το 2002 στα 5.009 € το 2011. Επιπλέον, το κόστος ανά μαθητή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι κατά μέσο όρο την περίοδο 2002 – 2011 υψηλότερο**

κατά 31,2% σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος στην Προσχολική και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, αν και ο αριθμός των μαθητών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι κατά μέσο όρο μικρότερος κατά 70.000 σε σχέση με τον αριθμό των μαθητών στην Προσχολική και την Πρωτοβάθμια. Συνολικά, **το κόστος ανά μαθητή για το σύνολο της Προσχολικής, της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης την ίδια περίοδο υπερδιπλασιάζεται**, ανερχόμενο από τα 2.154 € το 2002 στα 4.350 € το 2011.

Σύγκριση μέσης ετήσιας δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης ανά μαθητή

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τα ποσοστιαία κατανομή των συνολικών δαπανών (δημοσίων και ιδιωτικών) για Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για το 2004 και το 2011. Στη δημόσια Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, το σχετικό ποσοστό είναι σχετικά σταθερό κατά την εξέταση περίοδο περί του 90%, έχοντας μειωθεί οριακά το 2011 σε σχέση με το 2004 (από 91,4% σε 89,7%). Στη δημόσια Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, το σχετικό μερίδιο της δημόσιας δαπάνης έναντι της ιδιωτικής είναι ελαφρώς υψηλότερο (περί το 93%).

Πίνακας 1.2.1 Ποσοστά δημόσιας και ιδιωτικής δαπάνης για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (2)

2004			2011	
	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	91,4 %	8,6 %	89,7 %	10,3 %
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	93,2 %	6,8 %	93,4 %	6,6 %
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ	92,4 %	7,6 %	91,7 %	8,3 %

Πηγή: Eurostat, ΕΛ-ΣΤΑΤ-ΕΟΠ Επεξεργασία IOBE

(*) Οι δημόσιες δαπάνες για τη δημόσια Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προέρχονται απ' τη βάση δεδομένων της Eurostat, ενώ οι αντίστοιχες ιδιωτικές δαπάνες απ' την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Συνολική δαπάνη για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ σε χώρες της Ε.Ε.

Πίνακας 1.2.1 Ετήσια δαπάνη στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης στην Ε.Ε.-27 (3)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
Ε.Ε.-27	5,2	5,3	5,4	5,5	5,4	5,4	5,3	5,2	5,3	5,7	5,7	5,4
Βέλγιο	5,3	6,1	6,2	6,1	6,0	6,0	6,0	6,1	6,5	6,6	6,6	6,1
Γερμανία	5,2	5,2	5,3	5,3	5,2	5,1	4,8	4,7	4,8	5,3	5,2	5,1
Εσθονία	5,6	4,8	5,0	5,0	4,8	5,0	4,8	4,8	5,6	6,2	5,8	5,2
Ιρλανδία	4,3	4,3	4,3	4,4	4,5	4,5	4,5	4,7	5,6	6,3	6,4	4,9
Ελλάδα	3,6	3,6	3,7	3,7	3,9	4,3	-	-	-	-	-	3,8
Ισπανία	4,8	4,7	4,7	4,7	4,7	4,6	4,6	4,8	5,1	5,6	5,6	4,9
Γαλλία	6,3	6,3	6,2	6,3	6,1	6,0	5,9	5,9	6,0	6,3	6,3	6,1
Ιταλία	4,8	5,0	4,8	4,9	4,8	4,6	4,8	4,4	4,8	4,9	4,7	4,8
Κύπρος	7,5	6,6	7,3	7,9	7,1	7,2	7,3	7,3	7,9	8,4	8,3	7,5
Λουξεμβούργο	-	3,5	3,7	3,7	3,8	3,7	3,3	3,1	-	-	-	3,5
Μάλτα	4,4	4,7	4,4	5,4	5,1	7,0	6,8	6,5	6,0	6,6	7,0	5,8
Ολλανδία	5,1	5,3	5,5	5,7	5,8	5,8	5,6	5,5	5,6	6,2	6,2	5,7
Αυστρία	5,7	5,7	5,7	5,5	5,5	5,5	5,5	5,3	5,4	5,9	5,8	5,6
Πορτογαλία	5,2	5,4	5,3	5,4	5,1	5,5	5,3	5,4	5,2	5,8	5,8	5,4
Σλοβενία	-	5,9	6,0	6,1	6,0	6,0	6,0	5,5	5,4	5,9	5,9	5,9
Σλοβακία	4,0	4,0	4,2	4,6	4,7	4,4	4,2	3,9	4,0	4,5	4,6	4,3
Φινλανδία	5,5	5,7	5,8	6,1	6,1	6,0	5,9	5,6	5,8	6,5	6,5	6,0
Βουλγαρία	4,3	4,2	4,4	4,4	4,4	4,2	4,1	3,9	4,4	4,5	4,0	4,3
Τσεχία	4,0	4,1	4,2	4,5	4,6	4,4	4,8	4,4	4,3	4,8	4,7	4,4
Δανία	6,6	7,0	7,0	7,0	7,2	7,4	7,2	7,1	7,0	7,8	7,9	7,2
Κροατία	-	-	3,8	3,9	3,9	4,3	4,4	4,3	4,6	4,7	4,5	4,3
Λετονία	5,7	5,9	6,1	5,8	5,5	5,5	5,5	5,4	6,1	5,9	5,3	5,7
Λιθουανία	5,7	5,5	5,4	5,2	5,2	5,0	4,9	4,9	5,2	6,1	5,8	5,4
Ουγγαρία	5,0	5,1	5,5	6,1	5,6	5,6	5,7	5,0	4,8	4,8	4,6	5,3
Πολωνία	4,9	5,4	5,9	6,0	5,9	5,9	5,7	5,3	5,7	5,8	5,8	5,7
Ρουμανία	3,0	3,3	3,6	3,4	3,2	3,7	-	-	-	4,2	3,5	3,5
Σουηδία	6,3	6,2	6,6	6,5	6,4	6,3	6,2	6,1	6,2	6,7	6,4	6,4
Ηνωμένο Βασίλειο	5,1	5,3	5,8	6,0	5,8	6,2	5,8	5,7	5,6	6,0	6,4	5,8
Η.Π.Α.	7,0	7,2	7,1	7,4	7,4	7,1	7,3	7,6	7,3	7,3	7,3	7,3

Πηγή: Eurostat.

Απ' τον πίνακα προκύπτει ότι για την περίοδο 2000 – 2010, η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό δαπάνης ως ποσοστό του ΑΕΠ για την παροχή τόσο δημόσιας όσο και ιδιωτικής εκπαίδευσης είναι η Κύπρος με ένα μέσο ποσοστό που κυμαίνεται στο 7,5%. Αντίθετα, το χαμηλότερο ποσοστό παρουσιάζεται στο Λουξεμβούργο και τη Ρουμανία, όπου δε ξεπερνά το 3,5%. Σε σχέση με το μέσο όρο δαπανών για εκπαίδευση στην Ε.Ε.-27 που ανέρχεται στο 5,4% ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι χώρες που ξεπερνούν αρκετά το μέσο όρο επενδύοντας αναλογικά με τις υπόλοιπες υψηλότερο ποσά ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι η Δανία (7,2%), η Σουηδία (6,4%) κι ακολουθούν το Βέλγιο και η Γαλλία με ίδιο ποσοστό (6,1%) και οριακά χαμηλότερα η Φινλανδία (6%). Επιπλέον, το αντίστοιχο ποσοστό για τις ΗΠΑ την ίδια περίοδο ανέρχεται στο (7,3%). Αντίθετα, στη Βουλγαρία (4,3%), την Κροατία (4,3%), τη Σλοβακία (4,3%) και την Τσεχία (4,4%), το ποσοστό δαπανών για την εκπαίδευση κυμαίνεται σε επίπεδα κάτω του μέσου όρου της Ε.Ε.-27. Η χώρα μας, με

βάση τα διαθέσιμα στοιχεία που υπάρχουν και καλύπτουν την περίοδο 2000 – 2005, δαπανούσε κατά μέσο όρο το 3,8% του ΑΕΠ της για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης, το οποίο ήταν το τρίτο μικρότερο ποσοστό στην Ε.Ε.-27 τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο μπροστά απ' τη Ρουμανία (3,4%) και το Λουξεμβούργο (3,7%).

1.2.2 Πλαίσια και φόρμουλες χρηματοδότησης στην εκπαίδευση στον Ευρωπαϊκό χώρο

Οι αρμόδιες εκπαιδευτικές αρχές κατά την κατανομή των σχολικών πόρων αντιμετωπίζουν δυσχέρειες για τον ακριβή εντοπισμό και την περιγραφή των μεθόδων και κριτηρίων χρηματοδότησης. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν π.χ. η αυτονομία που απολαμβάνουν οι ενδιάμεσες αρχές ή οι ανώτατες αρχές όπως τα «Länder» στη Γερμανία και οι αυτόνομες κοινότητες στην Ισπανία καθώς και η πολυπλοκότητα της χρηματοδοτικής φόρμουλας και των βασικών μεταβλητών ή δεικτών που χρησιμοποιούνται σ' όλη την Ευρώπη. Συνεπώς, έχουν προσδιοριστεί τρεις βασικές μέθοδοι χρηματοδότησης. Η πρώτη είναι η «**χρηματοδότηση βάσει φόρμουλας**», δηλαδή η κατανομή των πόρων βάσει μιας καθολικά συμφωνηθείσας φόρμουλας. Η δεύτερη είναι η «**έγκριση προϋπολογισμού**», δηλαδή η υποβολή ενός προϋπολογισμού που καταρτίζεται απ' τα σχολεία ή από άλλες χώρες προς έγκριση απ' την αρμόδια αρχή που είναι υπεύθυνη για τη χρηματοδότηση. Η τρίτη μέθοδος έχει ονομαστεί «**πόροι με βάση τη διακριτική ευχέρεια**» και αναφέρεται στην περίπτωση όπου οι αρχές που είναι υπεύθυνες για τη χρηματοδότηση έχουν την πλήρη διακριτική ευχέρεια ως προς τον καθορισμό του ύψους των πόρων που πρόκειται να κατανεμηθούν, λειτουργώντας κατά περίπτωση βάσει εκτιμήσεων των αναγκών για πόρους. Τα υπουργεία των κεντρικών / ανώτατων αρχών, χρησιμοποιούν μία χρηματοδοτική φόρμουλα για τον καθορισμό του ύψους των πόρων που θα κατανεμηθούν για διδακτικό προσωπικό σε όλες σχεδόν τις χώρες. Στις μισές απ' αυτές τις χώρες, πολλές απ' τις οποίες βρίσκονται στη Βόρεια Ευρώπη, οι πόροι που καθορίζονται με βάση αυτή τη μέθοδο, κατανέμονται είτε ως μέρος μίας συνολικής επιχορήγησης που χρησιμοποιείται για ορισμένες τουλάχιστον κατηγορίες εκπαιδευτικών πόρων, είτε ως μέρος ενός ποσού κατ' αποκοπή με σκοπό να καλυφθούν οι πόροι για ένα φάσμα δημοσίων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Σε αυτές τις τελευταίες χώρες, τα σχολεία ή οι ενδιάμεσες αρχές που λαμβάνουν τα κονδύλια, απολαμβάνουν κάποια αυτονομία όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με προτεραιότητες πολιτικών. Στις υπόλοιπες χώρες, οι πόροι προορίζονται ειδικά για το

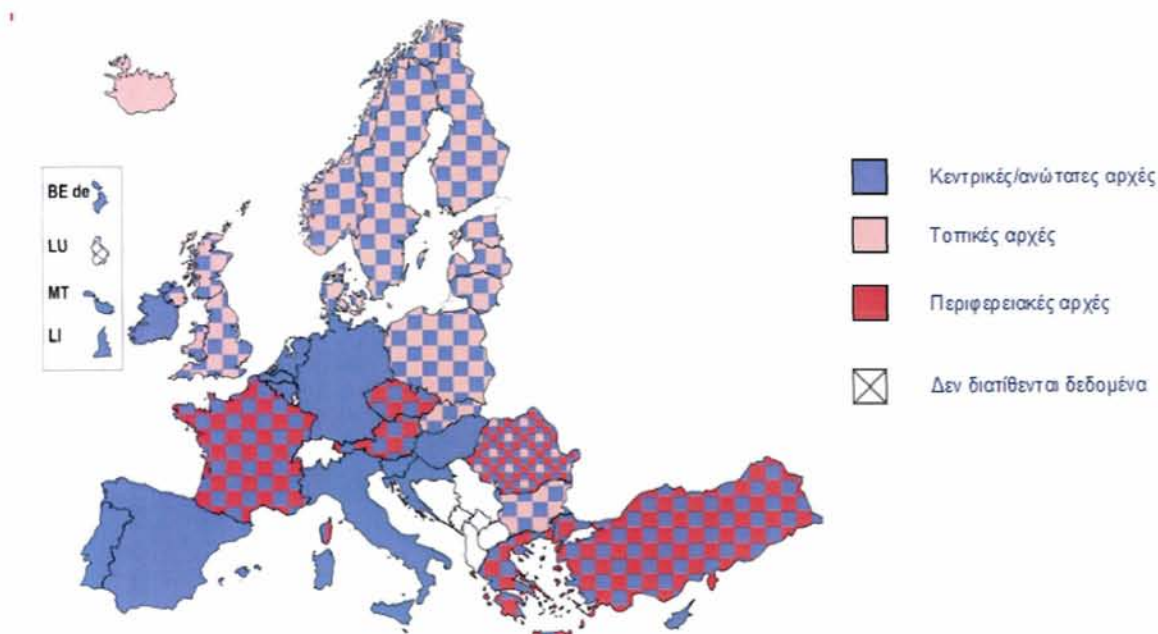
διδασκτικό προσωπικό. Η χρηματοδοτική φόρμουλα χρησιμοποιείται επίσης από ανώτατες αρχές για τον καθορισμό του ύψους των πόρων που θα κατανεμηθούν για επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες στην πλειοψηφία των χωρών. Αντίθετα, η χρηματοδότηση για κεφαλαιουχικά αγαθά εμπίπτει συχνότερα στη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων υπουργείων, στα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις, τα σχολεία ή οι αρμόδιες ενδιαμέσες αρχές υποβάλλουν προϋπολογισμό κεφαλαίων προς έγκριση. Τόσο η χρηματοδοτική φόρμουλα όσο και η κατανομή των πόρων με βάση τη διακριτική ευχέρεια, έχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Όπου εφαρμόζεται κάποια φόρμουλα, οι μεταβλητές σχετίζονταν μόνο με το πλήθος των μαθητών (κατά κεφαλήν χρηματοδότηση), αυτός θα μπορούσε να είναι ο πιο διαφανής τρόπος για την κατανομή των πόρων. Ωστόσο, άλλες μεταβλητές, όπως τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, είναι σημαντικές για την εξίσωση, καθώς επιτρέπουν στους πόρους να εστιαστούν εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη. Για παράδειγμα, σε κοινωνικά υποβαθμισμένες περιοχές, μπορεί να χρειαστούν επιπλέον κονδύλια προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότητα μεταξύ των μαθητών σε διαφορετικές περιοχές. Επί του παρόντος, οι περισσότερες χώρες χρησιμοποιούν αυτά τα είδη κριτηρίων για την κατανομή των κονδυλίων. Διεξοδικότερα, αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο φτάνουν οι πόροι στα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα για κάθε κατηγορία δαπάνης (μισθοδοσίας, επιχειρησιακών αγαθών και υπηρεσιών, κεφαλαιουχικών αγαθών).

Δαπάνες μισθοδοσίας διδασκτικού προσωπικού

Οι δαπάνες για το προσωπικό αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 70% των συνολικών ετήσιων δαπανών για την εκπαίδευση στην ΕΕ των 27 κρατών μελών και αποτελούν επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό δαπανών για τα δημόσια σχολεία. Στη Βόρειο Ευρώπη, στις μεταβιβάσεις πόρων για διδασκτικό προσωπικό συμμετέχουν τόσο οι κεντρικές / ανώτατες όσο και οι ενδιαμέσες αρχές. Στη Φιλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Ουαλία και Σκωτία), οι ανώτατες αρχές μεταβιβάζουν ένα ποσό κατ' αποκοπή στις ενδιαμέσες αρχές, το οποίο προορίζεται για τη χρηματοδότηση ενός φάσματος δημοσίων υπηρεσιών και όχι μόνο για την εκπαίδευση. Σε μερικές χώρες (την Τσεχική Δημοκρατία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Αυστρία και την Τουρκία), στις μεταβιβάσεις των πόρων για διδασκτικό προσωπικό συμμετέχουν τόσο οι εθνικές διαστάσεις (ανωτάτου επιπέδου), όσο και οι περιφερειακές τους αρχές.

Συγκριτικά με άλλες κατηγορίες πόρων, στις μεταβιβάσεις των πόρων για διδακτικό προσωπικό συμμετέχουν λιγότεροι φορείς και τα κονδύλια φθάνουν συνήθως στα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς μέσω μιας πιο άμεσης διαδρομής.

Σχήμα 1.2.2 (1)

Πηγή: Eurydice

(EACEA/Eurydice, 2012). Βασικά στοιχεία για την εκπαίδευση στην Ευρώπη, σελ. 94 [pdf], Βρυξέλλες: ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice> % 20/documents/key-data-series/134 EN.pdf.

Σύμφωνα με το σχήμα, μόνο οι κεντρικές / ανώτατες αρχές συμμετέχουν στη μεταφορά των πόρων για διδακτικό προσωπικό σε περισσότερο από το ένα τρίτο των χωρών. Για την πλειοψηφία των χωρών αυτών, ισχύουν τα ίδια δεδομένα για το μη διδακτικό προσωπικό και πιο συγκεκριμένα, για το Βέλγιο, την Ιρλανδία, την Ισπανία, την Κροατία, την Ιταλία, τη Μάλτα, την Ολλανδία, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και το Λιχτενστάιν.

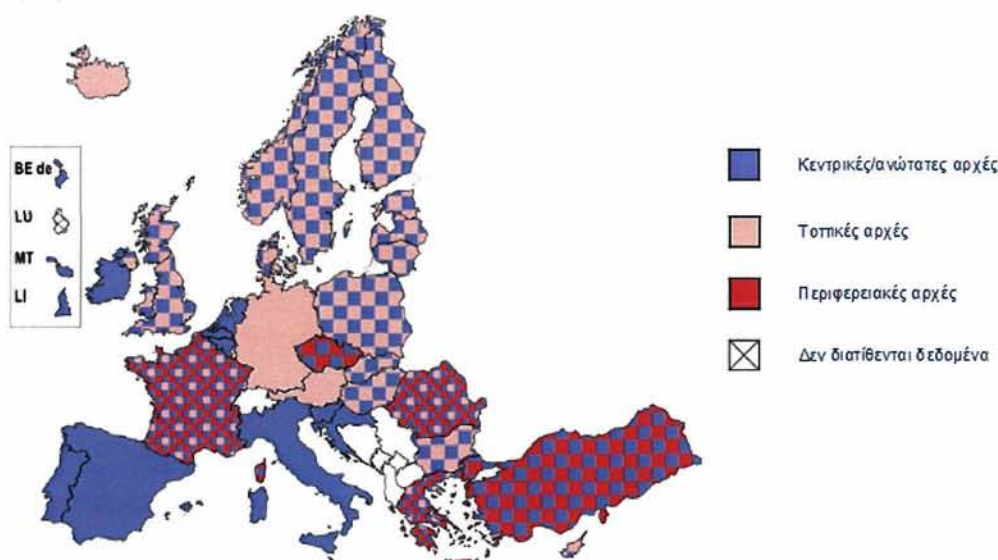
Δαπάνες μισθοδοσίας μη διδακτικού προσωπικού

Για το μη διδακτικό προσωπικό συμμετέχουν τοπικές ή περιφερειακές αρχές, είτε μόνες τους είτε με τη βοήθεια των κεντρικών / ανώτατων αρχών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ουγγαρία, όπου οι κεντρικές / ανώτατες αρχές καλύπτουν τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού άμεσα μέσω ενός κρατικού οργανισμού, του Κέντρου Συντήρησης Ιδρυμάτων εν ονόματι «Klebelberg». Το προσωπικό συντήρησης

χρηματοδοτείται κατά τον ίδιο τρόπο, αλλά κάποια κονδύλια για το προσωπικό αυτό προέρχονται επίσης από τους δήμους (αν ο δήμος έχει πληθυσμό πάνω από 3000 κατοίκους). Σε αντίθεση με την Ουγγαρία, στην Αυστρία (στα δημοτικά σχολεία, «Hauptschulen» και «Neue Mittelschulen», η χρηματοδότηση του μη διδακτικού προσωπικού διαφέρει απ' τη χρηματοδότηση του διδακτικού προσωπικού και συμμετέχουν μόνο δήμοι.

Η κατάσταση στην Ελλάδα στις μεταβιβάσεις κονδυλίων για το μη διδακτικό προσωπικό έχει ως ακολούθως. Συμμετέχουν δηλαδή τρία διαφορετικά επίπεδα αρχών και συγκεκριμένα δύο υπουργεία (το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και το Υπουργείο Εσωτερικών), οι διευθύνσεις εκπαίδευσης ως αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και οι δήμοι.

Σχήμα 1.2.2 (2)

Πηγή: Eurydice.

Το σχήμα αποτυπώνει τις δημόσιες αρχές που συμμετέχουν στην κάλυψη δαπανών σχετικά με τη μισθοδοσία του μη διδακτικού προσωπικού στην πρωτοβάθμια και γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση τη χρονική περίοδο 2013 – 2014.

Συμπερασματικά, γίνεται αντιληπτή η άποψη ότι τόσο για το διδακτικό προσωπικό όσο και το μη διδακτικό προσωπικό τα υπουργεία ανώτατων αρχών μοιράζονται την ευθύνη για τη μεταβίβαση κονδυλίων ή και την πληρωμή του προσωπικού με τις τοπικές αρχές ή με τις περιφερειακές αρχές ή τις διοικητικές υποδιαιρέσεις των ανώτατων αρχών.

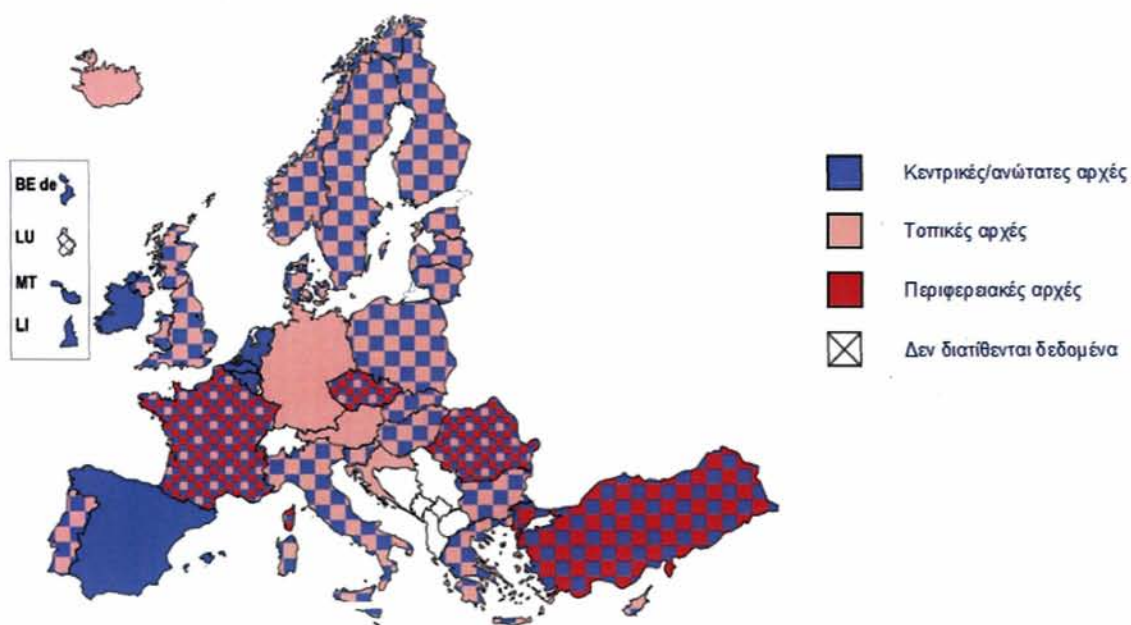
Δαπάνες για επιχειρησιακά αγαθά και κεφαλαιουχικά αγαθά

Με τον όρο επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες εννοούμε όσα αγαθά και υπηρεσίες χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια ενός καθορισμένου οικονομικού έτους, δηλαδή αγαθά και υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται για την παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε καθημερινή βάση όπως φεροιπύην εκπαιδευτικό υλικό (χαρτικά, ηλεκτρονικά μηχανήματα), (φωτοτυπικά, εκτυπωτές) καθώς και συντήρηση μικρής κλίμακας. Στην λίστα αυτή περιλαμβάνονται επίσης μικρές δαπάνες για είδη εξοπλισμού κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο κόστους.

Σε πάνω από τα δύο τρίτα των χωρών, στη χρηματοδότηση των επιχειρησιακών αγαθών και υπηρεσιών συμμετέχουν τόσο οι κεντρικές / ανώτατες αρχές όσο και οι δήμοι. Σε τρεις χώρες, την Τσεχία (για σχολεία πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), τη Γαλλία (για σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) και τη Ρουμανία, συμμετέχουν τρία διαφορετικά επίπεδα αρχών. Σε έξι χώρες το Βέλγιο, την Ιρλανδία, την Ισπανία (στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) τη Μάλτα, τις Κάτω Χώρες και το Λιχτενστάιν (στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) μόνο οι κεντρικές / ανώτατες αρχές συμμετέχουν στη μεταβίβαση κονδυλίων στα σχολεία για επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες. Αντίθετα, στην Αυστρία (στα δημοτικά σχολεία, τα «Hauptsdiulen» και «Neue Mittelschulen», την Κροατία και την Ισλανδία, συμμετέχουν μόνο οι τοπικές αρχές στη μεταβίβαση κονδυλίων για αυτούς τους πόρους σε σχολεία πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης· για τις μισές περίπου χώρες, ο καταμερισμός των ευθυνών για τη χρηματοδότηση διάφορων τύπων επιχειρησιακών αγαθών και υπηρεσιών, ποικίλλει σε μεγαλύτερο βαθμό. Για παράδειγμα, στην Κύπρο και τη Σλοβενία (σχολεία πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), οι πόροι που σχετίζονται άμεσα με τη διδασκαλία, όπως οι πόροι για εκπαιδευτικό υλικό, διατίθενται απευθείας στα σχολεία, χωρίς τη συμμετοχή περιφερειακών ή τοπικών αρχών. Ωστόσο, σε άλλους τύπους δαπανών, όπως οι δαπάνες για τη συντήρηση των κτιρίων, συμμετέχουν και οι τοπικές αρχές. Ορισμένοι τύποι επιχειρησιακών δαπανών δεν περιλαμβάνουν κάποια χρηματοδότηση από τις κεντρικές / ανώτατες αρχές. Στη Λιθουανία, για παράδειγμα για τη χρηματοδότηση δαπανών που σχετίζονται με τη συντήρηση χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση για διδακτικό υλικό, χωρίς επιπρόσθετα κονδύλια από τις κεντρικές / ανώτατες αρχές.

Σχήμα 1.2.2 (3)

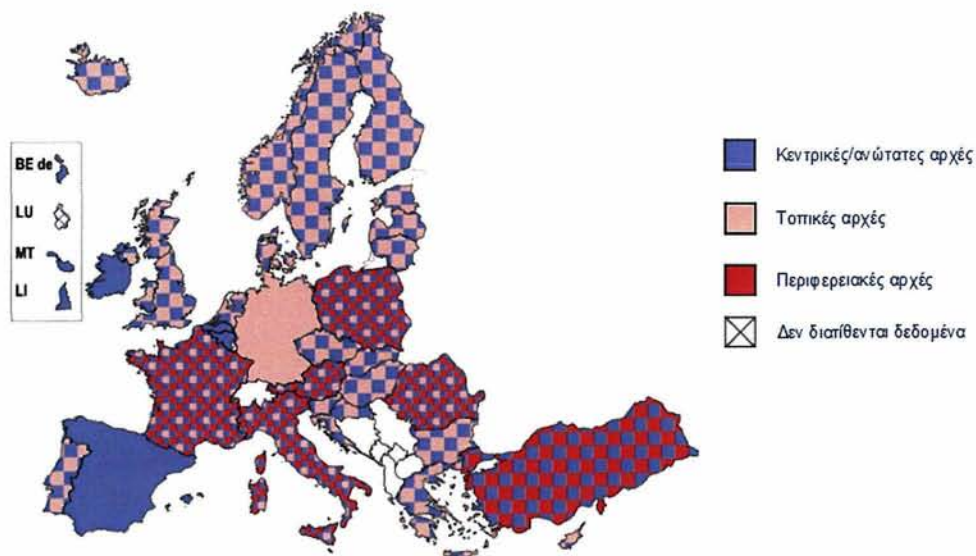
Πηγή: Eurydice.

Στο σχήμα περιγράφονται τα επίπεδα των δημοσίων αρχών που εμπλέκονται στην κάλυψη δαπανών σχετικά με επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες στην πρωτοβάθμια και γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τη χρονική περίοδο 2013 – 2014.

Η χρηματοδότηση των κεφαλαιουχικών αγαθών βασίζεται συνήθως σε δύο επίπεδα αρχών και πιο συγκεκριμένα στις κεντρικές / ανώτατες αρχές με τη βοήθεια είτε των περιφερειών, είτε των τοπικών αρχών. Αξίζει να τονιστεί πως παρόμοια περίπτωση αποτελεί και η χρηματοδότηση για επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες. Φυσικά, υπάρχουν και πέντε χώρες όπου αντί για δύο επίπεδα αρχών εμπλέκονται τρία στη χρηματοδότηση και αποτελούν εξαιρέσεις. Οι χώρες αυτές είναι: η Γαλλία (στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης), η Αυστρία (σ' όλες τις βαθμίδες), η Ιταλία, η Ρουμανία και η Πολωνία. Εντούτοις, σε Βέλγιο, Μάλτα, Λιχτενστάιν, Ισπανία και Ιρλανδία η χρηματοδότηση πραγματοποιείται με αποκλειστική ευθύνη των κεντρικών / ανώτατων αρχών. Ας μην παραλειφθεί ότι εντοπίζονται κάποιες διαφοροποιήσεις στον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτούνται διαφορετικοί τύποι κεφαλαιουχικών δαπανών. Σε γενικές γραμμές, η ευθύνη για τις μεγάλες κεφαλαιουχικές επενδύσεις, όπως για παράδειγμα η κατασκευή κτιρίων ή η αγορά γης ανήκει περισσότερο σε κεντρικές αρχές σε σχέση με τις αγορές διδακτικού εξοπλισμού με δύο εξαιρέσεις. Στις εξαιρέσεις αυτές υπάγονται η Αυστρία (δημοτικά σχολεία, «Hauptsdiulen» και «Neue Mittelschulen»), όπου η χρηματοδότηση

για την ανέγερση σχολικών κτιρίων προέρχεται από περιφερειακά και τοπικά έσοδα, ενώ οι κεντρικές / ανώτατες αρχές είναι υπεύθυνες για την παροχή βιβλίων απευθείας στα σχολεία. Στην Κροατία, η ανέγερση σχολικών κτιρίων και η ανακαίνισή τους χρηματοδοτείται είτε από περιφερειακούς (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), είτε από τοπικούς φόρους, ενώ οι δαπάνες για διδακτικό εξοπλισμό χρηματοδοτούνται τόσο από τους κεντρικούς όσο και από τους τοπικούς προϋπολογισμούς.

Σχήμα 1.2.2 (4)

Πηγή: Eurydice.

Το σχήμα περιγράφει τα επίπεδα των δημοσίων αρχών που εμπλέκονται στην κάλυψη δαπανών κεφαλαιουχικών αγαθών της πρωτοβάθμιας και γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (2013 – 2014).

1.3 Η εξέλιξη της ελληνικής εκπαίδευσης και πολιτικής καθώς και η ευρωπαϊκή διάσταση

Η εκπαίδευση με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα αλλά και τη χάραξη πορείας του ατόμου στο πολιτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Από τεχνικής πλευράς, με τη διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες διαμορφώνοντας αξίες (ηθική, ειλικρίνεια, ακεραιότητα, αίσθηση του δικαίου, αφοσίωση, υπευθυνότητα). Η λέξη προέρχεται απ' το αρχαίο

ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω που σημαίνει ανατρέφω από παιδική ηλικία μορφώνω, διαπαιδαγωγώ. Ωστόσο, ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζεται η εκπαίδευση συνδέεται με την πολιτική, την οικονομία και την κοινωνία αποτελώντας αναπόσπαστο κομμάτι της. Συνεπώς, η εκπαίδευση παίρνει χαρακτήρα εκπαιδευτικής πολιτικής βασισμένο σε αξίες, στόχους που πρέπει να διαμορφωθούν συμβάλλοντας στην περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξη της κοινωνίας. Με άλλα λόγια, προκειμένου η εκπαίδευση να προετοιμάσει σωστά τους πολίτες μίας χώρας απαιτείται ένας απόλυτα ορθολογικός στρατηγικός σχεδιασμός. Στο σημείο αυτό οφείλουμε να υποστηρίξουμε το γεγονός πως η εκπαίδευση, οι μηχανισμοί της, τα συστήματα και τα υποσυστήματά της, οι πρακτικές της θα πρέπει κάθε φορά να ερμηνεύονται με βάση τις υπάρχουσες εξελίξεις – προτεραιότητες που αφορούν το κοινωνικό σύνολο. Επίσης ανεπηρέαστος δε θα μπορούσε να παραμείνει και ο πολιτικός στίβος που χωρίς καμία αμφιβολία είναι ο παράγοντας που συμβάλλει καθοριστικά στη δομή των λειτουργιών της εκπαίδευσης και την οργάνωσή της μέσω των εκπαιδευτικών θεσμών. Παρακάτω, θα παρουσιαστεί η ιστορία της εκπαίδευσης στη νεότερη Ελλάδα (απ' την περίοδο του Ιωάννη Καποδίστρια 1828 – 1831 μέχρι και σήμερα), η οποία θα αποτελέσει μία χρήσιμη πηγή γνώσης στην κατανόηση του εκπαιδευτικού συστήματος και της οργάνωσής του ανάλογα τις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις.

Η εκπαίδευση την περίοδο Καποδίστρια (1828 – 1831)

Ο πρώτος κυβερνήτης του απελευθερωμένου απ' τον τουρκικό ζυγό ελληνικού κράτους Ιωάννης Καποδίστριας κατέβαλλε προσπάθειες για την εξασφάλιση αρχικά της στοιχειώδους εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα το 1829 ίδρυσε το Ορφανοτροφείο της Αίγινας για τα ορφανά του πολέμου, όπου λειτουργούσαν εκτός απ' τα αλληλοδιδασκτικά σχολεία (σχολεία στα οποία οι μαθητές των ανώτερων τάξεων δίδασκαν τα παιδιά που φοιτούσαν στις κατώτερες) τρεις κλάσεις ελληνικών μαθημάτων και πολλά «χειροτεχνεία», πρακτικά εργαστήρια διαφόρων τεχνών για όσους μαθητές δεν είχαν ικανότητες προόδου στα μαθήματα. Επιπλέον, Σχολεία λειτούργησαν στη Σύρο, στο Ναύπλιο, την Αθήνα, την Ύδρα και ακόμα το Κεντρικό Πολεμικό Σχολείο Ναυπλίου, η Εκκλησιαστική Σχολή του Πόρου, η Αγροτική Σχολή της Τίρυνθας και η Εμπορική Σχολή Σύρου. Ο Καποδίστριας σε συνεργασία με την Επιτροπή για θέματα παιδείας φρόντισαν κατά το δυνατόν για το υλικοτεχνικό εξοπλισμό των σχολών και την έκδοση διαταγμάτων για τη σωστή οργάνωση και λειτουργία τους. Ο κυβερνήτης είχε διατυπώσει την ανάγκη

ιδρύσεως Πανεπιστημίου. Όμως, οι οικονομικές δυσκολίες και η έλλειψη διδακτικού προσωπικού καθώς και ο πρόωρος θάνατός του στάθηκαν εμπόδιο.

Η εκπαίδευση την περίοδο του Όθωνα (1833 – 1863)

Τα μέλη της Αντιβασιλείας έλαβαν αποφάσεις και εξέδωσαν διατάγματα σύμφωνα με τα οποία α) ιδρύθηκαν δημοτικά σχολεία σ' όλους τους δήμους με υποχρεωτική φοίτηση για παιδιά άνω των 6, β) ιδρύθηκαν ελληνικά σχολεία σ' όλες τις επαρχίες και γ) ιδρύθηκαν γυμνάσια στην έδρα κάθε νομού. Έτσι, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα οργανώθηκε πάνω στα πρότυπα του αντίστοιχου Βαυαρικού, μ' έναν κύκλο βασικής υποχρεωτικής εκπαίδευσης και δύο διαφορετικούς κύκλους μέσης παρά το γεγονός ότι οι ελληνικές κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες ήταν πολύ διαφορετικές από αυτές της Βαυαρίας. Τη δαπάνη των δημοτικών σχολείων αναλάμβαναν οι δήμοι ενώ των ελληνικών σχολείων και των γυμνασίων το κράτος.

Η εκπαίδευση την περίοδο 1911 – 1945

Πολεμικές περιπέτειες και πολιτικές κρίσεις ταλάνισαν την Ελλάδα απ' το 1912 έως το 1922. Το 1914 ξεσπά ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Με το τέλος του πολέμου η Ελλάδα ήταν στο πλευρό των νικητών. Ακολουθεί η μικρασιατική εκστρατεία, η οποία διήρκησε μέχρι το 1922 και έληξε με την ήττα της Ελλάδας. Έπειτα, η περίοδος του μεσοπολέμου (1922 – 1940) αποτέλεσε το πρώτο κύμα εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων του 20^{ου} αιώνα. Αρχικά, δημιουργήθηκαν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη συγκρότηση του Πανεπιστημίου. Με τα νομοσχέδια του 1913 η δημοτική εκπαίδευση γίνεται εξάχρονη και υποχρεωτική και οδηγεί στο αστικό σχολείο ή στο εξατάξιο γυμνάσιο. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929 ακολούθησε την ελληνική οικονομική αναδιοργάνωση με καπιταλιστικά πρότυπα, φανερώνοντας τις αδυναμίες της. Όμως, οι μεταρρυθμίσεις αυτές ανακόπηκαν απ' τις εξουσίες των Κονδύλη και Μεταξά.

Η εκπαίδευση μετά το 1945

Η μεταπολεμική μεταρρύθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος του 1957 δεν ήταν επιτυχής αφού διατήρησε τις συντηρητικές δομές της διογκώνοντας τα προβλήματα. Το 1964 η κεντρικά πολιτική της εποχής κατάφερε να εκσυγχρονίσει την αστικοφιλελεύθερη παιδεία με την ελληνική οικονομία, με βάση την ισότητα. Εισήγαγε τη

δημοτική γλώσσα, το εννιάχρονο σχολείο, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τη δωρεάν παιδεία, ενώ παράλληλα οδήγησε στη θέσπιση του ακαδημαϊκού απολυτηρίου. Μεταπολιτευτικά, η ευρωπαϊκή ενοποίηση, η παγκοσμιοποίηση, η κοινωνία της πληροφορίας και ο διεθνής οικονομικός ανταγωνισμός καθόρισαν την πορεία της ελληνικής παιδείας απ' την ισότητα στην αποδοτικότητα.

Οι εξετάσεις για την εισαγωγή στα Πανεπιστήμια ουσιαστικά ξεκινάνε την περίοδο 1962 – 1965, όπου τις διοργανώνουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια. Την περίοδο 1978 – 1979 εφαρμόζεται το σύστημα εισόδου στα ΑΕΙ και ΚΑΤΕΕ μέσω εξετάσεων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και τα μαθήματα στις δύο τελευταίες τάξεις χωρίζονται σε κορμού και επιλογής. Μικρές αλλαγές για τη συνέχεια, μέχρι την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του Γεράσιμου Αρσένη το 1999 με το Ενιαίο Λύκειο και τις Πανελλήνιες Εξετάσεις σ' όλα τα μαθήματα στη Β' και στη Γ' Λυκείου, αλλαγή που προκάλεσε πολλές αντιδράσεις στους μαθητές. Τέλος, ακολούθησαν και κάποιες τροποποιήσεις σε σχέση πάλι με το εξεταστικό σύστημα το 2004 κι αργότερα (Γενικό Λύκειο) όπως μετονομάστηκε επιβάρυνε τον ήδη ελλειμματικό προϋπολογισμό του κράτους.

Συνοψίζοντας, η ελληνική εκπαίδευση παρουσιάζει κραυγαλέες αντιθέσεις σε σχέση με το παρελθόν, όπως η ταυτόχρονη υψηλή πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία και παράλληλα το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης φανερώνοντας την ελληνική «μορφωσιολατρεία». Το σχολείο αντιμετωπίζει όλους τους μαθητές με τον ίδιο τρόπο, αγνοώντας την κοινωνική τους προέλευση, αναπαράγει την κοινωνική δομή και ταυτόχρονα τη νομιμοποιεί με ισότιμες εξεταστικές διαδικασίες σε βάρος των αδυνάτων. Συνεπώς, η ελληνική εκπαίδευση εναρμονίζεται με σύγχρονες επιταγές εγκαθιδρύοντας νέους ορίζοντες στην ποιότητα της εκπαίδευσης.

Πηγή: <http://thanasiskopadis.blogspot.com>, 5/3/2011

1.3.1 Η Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης

Η «ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση» ορίζει ένα πεδίο ιδεών και εφαρμογών που αφορά την ταυτότητα του Ευρωπαίου πολίτη όπως εξελίσσεται κάτω από τις σύγχρονες απαιτήσεις της παγκοσμιοποίησης. Συνδέθηκε άμεσα τόσο με τη συζήτηση για τον ιδεολογικό προσανατολισμό του περιεχομένου της ευρωπαϊκής ενοποίησης, όσο και με τον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό χαρακτήρα του μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Επομένως, στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης

καλλιεργείται εντονότερα η ιδέα της βελτίωσης της εκπαίδευσης, καθώς αποτελεί στόχο στρατηγικής συμμαχίας και βασική παράμετρος κάθε εκπαιδευτικής αλλαγής.

Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή τη δεκαετία του '70 και του '80 τα προγράμματα δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ασχολούνται με:

- τις καλύτερες δυνατότητες πολιτισμικής και επαγγελματικής κατάρτισης για τους Ευρωπαίους και μη πολίτες και για τα παιδιά τους,
- την ανάπτυξη της αντιστοιχίας μεταξύ των ευρωπαϊκών συστημάτων με κύριο στόχο την αμοιβαία κατανόηση και συνεργασία σε ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά θέματα,
- την ίδρυση ειδικού εκπαιδευτικού ηλεκτρονικού δικτύου Ευρυδίκη (Eurydice) για τη συλλογή πληροφοριών και σύγχρονων στατιστικών στοιχείων της εκπαιδευτικής πραγματικότητας των χωρών μελών της κοινότητας,
- τη συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων της Γ/βαθμιας εκπαίδευσης με την ανάπτυξη της κινητικότητας των φοιτητών, καθηγητών, ερευνητών,
- την ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσα στην πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κυρίως με το ψήφισμα για την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης το Μάιο του 1988, οι Υπουργοί Παιδείας των κρατών – μελών ενισχύουν με κατάλληλες δράσεις κάθε πρωτοβουλία συνεργασίας σε θέματα εκπαίδευσης, τόσο σε επίπεδο κρατών – μελών όσο και σε κοινοτικό επίπεδο. Κύριοι στόχοι είναι η ενίσχυση των γνώσεων για το ενιαίο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Με τη συνθήκη για την Ε.Ε (Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992) εισάγονται τα άρθρα 126 για την εκπαίδευση και 128 για τον πολιτισμό. Η συνεργατική αρμοδιότητα της Ε.Ε στα θέματα εκπαίδευσης και πολιτισμού των κρατών μελών της αποκτά νομικό πλαίσιο.

Μεγάλης σημασίας θεωρείται η Λευκή Βίβλος με τίτλο «Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση, οι προκλήσεις και η αντιμετώπισή τους για τη μετάβαση στον 21^ο αιώνα» (1993). Συγκεκριμένα, αντιπροσωπεύει την οικονομική φιλοσοφία του ευρωπαϊκού εκσυγχρονισμού, ο οποίος στηρίζεται στις εξής αρχές:

- της συνεχούς ανάπτυξης δυνατοτήτων του ανθρώπινου κεφαλαίου,
- της διευρυνόμενης εισαγωγής της τεχνογνωσίας, χρήσης και επέκτασης νέων τεχνολογιών,
- της αποκλειστικής εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας (Πασιάς, 1995: 646).

Στην κατεύθυνση της ευρωπαϊκής πολιτικής κινείται η Πράσινη Βίβλος που δημοσιεύτηκε το 1993. Η Πράσινη Βίβλος χωρίζεται σε τρεις άξονες – μέρη: α) περιγραφή του νομοθετικού πλαισίου για την κοινωνική δράση στον τομέα της γενικής εκπαίδευσης, β) διευκρίνιση της έννοιας και των στόχων της ευρωπαϊκής διάστασης, γ) προσδιορισμός των αξόνων δράσης εντός και μεταξύ των κρατών – μελών.

Το 1994 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε νέες προτάσεις για τα κοινοτικά προγράμματα και τις κοινοτικές δράσεις στους τομείς της παιδείας, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της νεολαίας. Συμπεριλαμβάνουν και εμπλουτίζουν συνεχώς όσα ήδη υπήρχαν. Τα νέα προγράμματα είναι ΣΩΚΡΑΤΗΣ για την εκπαίδευση, ΛΕΟΝΑΡΔΟ για την επαγγελματική κατάρτιση και το πρόγραμμα ΝΕΟΛΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΙΙΙ που προωθεί την άτυπη εκπαίδευση, τις ανταλλαγές νέων και τις δραστηριότητες της νεολαίας. Το πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ ονομάστηκε έτσι λόγω της μαιευτικής μεθόδου αναζήτησης της αλήθειας. Επίσης, λόγω της σύγχρονης ανάγκης για πλησίασμα των εκπαιδευτικών στόχων στην ουσία της ελληνικής παιδείας που είναι η διατήρηση των αξιών μέσα απ' την αλληλοαποδοχή και κατανόηση του άλλου (Άρθρο 126 της συνθήκης του Μάαστριχ).

Τέλος, η διαπίστωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2000 στη Λισσαβόνα ότι «η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται αντιμέτωπη με μία μεγάλη ποιοτική μεταβολή, η οποία προκύπτει απ' την παγκοσμιοποίηση και τις προκλήσεις της νέας οικονομίας της γνώσης» οδήγησε στη χάραξη μίας στρατηγικής απώτερος σκοπός της οποίας τέθηκε μέχρι το 2010 «να γίνει η Ε.Ε η πιο ανταγωνιστική και η πιο δυναμική οικονομία της γνώσης στην υφήλιο, ικανή για βιώσιμη ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Η βελτίωση της εκπαίδευσης γενικότερα έχει καταστεί τις τελευταίες δεκαετίες μείζον ζήτημα για τα εκπαιδευτικά συστήματα στο ευρωπαϊκό περιβάλλον. Σε πολλές χώρες μάλιστα έχει δημιουργηθεί ένα πυκνό δίκτυο οργανισμών (Quality Assurance Agency, Quality Improvement Agency), οι οποίοι παρακολουθούν, ελέγχουν και προωθούν τη βελτίωση σ' όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το δίκτυο αυτό αποτελεί τον καταλύτη για την ανάπτυξη μίας συνολικότερης ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής άρρηκτα συνδεδεμένη με τις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές αλλά ταυτόχρονα εκλαμβάνεται ως υποτομέας της ευρωπαϊκής οικονομικής πολιτικής.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν όλα τα παραπάνω σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης με επίδραση στο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι, καταλήγουμε

στο ότι η προσπάθεια για την ανασυγκρότηση της εκπαίδευσης οριοθετούνται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής.
- Άνοιγμα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλους προς τον ευρύτερο κόσμο.

Πιο εξειδικευμένα, οι επιμέρους στόχοι αναφέρονται:

- στη βελτίωση της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών
- στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την Κοινωνία της Γνώσης
- στην πρόσβαση στις Τεχνολογίες Εκπαίδευσης
- στην προσέλκυση στις Θετικές Επιστήμες
- στην ανοιχτή εκπαίδευση
- στην πιο ελκυστική μάθηση
- στην καλύτερη χρήση των πηγών
- στην ενεργό πολιτότητα, τις ίσες ευκαιρίες και την κοινωνική συνοχή
- στη σχέση της εκπαίδευσης με την εργασία και την κοινωνία
- στο επιχειρηματικό πνεύμα
- στην προαγωγή της εκμάθησης γλωσσών
- στην κινητικότητα ανταλλαγών
- στην ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής συνεργασίας.

1.4 Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας

Γενικά στοιχεία

Ο **Νομός Φθιώτιδας** ήταν νομός της Στερεάς Ελλάδας ο οποίος, από την 1^η Ιανουαρίου του 2011, καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από την **Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας**, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του Προγράμματος «Καλλικράτης». Έχει έκταση 4.441 τ.χλμ. και πληθυσμό 158.231 κατοίκους. Παραδοσιακά αποτελούνταν από τρεις επαρχίες Φθιώτιδας, Λοκρίδας και Δομοκού.

Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της Φθιώτιδας είναι η Λαμία που είναι επίσης πρωτεύουσα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας. συνορεύει με τις περιφερειακές ενότητες

Εύβοιας μέσω του Ευβοϊκού Κόλπου στα ανατολικά, Βοιωτίας και Φωκίδας στα νότια, Αιτωλοακαρνανίας στα νοτιοδυτικά, Ευρυτανίας και Καρδίτσας στα δυτικά, Λάρισας στα βόρεια και Μαγνησίας στα ανατολικά.

Γεωγραφία

Το 42,2% (ή 1.873 τ.χλμ.) του εδάφους του νομού Φθιώτιδας αποτελείται από ημιορεινές περιοχές, το 37,9% (ή 1.685 τ.χλμ.) είναι ορεινές και το 19,9% (ή 882 τ.χλμ.) πεδινές περιοχές. Στα βορειοδυτικά σύνορα με την Ευρυτανία το χώρο καταλαμβάνουν οι νοτιοανατολικές απολήξεις της νότιας Πίνδου, με πιο αξιόλογη κορφή τα Λυκομνήματα στα 1.522μ. Νοτιότερα, ορθώνεται ο Τυμφρηστός (2.315μ.) και η Καλλιακούδα με μεγαλύτερο υψόμετρο την κορυφή Κοκκάλια 1.720μ. Ιδιαίτερης αξίας δασικά συστήματα του νομού είναι i) Ο εθνικός δρυμός της Οίτης, ii) Το αισθητικό δάσος των Μεξιατών και iii) Το αισθητικό δάσος του Αγίου Γεωργίου.

Πεδιάδες

Η μεγαλύτερη πεδινή περιοχή του νομού είναι η λεκάνη του Σπερχειού ποταμού, η οποία περιλαμβάνει και την πεδιάδα της Λαμίας.

Ποτάμια

Ο κύριος ποταμός του νομού, που μαζί με τους παραποτάμους του ποτίζει όλη τη Φθιώτιδα, είναι ο Σπερχειός με μήκος 80 χλμ., ο οποίος πηγάζει από τις χαράδρες του Τυμφρηστού σε υψόμετρο 2.300 μέτρων και ρέει προς τα ανατολικά εκβάλλοντας στο Μαλιακό Κόλπο. Η λεκάνη την οποία αποστραγγίζει στις εκβολές του δημιουργεί και τη μεγαλύτερη πεδιάδα του νησιού.

Υδροβιότοποι

Το Δέλτα του Σπερχειού είναι σημαντικός υδροβιότοπος που σχηματίστηκε από τις προσχώσεις του ποταμού, με έκταση 196 τ.χλμ., το μεγαλύτερο τμήμα του είναι καλλιεργήσιμη γη – ορυζοκαλλιέργειες – ενώ στον υδροβιότοπο φιλοξενείται πλούσια ορνιθοπανίδα 21 διαφορετικών ειδών πουλιών παραμένουν μόνιμα στο Δέλτα, ενώ άλλα 63 είδη πουλιών περνάνε το χειμώνα στην περιοχή. Επιπλέον, υπάρχουν και 20 με 30 ζευγάρια πελαργών κοντά στα χωριά της Αγίας Παρασκευής, της Ανθήλης και του Μοσχοχωρίου. Ζουν επίσης ψάρια όπως κέφαλοι, τσιπούρες, γλώσσες, λαβράκια, γαρίδες,

κυδώνια, στρείδια και χάβαρα. Στις πηγές του χωριού της Αγίας Παρασκευής δίπλα στο δέλτα του Σπερχειού Ποταμού 3 χλμ. ανατολικά της Λαμίας ζει το μοναδικό στον κόσμο αρχέγονο είδος ψαριού, ο Ελληνοπυγόστεος (*Pungitius hellenicus*) με μέγεθος περίπου 4 εκατοστά.

Τουρισμός

Ο νομός είναι διάσημος για το γεωθερμικό του πεδίο και τις ιαματικές πηγές του. Πιο διάσημη απ' όλες, οι πηγές των Καμένων Βούρλων πλούσιες σε φυσικά μέταλλα, άλατα και ραδόνιο τα καθιστούν ιδανικά για τη θεραπεία ρευματικών, αρθρικών και αγγειακών παθήσεων. Τα λουτρά της Υπάτης, με την πηγή τους να αναβλύζει από βάθος 18 μέτρων και με τη θερμοκρασία των νερών ίδια περίπου με του ανθρώπινου σώματος έχει επίσης υψηλή επισκεψιμότητα και χάρη στο οργανωμένο υδροθεραπευτήριο που λειτουργεί εκεί αλλά και η ιαματική πηγή της Εκκάρας, με τις υδροθειούχες πηγές της δέχεται κυρίως νεαρόκοσμο εξαιτίας και των άλλων δυνατοτήτων αναψυχής της περιοχής (υφίσταται επιπλέον περιβαλλοντικός, πολιτιστικός, χειμερινός τουρισμός).

Οικονομικές Δραστηριότητες

Ο πληθυσμός ασχολείται με αγροτικές δραστηριότητες και κυρίως τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την υλοτομία. Συστηματική γεωργική εκμετάλλευση με επιστημονικό τρόπο οργανωμένη γίνεται στην πεδιάδα του Δομοκού λόγω της αποξήρανσης της προϋπάρχουσας λίμνης Ξυνιάδος. Επίσης, σημαντική γεωργική εκμετάλλευση γίνεται και στην πεδιάδα του Σπερχειού. Κύρια γεωργικά προϊόντα του νομού είναι τα δημητριακά, τα όσπρια, οι πατάτες, τα λαχανικά, τα αμπέλια και τα φυτώρια καρποφόρων δέντρων. Από δενδροκαλλιέργειες, η ελαιοκαλλιέργεια και η καλλιέργεια κελυφωτού φιστικιού είναι οι πιο ανεπτυγμένες. Όσον αφορά τη βιομηχανία υπάρχουν μικρά εργοστάσια ζυμαρικών, αλευρόμυλοι, βαμβακοκαλλιέργεια και υφαντουργίες. Πιο ανεπτυγμένη θεωρείται η οικοτεχνία αφού λειτουργούν πολλές βιοτεχνίες παραγωγής και επεξεργασίας προϊόντων. Το 54,3% των επιχειρήσεων του νομού ασχολούνται με το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, το 14,5% στις κατασκευές, στα ξενοδοχεία και στα εστιατόρια 13,3%.

Η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας αποτελείται από 7 Δήμους σύμφωνα με την τρέχουσα διοικητική μορφή και διαίρεση της περιφέρειας που καθιερώθηκε το 2011, κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του προγράμματος Καλλικράτης.

Οι Δήμοι αυτοί είναι:

1. **Δήμος Λαμιέων** (Πληθυσμός: 75.315, Έκταση Δήμου: 947 τ.χλμ., Έδρα: Λαμία).
2. **Δήμος Στυλίδας** (Πληθυσμός: 12.750, Έκταση Δήμου: 463,9 τ.χλμ., Έδρα: Στυλίδα).
3. **Δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου** (Πληθυσμός: 12.090, Έκταση Δήμου: 340 τ.χλμ., Έδρα: Καμένα Βούρλα).
4. **Δήμος Δομοκού** (Πληθυσμός: 11.495, Έκταση Δήμου: 694,97 τ.χλμ., Έδρα: Δομοκός).
5. **Δήμος Μακρακώμης** (Πληθυσμός: 21.570, Έκταση Δήμου: 836,6 τ.χλμ., Έδρα: Σπερχειάδα).
6. **Δήμος Λοκρών** (Πληθυσμός: 19.710, Έκταση Δήμου: 614,7 τ.χλμ., Έδρα: Αταλάντη).
7. **Δήμος Αμφίκλειας - Ελάτειας** (Πληθυσμός: 5.301, Έκταση Δήμου: 538,8 τ.χλμ., Έδρα: Κάτω Τιθορέα).

Λόγω του ότι η εργασία εστιάζει στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας της Φθιώτιδας, γίνεται παράθεση των δημοσίων γυμνασίων:

Δήμος Λαμιέων

1^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
2^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
3^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
4^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
5^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
6^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
7^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
8^ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΜΙΑΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΣΧΟΧΩΡΙΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΥΠΙΑΤΗΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΙΑΝΟΚΛΑΔΙΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ
ΕΙΔΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ

Δήμος Στυλίδας

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΑΧΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΕΛΑΣΓΙΑΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΤΥΛΙΔΑΣ

Δήμος Μώλου – Αγ. Κωνσταντίνου

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΜΕΝΩΝ ΒΟΥΡΛΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΩΛΟΥ

Δήμος Δομοκού

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΝΕΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΟΜΟΚΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΟΜΒΡΙΑΚΗΣ

Δήμος Λοκρών

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΛΕΣΙΝΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΑΡΥΜΝΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΙΒΑΝΑΤΩΝ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΡΤΙΝΟΥ

Δήμος Μακρακώμης

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΑΣ

Δήμος Αμφίκλειας - Ελάτειας

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΜΦΙΚΛΕΙΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΛΑΤΕΙΑΣ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ Κ. ΤΙΘΟΡΕΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ο ορισμός της ποιότητας παρά τη βίωση της εμπειρίας από όλους μας σε ποιοτικά προϊόντα και ποιοτικά παρεχόμενες υπηρεσίες είναι δύσκολος κι απαιτεί συστηματική προσπάθεια για την αποσαφήνισή του. Ακολουθώς, διεξάγεται παράθεση απόψεων σχετικά με το ποιοι ορισμοί περί ποιότητας είναι αποδεκτοί απ' τους πιο διακεκριμένους ειδικούς στο χώρο της διοίκησης ολικής ποιότητας.

Κατά Deming:

«Ποιότητα είναι η ικανοποίηση των αναγκών του πελάτη». Η ικανοποίηση μπορεί να εκφραστεί απ' την ακόλουθη σχέση: Ικανοποίηση – Τωρινή Απόδοση – Αναμενόμενη Απόδοση. Στην περίπτωση που η τωρινή απόδοση είναι μεγαλύτερη απ' την αναμενόμενη, τότε η ικανοποίηση του πελάτη μεγαλώνει. Επίσης κατά τον ίδιο θεωρητικό «ποιότητα» συνιστά η μείωση των μεταβολών στις διαδικασίες.

Κατά Crosby:

«Ποιότητα είναι η συμμόρφωση του προϊόντος στις απαιτήσεις του πελάτη» (Conformance to requirements).

Κατά Juran:

«Ποιότητα είναι η καταλληλότητα προς χρήση» (Fitness for use)

Κατά Feigenbaum:

«Ποιότητα είναι το σύνολο των χαρακτηριστικών του προϊόντος και των υπηρεσιών, που σχετίζονται με αποτελεσματικές, ολοκληρωμένες τεχνικές και διευθυντικές διαδικασίες, για την καθοδήγηση των συντονισμένων ενεργειών των ανθρώπων, των μηχανών και των πληροφοριών, που θα διασφαλίσουν την ικανοποίηση του πελάτη».

Κατά Taguchi:

«Ποιότητα είναι η απώλεια που προξενεί στην κοινωνία ένα προϊόν ή υπηρεσία απ' τη στιγμή της αποστολής του».

Κατά J. Oakland:

Η ποιότητα βρίσκεται στην ικανοποίηση των απαιτήσεων (Meeting the requirements).

Η έλευση της παγκοσμιοποίησης και η απανταχού κραταιά δύναμη της επιστήμης της πληροφορικής, προκάλεσαν το μεγάλο ενδιαφέρον στις αναπτυγμένες χώρες να αναζητήσουν το σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων με σύγχρονες προδιαγραφές, ενόψει της πρόκλησης της οικονομικής τους επιβίωσης και επιτυχίας.

Οι σύμβουλοι της εκπαιδευτικής πολιτικής των χωρών αυτών προσπαθούν να δημιουργήσουν σχολεία, που να ελέγχονται και να διοικούνται καλύτερα, ώστε να ενισχύσουν το επίπεδο απόδοσης των σπουδαστών – μαθητών τους μέσα σε μία παγκόσμια ανταγωνιστική οικονομία.

Η έκθεση «SCANS» του 1991 διακρίνει πέντε ικανότητες, οι οποίες μαζί με τη θεμελίωση τριών ειδών δεξιοτήτων και προσωπικών ιδιοτήτων του ατόμου, βρίσκονται σήμερα στην καρδιά της απόδοσης της εργασίας.

1. Ικανότητα διαχείρισης πόρων: Η ικανότητα κατανομής χρόνου, χρημάτων, υλικών, χώρου και προσωπικού.
2. Δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας και συνεργασίας: Η ικανότητα εργασίας σε ομάδες, η διδασκαλία των συνεργατών του, η εξυπηρέτηση των πελατών, η ηγεσία, η ικανότητα διαπραγμάτευσης και η συνεργασία με ανθρώπους διαφορετικής κουλτούρας και καταγωγής.
3. Ικανότητα αποτελεσματικής διαχείρισης της πληροφορίας: Η ικανότητα απόκτησης και αξιολόγησης δεδομένων, η οργάνωση και συντήρηση αρχείων, η ερμηνεία και η μετάδοση της πληροφορίας, καθώς και η χρησιμοποίηση των computers για την επεξεργασία της πληροφορίας.
4. Ικανότητα διαχείρισης συστημάτων: Η κατανόηση των κοινωνικών, οργανωτικών και τεχνολογικών συστημάτων, η δυνατότητα του ατόμου να εποπτεύει και να διορθώνει την επίδοσή τους καθώς η επάρκεια γνώσεων για το σχεδιασμό και την περαιτέρω βελτίωση των συστημάτων.
5. Διαχείριση της τεχνολογίας: Η ικανότητα του ατόμου να μπορεί να επιλέγει τα κατάλληλα εργαλεία και τα τεχνολογικά μέσα για τους συγκεκριμένους στόχους και οι απαραίτητες γνώσεις στη διόρθωση των προβλημάτων τεχνολογίας.

Πέραν των προαναφερόμενων ικανοτήτων η έκθεση «SCANS» αναφέρεται και στη θεμελίωση συγκεκριμένων δεξιοτήτων και προσωπικών γνωρισμάτων του ατόμου ως εξής:

1. Θεμελίωση βασικών δεξιοτήτων: Η κατάκτηση της ανάγνωσης, γραφής, αρίθμησης και ακρόασης.

2. Θεμελίωση δεξιοτήτων σκέψης: Η καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης, η απόκτηση ικανότητας για τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων καθώς και η γνώση του πώς να μαθαίνω να σκέπτομαι.
3. Θεμελίωση προσωπικών γνωρισμάτων: όπως της ατομικής υπευθυνότητας, της κοινωνικότητας, της αυτοεκτίμησης, του αυτοελέγχου, της ακεραιότητας του ατόμου.

2.1 Δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση

Οι δείκτες ποιότητας έχουν ευρεία εφαρμογή τα τελευταία χρόνια στον τομέα εκπαίδευσης και τα αποτελέσματα της εφαρμογής τους αξιοποιούνται σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής και ιδιαίτερα στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η εφαρμογή τους στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελεί ένα σχετικά δύσκολο εγχείρημα λόγω της εμπλοκής διαφορετικών επιστημονικών πεδίων όσον αφορά το σχεδιασμό, την εφαρμογή τους, αλλά και την ερμηνεία και ανάλυση των αποτελεσμάτων. Οι δείκτες ποιότητας χαρακτηρίζονται από πολλούς θεωρητικούς ως ένα εργαλείο αποτίμησης και μέτρησης της ποιότητας του παραγόμενου έργου. Η κατηγοριοποίηση και απεικόνιση των εκπαιδευτικών δεδομένων και των εκπαιδευτικών μεταβλητών σε δείκτες οι οποίοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας στο χώρο της εκπαίδευσης, χρησιμοποιείται με αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια λόγω της πληθώρας στοιχείων που 'ναι διαθέσιμα, αλλά και λόγω της χρήσης τους από υπερεθνικούς οργανισμούς (Kellaghan & Greaney, 2001, Καρατζιά – Λαμπρόπουλος, 2006: 314, European – Commission 2008).

Το σύστημα απεικόνισης παραμέτρων της εκπαίδευσης μέσω των (ΔΠΕ) αφορά την ταξινόμηση, καταγραφή και αποτύπωση των λειτουργιών και διεργασιών της εκπαίδευσης, καθώς και του τρόπου μετατροπής των εκπαιδευτικών εισροών σε εκροές μέσω των διαδικασιών που μετατρέπουν τις εισροές σε εκροές (Freeman, 1993, Scheerns, 2000). Επιπλέον, διαμορφώνονται σ' ένα συγκεκριμένο πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον με το οποίο αλληλεπιδρούν κι επηρεάζονται από τεχνικούς και πολιτικούς παράγοντες.

2.2 Ποιότητα στην εκπαίδευση υπό το ευρωπαϊκό πρίσμα

Απ' τη δεκαετία του 1970 είχαν αρχίσει συζητήσεις σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης συνοδευόμενες από ερωτήματα του τύπου τι είναι «καλή εκπαίδευση», τι

σημαίνει «καλό σχολείο», ποιος είναι πραγματικά ο «καλός δάσκαλος». Οι προβληματισμοί αυτοί αποτυπώνονται σχετικά με την καταγραφή των ποιοτικών χαρακτηριστικών της εκπαίδευσης. Απ' τους πρωτεργάτες που επιδίωκαν μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την ποιότητα στην εκπαίδευση υπήρξαν (Βρετανία, Γαλλία) σε ευρωπαϊκό χώρο αλλά και διεθνείς οργανισμοί όπως (UNESCO, ΟΟΣΑ, Διεθνής Τράπεζα).

Με το πέρασμα των χρόνων φτάνοντας τη δεκαετία του '90 θέματα όπως αξιολόγηση της ποιότητας στην εκπαίδευση βρίσκονται υψηλά στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο ειδικά, η αλλαγή στις κοινωνίες και στις δομές τους σε συνδυασμό με νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις κατέστησαν το σχολικό περιβάλλον μία επιχείρηση, που θα πρέπει να 'χει καλό management προκειμένου να αυξήσει τα κέρδη της και να μειώσει τα κόστη της. Με άλλα λόγια, το σχολείο καλούνταν να εξαλείψει παθογένειες, να βελτιωθεί ποιοτικά και να συμβαδίσει με την νέα τάξη πραγμάτων.

Ως ορόσημο στην εξέλιξη και την αναβάθμιση της ποιότητας στο χώρο της εκπαίδευσης υπήρξε η έκτακτη σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει ως στόχο «να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» (European Council, 2000).

Προκειμένου να επιτευχθεί μία κλίμακα για να «μετρηθεί» η ποιότητα στην εκπαίδευση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μετά από διάλογο υπέβαλλε έκθεση, η οποία παρουσίαζε (16) δείκτες ποιότητας της εκπαίδευσης που αντιστοιχούν σε (4) ευρύτερες κατηγορίες α) επιδόσεις, β) επιτυχία και μετάβαση, γ) παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης και δ) πόροι και δομές, όπως αποτυπώνονται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 2.2.1 (1) Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΕΙΚΤΗΣ
Επιδόσεις	1. Μαθηματικά 2. Αναγνωστικές ικανότητες 3. Θετικές επιστήμες 4. Τεχνολογίες των Πληροφοριών και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) 5. Ξένες γλώσσες

	6. Ικανότητα του μανθάνειν 7. Αγωγή του Πολίτη
Επιτυχία και μετάβαση	1. Εγκατάλειψη του σχολείου 2. Ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 3. Συμμετοχή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
Παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης	1. Αξιολόγηση και οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης 2. Συμμετοχή των γονέων
Πόροι και δομές	1. Αξιολόγηση και οργάνωση των εκπαιδευτικών 2. Συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση 3. Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή 4. Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000). Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης. (16) δείκτες για την εκπαίδευση. Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού. Βρυξέλλες.

Ο προηγούμενος πίνακας δείχνει σε πρώτο βαθμό ένα βασικό σχεδιασμό για την ανάπτυξη μίας κατάλληλης εκπαιδευτικής πολιτικής. Δυστυχώς όμως στην πράξη, η εφαρμογή στρατηγικών στόχων και επιμέρους δεικτών δεν είναι εύκολη υπόθεση. Άρα για να διασφαλιστούν οι στόχοι που πρέπει να υλοποιηθούν κρίνεται επιτακτικό να δημιουργηθούν δείκτες μέτρησης για κάθε στρατηγικό και επιμέρους στόχοι που θα είναι αρμόδια για την αξιολόγηση της προόδου.

Πίνακας 2.2.2 (2) Είκοσι βασικοί δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά στην επίτευξη στόχων της Λισαβόνας για την εκπαίδευση και κατάρτιση

1) Συμμετοχή στην Προσχολική Εκπαίδευση
2) Εκπαίδευση Ειδικών Αναγκών
3) Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο
4) Γραμματισμός στην Ανάγνωση, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες
5) Γλωσσικές Δεξιότητες
6) Δεξιότητες Τ.Π.Ε.

- 7) Ικανότητα του πολίτη
- 8) Δεξιότητες μεθοδολογίας της μάθησης
- 9) Ποσοστά ολοκλήρωσης της ανώτερης βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από τους νέους
- 10) Διαχείριση σχολείου
- 11) Σχολεία ως πολυλειτουργικά τυπικά κέντρα μάθησης
- 12) Επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών
- 13) Διαστροφμάτωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης
- 14) Απόφοιτοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- 15) Διακρατική Κινητικότητα σπουδαστών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- 16) Συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου μάθηση
- 17) Δεξιότητες ενηλίκων
- 18) Μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού
- 19) Επενδύσεις για την εκπαίδευση και την κατάρτιση
- 20) Αποδόσεις των επενδύσεων στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση

Πηγή: Council of EU European Commission, 2002.

Οι βασικοί δείκτες αλληλοσχετίζονται, συμπληρώνονται κι συναρτώνται με επιμέρους και σύνθετους δείκτες, στην προσπάθεια να αποτυπωθεί με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια η εκπαιδευτική πραγματικότητα και να υπάρξει πλαίσιο σύγκρισης και σύγκλισης και συγκρισιμότητας των ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων.

2.3 Οι ελληνικοί δείκτες ποιότητας στην εκπαίδευση και μία απόπειρα σύγκρισης με τους ευρωπαϊκούς

Στην Ελλάδα, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε μία προσπάθεια ανίχνευσης της υπάρχουσας κατάστασης προχώρησε στην καθιέρωση (17) δεικτών αξιολόγησης για την ποιότητα του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου. Η προσπάθεια αυτή γίνεται στο πλαίσιο εξομάλυνσης των «κακώς» κειμένων στην εκπαίδευση, καθώς και για να ξεφύγει απ' τη μηχανιστική και στεία απομνημόνευση ιδεών και απόψεων. Όπως, επίσης καλείται κι ο εκπαιδευτικός να διαδραματίσει ένα νέο ρόλο στο σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Υπάρχουν (4) βασικοί άξονες που περικλείουν τους δείκτες ποιότητας και είναι:

- Διαχείριση και αξιοποίηση πόρων (υλικών, ανθρώπινων, οργανωτικών και εκπαιδευτικών).
- Σχέσεις – Κλίμα.
- Εκπαιδευτικές Διαδικασίες.
- Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα.

Οι δείκτες που αντιστοιχούν σε κάθε θεματικό πεδίο είναι:

Διαχείριση και αξιοποίηση πόρων:

1. Υλικοτεχνική υποδομή
2. Ανθρώπινο δυναμικό
3. Οργάνωση της σχολικής ζωής
4. Μέσα διδασκαλίας.

Σχέσεις - Κλίμα

5. Φυσιογνωμία σχολικής μονάδας
6. Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών
7. Σχέσεις εκπαιδευτικών – μαθητών
8. Σχέσεις μαθητών μεταξύ τους
9. Σχέσεις σχολείου – γονέων
10. Σχέσεις σχολείου με το θεσμικό του περιβάλλον.

Εκπαιδευτικές διαδικασίες

11. Διδασκαλία
12. Μάθηση
13. Αξιολόγηση.

Εκπαιδευτικά αποτελέσματα

14. Φοίτηση
15. Επιδόσεις και πρόοδος
16. Συναισθηματική ανάπτυξη
17. Επαγγελματική – Ακαδημαϊκή εξέλιξη.

Σύγκριση Ευρωπαϊκών – Ελληνικών δεικτών ποιότητας

Μετά απ' την παράθεση των Ευρωπαϊκών και των Ελληνικών δεικτών ποιότητας, συμπεραίνουμε ότι υφίστανται διαφοροποιήσεις, όμως σε γενικό βαθμό δεν υπάρχουν τεράστιες αποκλίσεις.

- Με μία πρώτη ματιά, καταλαβαίνουμε ότι οι Ευρωπαίοι δείκτες είναι σαφέστατα πιο εξειδικευμένοι και συγκεκριμένοι ως προς τα στοιχεία που καλούνται να απεικονίσουν σε σχέση με τους Ελληνικούς. Οι Ελληνικοί χαρακτηρίζονται από μία γενικότητα και ενίοτε χωρίς κατάλληλο προσανατολισμό.
- Ο βασικός άξονας Σχέσεις – Κλίμα εντοπίζεται στους Ελληνικούς δείκτες, ενώ δε συμπίπτει καθόλου με τους αντίστοιχους Ευρωπαϊκούς.
- «Κοινό μέτωπο» φαίνεται ότι αποτελεί η Διαχείριση και η αξιοποίηση πόρων, αφού η απουσία «καλής» διαχείρισης θα ήταν ιδιαίτερος ζημιογόνα στα σχολικά περιβάλλοντα.

Όπως ήταν αναμενόμενο, κάποιες διαφοροποιήσεις υπάρχουν. Παρόλα αυτά, οι δείκτες ποιότητας αποτελούν ένα πολύ σημαντικό εργαλείο προκειμένου να εξυγιανθεί ο χώρος της εκπαίδευσης. Το θέμα εντοπίζεται στο γεγονός πως αυτά τα εργαλεία πρέπει να εναρμονίζονται σύμφωνα με την κουλτούρα, τις εθνικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας.

2.3.1 Προώθηση της εκπαίδευσης από Ο.Ο.Σ.Α., UNESCO και UNICEF

Η ποιότητα στην εκπαίδευση δεν απασχόλησε μόνο την Ε.Ε αλλά και διάφορους οργανισμούς, όπως τον Ο.Ο.Σ.Α., την UNESCO και την UNICEF.

Ο.Ο.Σ.Α. (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης)

Η Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ – organization for economic cooperation and development) στην ετήσια έκθεσή της με τίτλο «Εκπαίδευση με μια ματιά» - «Education at a glance» εμπεριέχει σημαντικά διεθνή (συγκρίσιμα και ποσοτικά) στοιχεία σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται σε πολλές χώρες. Με τα στοιχεία αυτά, είναι δυνατόν οι χώρες του ΟΟΣΑ να στηρίζουν και να επανεξετάζουν τις προσπάθειες μεταρρύθμισης των κυβερνήσεων, οι εκπαιδευτικοί φορείς να χαράσσουν αποτελεσματικές πολιτικές και οι επαγγελματίες να

βλέπουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα υπό το πρίσμα των επιδόσεων των άλλων χωρών. Τα συγκεκριμένα στοιχεία του ΟΟΣΑ είναι οργανωμένες σε τέσσερις θεματικές ενότητες:

- οι εκροές των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
- οικονομικοί και ανθρωπίνι πόροι που επενδύονται στην εκπαίδευση
- η πρόσβαση στην εκπαίδευση, συμμετοχή και εξέλιξη
- το μαθησιακό περιβάλλον και η οργάνωση των σχολείων.

Για τη στρατηγική βελτίωσης του σχολείου, ο ΟΟΣΑ καταλήγει σε σημαντικές πρακτικές που πρέπει να εφαρμόζονται σε οποιαδήποτε σχετική προσπάθεια για ποιότητα στο χώρο της εκπαίδευσης (OECD, 1991):

- ξεκαθαρισμένες και γενικότερα αποδεκτές απόψεις για τις νόρμες λειτουργίας και τους σκοπούς του σχολείου απ' όλους τους συμμετέχοντες
- κοινός σχεδιασμός, εξασφάλιση πλατιάς βάσης συναπόφασης και συναίνεσης και συλλογική εργασία μέσα σ' ένα πλαίσιο πειραματισμού, αξιολόγησης κι επανατροφοδότησης
- θετική καθοδήγηση απ' τη διεύθυνση και τις εκπαιδευτικές αρχές κατά την εισαγωγή και την παγίωση των αλλαγών
- σταθερότητα του προσωπικού
- υποστήριξη και συνεργασία απ' τους γονείς
- μεγάλη εκμετάλλευση του χρόνου μάθησης και διδασκαλίας
- ενεργή και σταθερή υποστήριξη απ' τις εκπαιδευτικές αρχές.

UNESCO

Εξίσου σημαντική κρίνεται και η δράση της UNESCO για την ποιότητα της εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, οι Εθνικές Επιτροπές της UNESCO και τα Υπουργεία Παιδείας κάθε κράτους – μέλους έχουν ιδρύσει εθνικό δίκτυο σχολείων, τα οποία ενδιαφέρονται να διεξάγουν δραστηριότητες με στόχο τη βελτίωση της εκπαίδευσης. Η UNESCO έχει αναπτύξει Δίκτυο Συνεργαζόμενων Σχολείων (ASPnet) απ' το 1953, το οποίο αποτελεί ένα παγκόσμιο δίκτυο σε 177 χώρες με 8.000 περίπου εκπαιδευτικά ιδρύματα. Όσον αφορά την Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO, αυτή έχει αναπτύξει ένα δίκτυο με 148 εκπαιδευτικές μονάδες διαφόρων βαθμίδων. Συγκεκριμένα,

αριθμούνται 3 νηπιαγωγεία, 34 δημοτικά σχολεία σ' όλη την ελληνική επικράτεια, 64 γυμνάσια, 39 λύκεια και 8 ΤΕΕ με στόχο την προώθηση της ποιότητας στην εκπαίδευση μέσω της ανάπτυξης αποτελεσματικών διδακτικών μεθόδων, τη δημιουργία πρωτοποριακού εκπαιδευτικού υλικού και την υλοποίηση πιλοτικών προγραμμάτων σε διάφορους και σημαντικούς θεματικούς άξονες.

UNICEF

Τέλος, η UNICEF δίνει έμφαση σε επιθυμητούς παράγοντες ποιότητας. Στην αναφορά της Ορίζοντας την ποιότητα στην εκπαίδευση (Defining Quality in Education) αναγνωρίζει πέντε παράγοντες ποιότητας που βασίζονται στα δικαιώματα του παιδιού κι όλων των παιδιών για επιβίωση, προστασία, ανάπτυξη και συμμετοχή (UNICEF, 2000)

- εκπαιδευόμενοι
- περιβάλλον
- περιεχόμενο
- διαδικασίες
- αποτελέσματα.

Συμπερασματικά, η ποιότητα της εκπαίδευσης αναδεικνύεται σε ζήτημα υψίστης σημασίας διεθνώς.

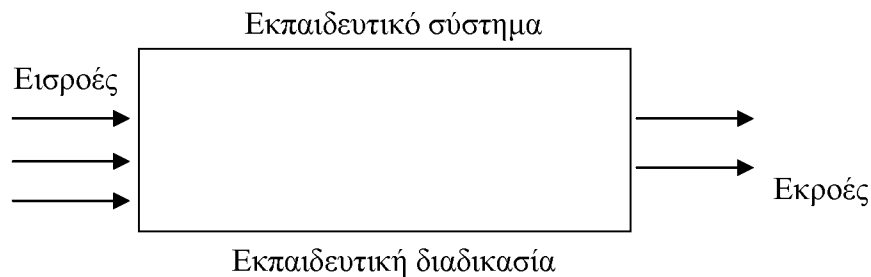
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3.1 Η έννοια του ανθρώπινου κεφαλαίου (human capital) και του κόστους

Ως ανθρώπινο κεφάλαιο ενός ατόμου θεωρείται το σύνολο των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των στάσεων του. Η εκπαίδευση αποτελεί τον κύριο θεσμικό μηχανισμό παραγωγής, συσσώρευσης και διάχυσης του ανθρώπινου κεφαλαίου (Τσαμαδιάς, 2015). Η εκπαίδευση αποτελεί κατανάλωση και κυρίως επένδυση.

Το σχήμα 3.1 (1) παρουσιάζει απλά το σύστημα της εκπαίδευσης με τις εισροές, την εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκροές.

Κόστος

Η εκτίμηση του εκπαιδευτικού κόστους αποτελεί σημαντικό στοιχείο για εκείνους που παίρνουν αποφάσεις για τη διαμόρφωση των πολιτικών στο χώρο της εκπαίδευσης (policy makers).

Το κόστος διακρίνεται σε ιδιωτικό και δημόσιο. Επίσης, διακρίνεται σε άμεσο και έμμεσο (Τσαμαδιάς 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Προθάλαμος

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο τίθεται το θέμα της ερευνητικής εργασίας, οι στόχοι και τα ερωτήματα που θα αναλυθούν στην παρούσα μελέτη. Εν συνεχεία παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, οι μεταβλητές και οι δείκτες ποιότητας των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας της Φθιώτιδας

4.1 Το πρόβλημα

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η ποσοτική προσέγγιση πτυχών της ποιότητας των δημοσίων γυμνασίων στην Περιφερειακή Ενότητα της Φθιώτιδας κατά το σχολικό έτος 2015 – 2016. Επιπλέον, πραγματοποιείται μία συγκριτική αξιολόγηση βασικών παραμέτρων ποιότητας όπως είναι (αριθμός μαθητών ανά καθηγητή και ανά τμήμα, μέγεθος σχολικής μονάδας, ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή) με δημόσια γυμνάσια ευρωπαϊκών αλλά και χωρών μελών του Ο.Σ.Σ.Α.

Πιο συγκεκριμένα θα ερευνηθούν ποσοτικά τα παρακάτω:

- Ποιο είναι το μέγεθος των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και ποιο το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή;
- Ποιο είναι το ετήσιο δημόσιο κόστος για την εκπαίδευση στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας;
- Σε ποιο μέγεθος σχολικής μονάδας ελαχιστοποιείται το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή;
- Ποιος είναι μέσος αριθμός μαθητών ανά καθηγητή και ανά τμήμα στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας;
- Πόσα τετραγωνικά μέτρα προαύλιου χώρου και κτιριακών υποδομών αντιστοιχούν ανά μαθητή στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας;
- Ποια είναι η μέση αναλογία μαθητών ανά Η/Υ στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας;
- Πώς κατανέμονται οι παραπάνω μεταβλητές στους επτά δήμους της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας;

- Υπολείπονται ή υπερέχουν τα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, όσον αφορά τις τιμές των δεικτών ποιότητας ως προς τα αντίστοιχα μεγέθη σε διεθνές επίπεδο;

4.2 Μεθοδολογία της έρευνας

Προκειμένου να διερευνηθούν οι πτυχές της ποιότητας των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας με δεδομένη την άντληση σχετικών στοιχείων, προσεγγίζονται με τις μεταβλητές και τους δείκτες που παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Στον πίνακα 4.2 (1) παρουσιάζονται οι μεταβλητές και η ερμηνεία τους.

Πίνακας 4.2.1 Ορισμός μεταβλητών Δημοσίων Γυμνασίων

Μεταβλητή	Ορισμός
X_1	αριθμός μαθητών
X_2	αριθμός τμημάτων
X_3	αριθμός καθηγητών
X_4	αριθμός Η/Υ
X_5	εμβαδόν διδακτηρίου
X_6	εμβαδόν προαύλιου χώρου
X_7	ετήσιο δημόσιο κόστος

Ως μεταβλητές επίσης μπορούν να οριστούν:

- X_8 : το επίπεδο εκπαίδευσης του Διευθυντή/τριας με τιμές: μεταπτυχιακός τίτλος, διδακτορικός τίτλος, πτυχίο από ΑΕΙ/ΤΕΙ.
- X_9 : συμμετοχή γονέων μέσω των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων με τιμές ΝΑΙ ή ΟΧΙ.
- X_{10} : ύπαρξη ιστοσελίδας του δημοσίου γυμνασίου με τιμές ΝΑΙ ή ΟΧΙ.
- X_{11} : ύπαρξη υποδομών για ΑΜΕΑ του δημοσίου γυμνασίου με τιμές ΝΑΙ ή ΟΧΙ.

Για τον υπολογισμό του ετήσιου δημοσίου κόστους στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας στο πλαίσιο της ερευνητικής εργασίας ορίζουμε το συνολικό δημόσιο

κόστος ως μία μεταβλητή, η οποία προκύπτει απ' το άθροισμα των παρακάτω μεταβλητών:

- ετήσιο κόστος μισθοδοσίας των καθηγητών
- ετήσιο κόστος κάλυψης των λειτουργικών αναγκών των γυμνασίων (λειτουργικά έξοδα)
- ετήσιο κόστος μετακίνησης των μαθητών.

Ο πίνακας 6.2.2 παρουσιάζει τους δείκτες ποιότητας των γυμνασίων καθώς και το τι αντιπροσωπεύουν.

Πίνακας 6.2.2 Δείκτες Ποιότητας Δημοσίων Γυμνασίων

Δείκτης Ποιότητας	Τύπος
Δ_1 = αριθμός μαθητών ανά τμήμα	$\Delta_1 = X_1/X_2$
Δ_2 = αριθμός μαθητών ανά καθηγητή	$\Delta_2 = X_1/X_3$
Δ_3 = αριθμός μαθητών ανά Η/Υ	$\Delta_3 = X_1/X_4$
Δ_4 = τμ διδακτηρίου ανά μαθητή	$\Delta_4 = X_5/X_1$
Δ_5 = τμ προαύλιου ανά μαθητή	$\Delta_5 = X_6/X_1$
Δ_6 = ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή	$\Delta_6 = X_7/X_1$

Η έρευνα βασίστηκε κατά κύριο λόγο στην περιγραφή των ποσοτικών μεταβλητών, όπου χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικοί παράμετροι ή περιγραφικά μέτρα στατιστικών δεδομένων (summarizing descriptive statistics) και πιο ειδικά τα μέτρα θέσεως (measures of locations) που προσδιορίζουν χαρακτηριστικά θέσης.

Ακολούθως, παραθέτονται οι μαθηματικοί τύποι των υπολογιζόμενων μέτρων. Πιο ειδικά, υπολογίζεται η μέση τιμή (mean), η τυπική απόκλιση (standard deviation), το εύρος (range), η ελάχιστη και η μέγιστη παρατήρηση αντιστοίχως ($X_{\min}$, $X_{\max}$).

Κάτω απ' το πλαίσιο αυτό ως απλή αναφορά κι όχι υπολογισμό στην παρούσα έρευνα μπορούμε να προσθέσουμε τη διάμεσο (median), καθώς επίσης και τους συντελεστές κύρτωσης και ασυμμετρίας.

Μέση τιμή (mean)

Η μέση τιμή ενός συνόλου n παρατηρήσεων αποτελεί το σπουδαιότερο και χρησιμότερο μέτρο της Στατιστικής κι ορίζεται ως το άθροισμα των παρατηρήσεων δια του πλήθους των παρατηρήσεων. Όταν σ' ένα δείγμα μεγέθους n οι παρατηρήσεις μιας μεταβλητής t είναι $t_1, t_2, \dots, t_n$, τότε η μέση τιμή συμβολίζεται με $\bar{x}$ και δίνεται απ' τη σχέση:

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_i \quad (1) \quad \text{όπου } n = \text{το πλήθος των μεταβλητών}$$
$$\sum_{i=1}^n t_i = \text{το άθροισμα των } t_1 + t_2 + \dots + t_n$$

Τυπική απόκλιση (standard deviation)

Η τυπική απόκλιση είναι η θετική τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης και συμβολίζεται με S . Δίνεται απ' τη σχέση:

$$S = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2} \quad (2)$$

Εύρος (range)

Το εύρος ορίζεται ως η διαφορά της ελάχιστης παρατήρησης απ' τη μέγιστη. Συμβολίζεται με R και δίνεται απ' τη σχέση:

$$R = X_{\max} - X_{\min} \quad (3) \quad \begin{array}{l} \text{όπου } X_{\max} = \text{μέγιστη παρατήρηση} \\ X_{\min} = \text{ελάχιστη παρατήρηση} \end{array}$$

4.3 Στοιχεία – Πηγές – Μεθοδολογία

Ένα απ' τα σημαντικότερα εργαλεία και μάλιστα το αρχικό για να ξεκινήσει μία πρώτη συλλογή στοιχείων είναι η κατασκευή και χρήση του ερωτηματολογίου. Η δομή του ερωτηματολογίου για την επίτευξη της παρούσας έρευνας με βάση τις μεταβλητές και τους δείκτες προσέγγισης πτυχών της ποιότητας για το σχολικό έτος 2015 – 2016 στηρίχθηκε κάπου συγκεκριμένα. Ο τρόπος έμπνευσης δηλαδή για τη σύνταξη του ερωτηματολογίου βασίστηκε στην «Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση» (2000) και στη «Διερεύνηση των Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (2005). Όλες οι απόψεις καταγράφηκαν, όλοι οι αριθμοί ελήφθησαν υπόψη κι αξιολογήθηκαν.

Η επίσημη διανομή των ερωτηματολογίων ξεκίνησε στα τέλη Φεβρουαρίου του 2017 κι ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Απρίλιο του 2017 προς τους/τις διευθυντές/τριες των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας. Στάλθηκε ηλεκτρονικά μέσω e-mail προς όλα τα δημόσια γυμνάσια (34) στο σύνολο με τις σχετικές εξηγήσεις και την υπογραφή του επιβλέποντα καθηγητή με την επικύρωση απ' το Πανεπιστήμιο. Σε γενικές γραμμές, δόθηκε επαρκής χρόνος προκειμένου να συμπληρωθεί το ερωτηματολόγιο λαμβάνοντας υπόψη και κατανοώντας πλήρως το πλήθος των υποχρεώσεων και των ευθυνών των διευθυντών.

Οι απαντήσεις και τα στοιχεία απ' τους διευθυντές ήταν αρκετά κατατοπιστικά κι έδωσαν μία «καλή» εικόνα. Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 33 απ' τα 34 δημόσια γυμνάσια με μόνη εξαίρεση το Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο Λαμίας. Επιπρόσθετα τα στοιχεία τα οποία αφορούν το ετήσιο κόστος εκπαίδευσης που περιλαμβάνει το ετήσιο κόστος μισθοδοσίας των καθηγητών, το ετήσιο κόστος κάλυψης των λειτουργικών δαπανών καθώς και το ετήσιο κόστος μετακίνησης καθηγητών – μαθητών έγιναν προσπελάσιμα απ' τον ηλεκτρονικό διαδικτυακό τύπο ΔΙΑΥΓΕΙΑ κατά το σχολικό έτος 2015 - 2016.

Η ανάλυση και η επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το Υπολογιστικό Φύλλο του προγράμματος Excel, το οποίο είναι σχεδιασμένο για να βοηθάει και να υπολογίζει τα αποτελέσματα των διαφόρων μαθηματικών τύπων όπως επίσης συνεισφέρει στην οργάνωση πολύπλοκων αριθμητικών δεδομένων.

Εκτός όμως απ' τη χρήση του Excel, πραγματοποιήθηκε σε επόμενη ενότητα μία οικονομετρική ανάλυση με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS Statistics 2.1 version. Περισσότερες πληροφορίες θα δοθούν στην παρακάτω ενότητα.

4.4 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση

Ο πίνακας 4.4.1 παρουσιάζει το πλήθος των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας ανάλογα με το βαθμό αστικότητας των Δημοσίων Γυμνασίων.

Σημείωση: Μία περιοχή σχολείου κρίνεται ως αστική αν αστική (> 10.000 κάτοικοι). Σε αντίθετη περίπτωση μία περιοχή σχολείου κρίνεται ως ημιαστική +αγροτική αν (<10.000 κάτοικοι).

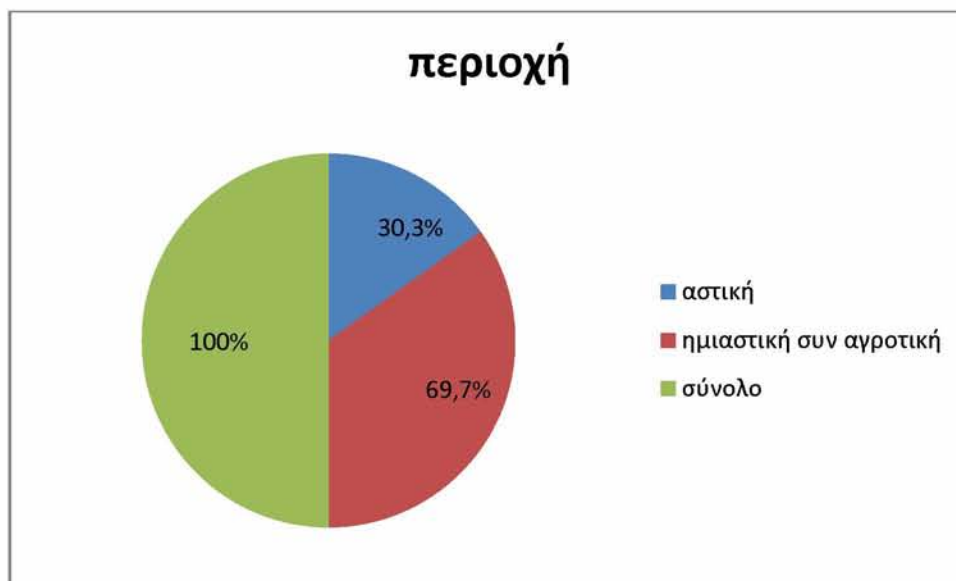

Πίνακας 4.4.1 Πλήθος και ποσοστό (%) των Δημοσίων Γυμνασίων
ανάλογα με το βαθμό αστικότητας

Περιοχή	Πλήθος	Ποσοστό(%)
αστική	10	30,3
ημιαστική+αγροτική	23	69,7
σύνολο	33	100,0

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.1

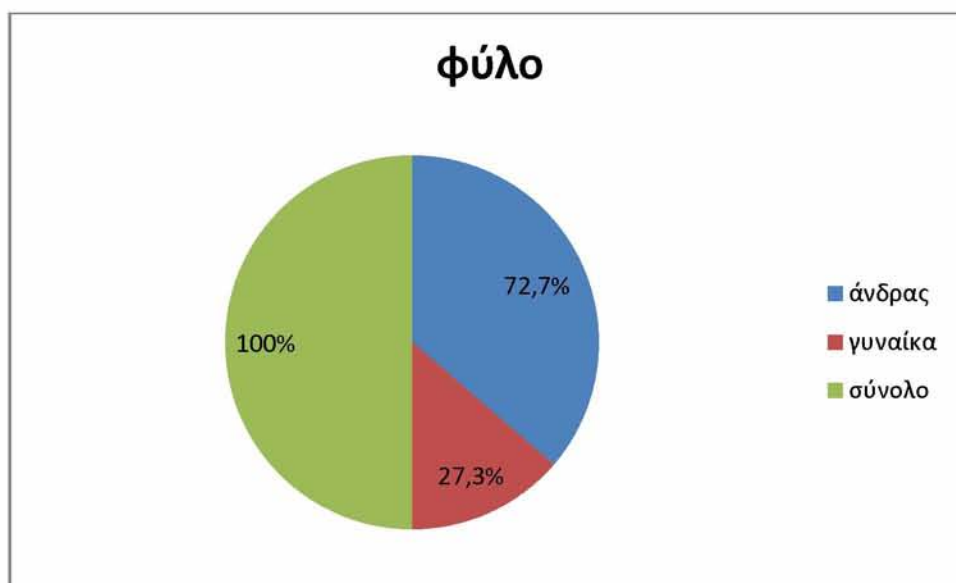
Απ' τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να διαπιστώσουμε το γεγονός ότι η πλειονότητα των δημοσίων γυμνασίων στη Φθιώτιδα έχουν έδρα σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές με ποσοστό 69,7%. Ενώ, στην αστική το ποσοστό είναι 30,3% για το σχολικό έτος 2015 – 2016.

Πίνακας 4.4.2 Πλήθος και ποσοστά (%) των διευθυντών/τριών με βάση το φύλο

Φύλο	Πλήθος	Ποσοστό(%)
άνδρας	24	72,7
γυναίκα	9	27,3
σύνολο	33	100

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.2 Πλήθος και ποσοστά (%) των διευθυντών/τριών
με βάση την κατηγορία φύλο

Όσον αφορά το φύλο των διευθυντών των δημοσίων γυμνασίων μπορούμε να διαπιστώσουμε πως η συντριπτική πλειοψηφία (72,7%) είναι άνδρες και μόνο το 27,3% είναι γυναίκες.

Ο διευθυντής κατέχει την ανώτερη διοικητική θέση μέσα στο σχολείο, ενώ βρίσκεται στην κατώτατη βαθμίδα της διοικητικής οργάνωσης της εκπαίδευσης. Η θέση του στη σχολική μονάδα δεν έχει διεκπεραιωτικό χαρακτήρα, αντιθέτως σύμφωνα με το ισχύουν θεσμικό πλαίσιο ο ρόλος του είναι καταλυτικός και άκρως πολύπλευρος. Οι αρμοδιότητες του είναι καθημερινής φύσεως, απ' την τήρηση των εγκυκλίων, της νομοθεσίας και των αποφάσεων του συλλόγου διδασκόντων μέχρι τον προγραμματισμό, την οργάνωση και τον έλεγχο του σχολείου. Καλείται να ανταποκριθεί σε πλήθος καθηκόντων σχετικά με θέματα διοικητικής οργάνωσης και ηγεσίας επιτελώντας ένα σύνθετο εκπαιδευτικό έργο.

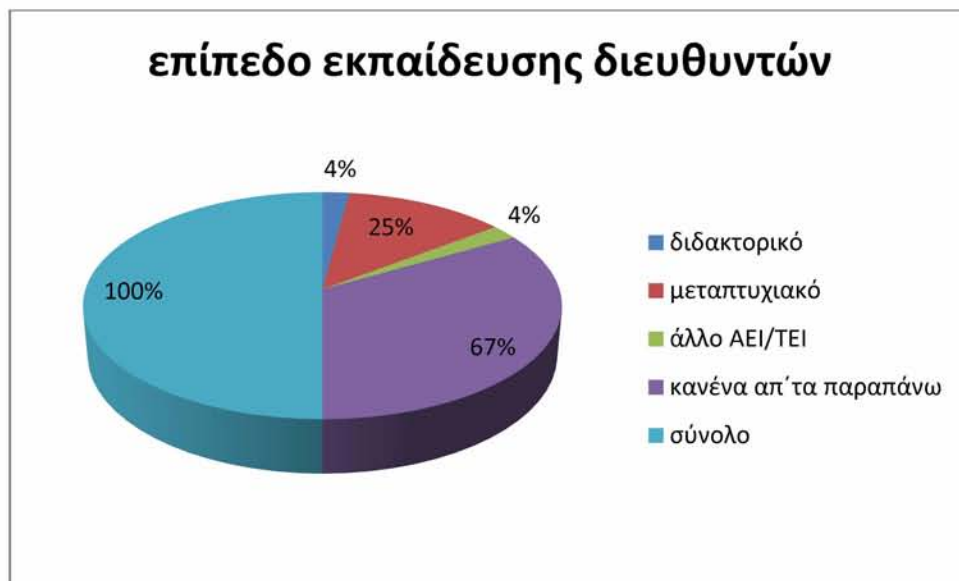
Συνεπώς, κρίνεται αναγκαίο να εξετάσουμε τις σπουδές των διευθυντών (ποια ακαδημαϊκά προσόντα διαθέτουν) με βάση το φύλο μιας και η αποστολή τους απαιτεί αρκετές ικανότητες και γνώσεις.

Πίνακας 4.4.3 Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντών με βάση την κατηγορία σπουδές

Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντών	Πλήθος	Ποσοστό (%)
διδακτορικό	1	4
μεταπτυχιακό	6	25
άλλο ΑΕΙ/ΤΕΙ	1	4
κανένα απ' τα παραπάνω	16	67
σύνολο	24	100

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.3 Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντών

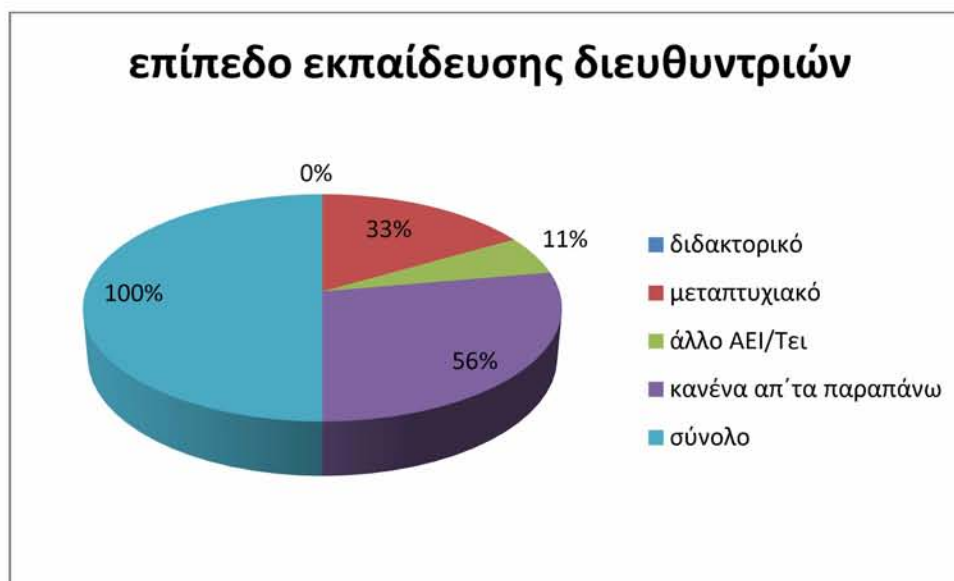
Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, μόλις το 4% των διευθυντών που είναι άνδρες κατέχουν διδακτορικό και άλλο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ πέρα απ' το βασικό τους πτυχίο. Το 25% των ανδρών διευθυντών διαθέτει μεταπτυχιακό, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία 67% δε διαθέτουν κάποια άλλη ειδίκευση εκτός απ' το πτυχίο τους.

Πίνακας 4.4.4 Πλήθος και ποσοστό (%) των διευθυντριών με βάση την κατηγορία σπουδές

Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντριών	Πλήθος	Ποσοστό(%)
διδακτορικό	0	0
μεταπτυχιακό	3	33
άλλο ΑΕΙ/ΤΕΙ	1	11
κανένα απ' τα παραπάνω	5	56
σύνολο	9	100

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.4 Επίπεδο εκπαίδευσης διευθυντών

Οι γυναίκες διευθύντριες δεν κατέχουν διδακτορικό. Το 56% δε διαθέτουν κάποιο επιπλέον ακαδημαϊκό προσόν, εκτός του βασικού πτυχίου. Επιπλέον, το 33% κατέχει μεταπτυχιακό και το 11% άλλο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ.

Εκτός όμως απ' τους διευθυντές και τις διευθύντριες, περίοπτη θέση έχουν και οι καθηγητές/τριες. Ένας καθηγητής πέρα απ' τις αρετές και τις αξίες που οφείλει να έχει, είναι επιτακτικό λόγω της εξέλιξης της κοινωνίας και της πληροφορίας να προσαρμόζεται.

Για το λόγο αυτό, ο πίνακας 4.4.5 παρουσιάζει το πλήθος και το ποσοστό (%) των καθηγητών/τριων ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσής τους.

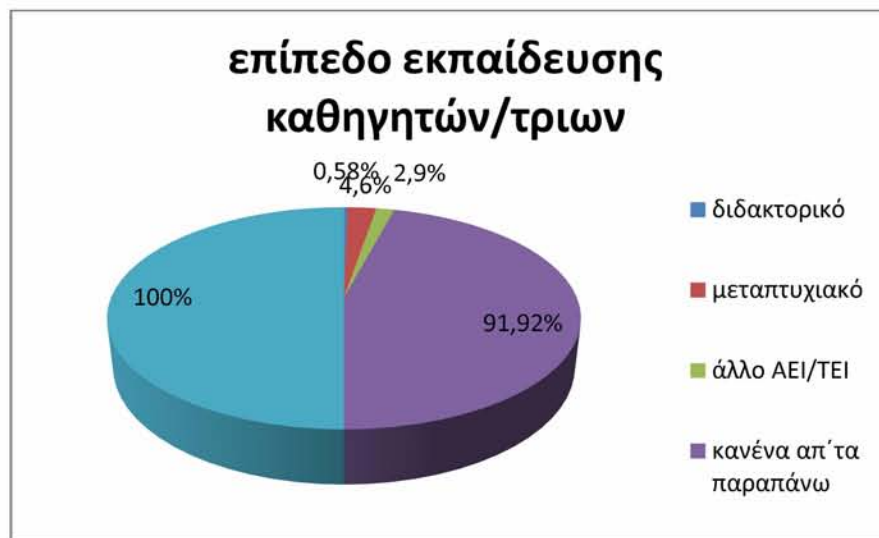
Πίνακας 4.4.5 Πλήθος και ποσοστό (%) των καθηγητών/τριων ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσής τους

Επίπεδο εκπαίδευσης καθηγητών/τριων	Πλήθος	Ποσοστό(%)
διδακτορικό	4	0,58
μεταπτυχιακό	32	4,6
άλλο ΑΕΙ/ΤΕΙ	20	2,9
κανένα απ' τα παραπάνω	625	91,92
σύνολο	681	100,00

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων –Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.5 Επίπεδο εκπαίδευσης καθηγητών/τριων

Δυστυχώς, η εικόνα του επιπέδου σπουδών των καθηγητών/τριων είναι απογοητευτική, αν αναλογιστεί κανείς ότι σχεδόν οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί στην Ευρώπη και ΗΠΑ κατέχουν μία υψηλού επιπέδου κατάρτιση σε θέματα πληροφορικής στην εκπαίδευσης, ειδικής αγωγής, οργάνωσης και διοίκησης σχολικών μονάδων. Αυτό πιθανότητα ερμηνεύεται απ' την ηλικιακή ζώνη (πολλά χρόνια υπηρεσίας) που βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό των καθηγητών. Το 0,58% των καθηγητών έχουν διδακτορικό, το 4,6% μεταπτυχιακό (λιγότερο του 5%) αλλά σαφώς υψηλότερο. Το 2,9% διαθέτουν άλλο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ πέραν του βασικού τους και το 91,92% δε διαθέτει επιπλέον ακαδημαϊκά προσόντα.

Ο πίνακας 4.4.6 παρουσιάζει το πλήθος των μεταβλητών σύλλογος γονέων, ιστοσελίδα και υποδομή ΑΜΕΑ για τις δύο κατηγορίες αστικότητας των δημοσίων γυμνασίων.

Πίνακας 4.4.6

Πλήθος των μεταβλητών σύλλογος γονέων, ιστοσελίδα και υποδομή ΑΜΕΑ για τις δύο κατηγορίες αστικότητας των δημοσίων γυμνασίων

Περιοχή	Σύλλογος γονέων		Ιστοσελίδα		Υποδομή ΑΜΕΑ	
	ναι	όχι	ναι	όχι	ναι	όχι
αστική	10	0	10	0	7	3
ημιαστική +αγροτική	22	1	23	0	8	15
σύνολο	32	1	33	0	15	18

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Απ' τον πίνακα 4.4.6 προκύπτουν οι ακόλουθες αναλύσεις.

- Σ' όλα τα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας με εξαίρεση μόνο ένα γυμνάσιο στην ημιαστική και αγροτική ζώνη. Αυτό είναι ενθαρρυντικό στοιχείο για το λόγο του ότι οι μαθητές αισθάνονται ασφάλεια και υποστήριξη για οποιοδήποτε σχολικό θέμα που προκύψει και οι γονείς συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο στην ευρυθμία του σχολείου καθώς και τη διαμόρφωση ενός πιο εναρμονισμένου περιβάλλοντος.
- Όσον αφορά την ύπαρξη ιστοσελίδας σ' όλα τα δημόσια γυμνάσια το μόνο που μπορούμε να ισχυριστούμε είναι ότι είναι πολύ θετικό. Η ύπαρξη ιστοσελίδας έχει τεράστιες προεκτάσεις, διότι γίνεται σταδιακά αντιληπτό ότι στην εκπαίδευση πρέπει να εισβάλλουν νέες τεχνολογίες που θα ωφελήσουν το σύνολο.
- Ωστόσο, περισσότερα απ' τα μισά γυμνάσια δε διαθέτουν κατάλληλες υποδομές για ΑΜΕΑ. Η μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης απουσίας υποδομών εντοπίζεται στις αγροτικές κι ημιαστικές και λιγότερο στις αστικές.

Κάνοντας λόγο για ορισμένα χαρακτηριστικά που αφορούν τα μέσα προκειμένου ένα σχολείο να 'ναι λειτουργικό (εν γένει γυμνάσια), ορθό είναι να εξετάσουμε την παλαιότητα των σχολικών κτιρίων των δημοσίων γυμνασίων ανά ζώνη/περιοχή.

Πίνακας 4.4.7 Απόλυτες και σχετικές συχνότητες της κατηγορίας παλαιότητα σχολικού κτιρίου

Περιοχή	Παλαιότητα σχολικού κτιρίου				
	1-10 ετών	11-25 ετών	26-40 ετών	>40 ετών	σύνολο
αστική F %	1 3%	1 3%	4 12,1%	4 12,1%	10 30,3%
ημιαστική + αγροτική F %	1 3%	5 15,1%	11 33,2%	6 18,1%	23 69,4%
σύνολο F %	2 6%	6 18,1%	15 45,3%	10 30,3%	33 100%

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα. Η πλειοψηφία των κτιρίων στα δημόσια γυμνάσια 33,2% είναι παλιά (26 – 40 ετών) κι εδράζονται στην ημιαστική και αγροτική ζώνη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υφίστανται περισσότερες φθορές και πολλά προβλήματα, τα οποία έστω και σε μικρό βαθμό υποβαθμίζουν την

εκπαιδευτική διαδικασία. Όμως, το πιο ανησυχητικό είναι το ποσοστό 18,1%(>40 ετών) είναι παλιά κτίρια με φθορές, πολλά προβλήματα και ενδεχομένως κάποια εξ αυτών ή στο σύνολο να 'ναι ακατάλληλα για την εκπαιδευτική διαδικασία για λόγους ασφαλείας. Μόνο το 6% χρονολογούνται ανάμεσα σε (1 – 10) χρόνια σ' όλη την Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας.

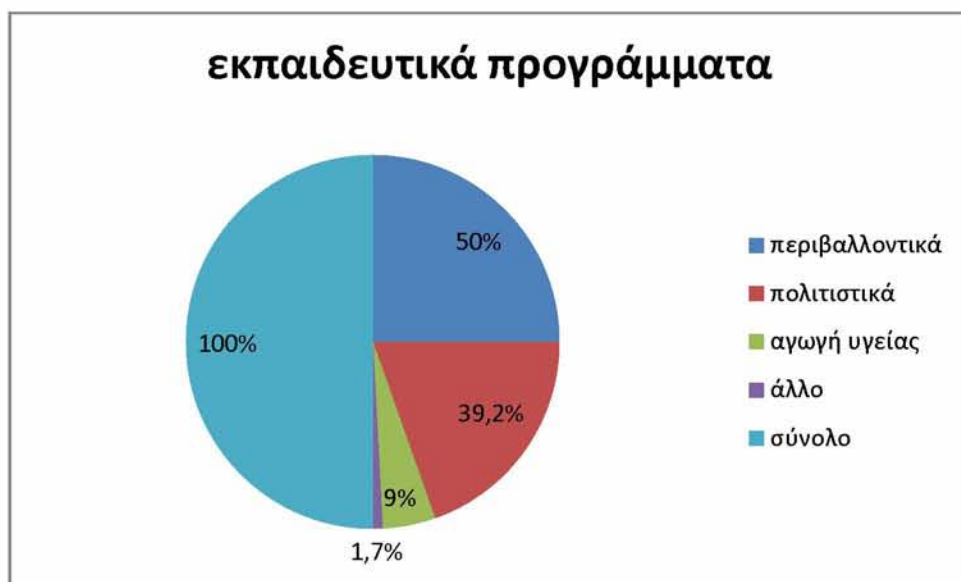
Ο πίνακας 4.4.8 καταγράφει το πλήθος και το ποσοστό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιήθηκαν κατά το σχολικό έτος 2015-2016.

Πίνακας 4.4.8 Πλήθος και ποσοστό (%) των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των δημοσίων γυμνασίων

Εκπαιδευτικά προγράμματα	Πλήθος	Ποσοστό(%)
περιβαλλοντικά	88	50
πολιτιστικά	69	39,2
αγωγή υγείας	16	9
άλλο	3	1,7
σύνολο	176	100,0

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.6 Εκπαιδευτικά προγράμματα

Σύμφωνα με τα στοιχεία, είναι γεγονός ότι σημειώνεται κάποια σχετική προτίμηση στα περιβαλλοντικά προγράμματα 50% τοποθετώντας τα στην πρώτη θέση ως τα πιο δημοφιλή. Η εξήγηση είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί περισσότερη οικολογική συνείδηση και κουλτούρα τόσο απ' τους εκπαιδευτικούς όσο και απ' τους μαθητές ενθαρρύνοντας και στηρίζοντας παρόμοιες δράσεις. Σημαντικό ποσοστό

κατέχουν και τα πολιτιστικά προγράμματα σε δεύτερη θέση, ενώ η αγωγή υγείας είναι αρκετά αποδυναμωμένη με ποσοστό 9%.

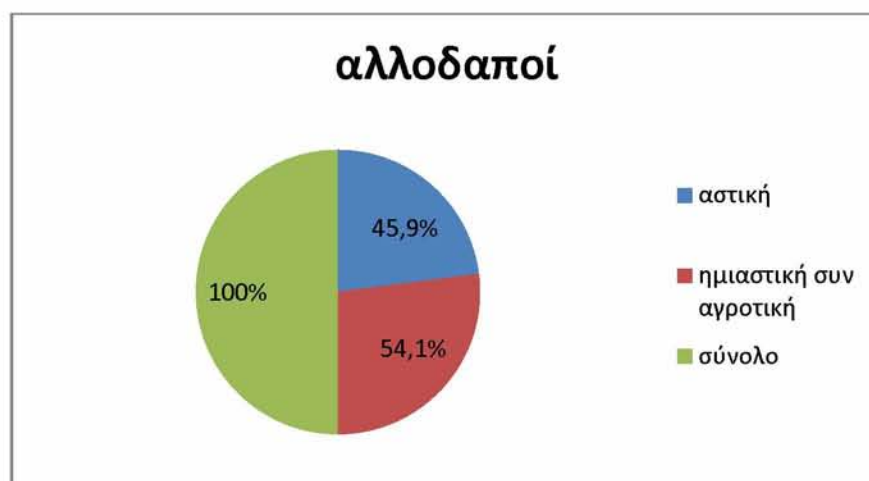
Στον πίνακα 4.4.9 παρουσιάζεται το πλήθος και το ποσοστό (%) των αλλοδαπών που φοιτούν στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και η καταγωγή τους δεν είναι ελληνική.

Πίνακας 4.4.9 Πλήθος και ποσοστό (%) των αλλοδαπών που φοιτούν στα δημόσια γυμνάσια

Περιοχή	Πλήθος	Ποσοστό(%)
αστική	147	45,9
ημιαστική +αγροτική	173	54,1
σύνολο	320	100

Πηγή: Διεύθυνση Σχολικών Μονάδων – Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Γράφημα 4.4.7 Αλλοδαποί στα δημόσια γυμνάσια

Το μεγαλύτερο ποσοστό 54,1% των αλλοδαπών μαθητών βρίσκεται στα Γυμνάσια της ημιαστικής – αγροτικής περιοχής, ενώ το χαμηλότερο στα Γυμνάσια της αστικής. Η σύσταση του μαθητικού πληθυσμού στο ελληνικό σχολείο έχει αλλάξει και θα αλλάξει συνεχώς όσο κυριαρχεί έντονο το φαινόμενο της μετανάστευσης. Πάνω λοιπόν στην κατεύθυνση αυτή η εκπαιδευτική πολιτική και το εκπαιδευτικό σύστημα δε μπορεί να αγνοεί τα όσα συμβαίνουν παρά μόνο οφείλει να διαμορφώνει ανάλογη θεώρηση και να εισηγείται τρόπους αποτελεσματικής προσαρμογής στα νέα δεδομένα.

Συνεπώς μία λύση θα ήταν η πραγματοποίηση περισσότερων προγραμμάτων διαπολιτισμικού περιεχομένου και χάραξη κατάλληλης στρατηγικής.

Στον πίνακα 4.4.10 καταγράφονται οι μεταβλητές ($X_1 - X_{11}$) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας.

Πίνακας 4.4.10 Καταγραφή των μεταβλητών (X₁ – X₁₁) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας

Δήμος	Σχολεία	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁
		Αριθμός μαθητών	Αριθμός τμημάτων	Αριθμός καθηγητών	Η/Υ	Εμβαδόν διδ/ρίου	Εμβαδόν πρ. χώρου	Ετήσιο δημόσιο κόστος	Επίπεδο εκπ/σης διευθ.	Σύλλογος γονέων και κηδ.	Ύπαρξη ιστοσελίδας	Υποδομή ΑΜΕΑ
Λαμίων	1 ^ο	190	9	27	23	2100	3600	438166	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Ναι
	2 ^ο	281	13	31	24	2500	3200	660347	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Ναι
	3 ^ο	220	10	30	25	2100	2000	471234	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Ναι
	4 ^ο	240	11	28	25	1540	1260	773417	-	Ναι	Ναι	Ναι
	5 ^ο	340	15	39	30	2850	1000	895971	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Ναι
	6 ^ο	350	15	35	20	2800	960	841256	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
	7 ^ο	216	9	21	11	760	917	479298	-	Ναι	Ναι	Ναι
	8 ^ο	90	3	15	9	1650	950	312258	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Μοσχοχωρίου	55	3	18	12	720	2280	236063	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Υπάτης	43	3	11	20	400	1000	148320	-	Όχι	Ναι	Ναι
	Λιανοκλαδίου	35	3	13	10	1350	980	148320	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Εκκλησιαστικό	49	3	15	11	760	917	209270	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
	Εσπερινό	60	3	11	9	1985	1000	189212	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Μουσικό *	197	9	92	25	1500	1000	588417	Άλλο πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	Ναι	Ναι	Ναι
Σύνολο 1	14	2426	109	386	254	23015	21064	6243220				
Στυλίδας	Ραχών	74	4	14	12	346	384	345538	-	Ναι	Όχι	Ναι
	Πελασγίας	70	4	15	10	1000	3000	249892	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Στυλίδας	140	6	18	12	900	1000	465142	-	Ναι	Ναι	Όχι
Σύνολο 2	3	284	14	47	34	2246	4384	1060572				

Συνέχεια του πίνακα 4.4.10

Δήμος	Σχολεία	X ₁ Αριθμός μαθητών	X ₂ Αριθμός τμημάτων	X ₃ Αριθμός καθηγητών	X ₄ Η/Υ	X ₅ Εμβαδόν διδ/ρίου	X ₆ Εμβαδόν πρ. χώρου	X ₇ Ετήσιο δημόσιο κόστος	X ₈ Επίπεδο εκπ/σης διευθ.	X ₉ Σύλλογος γονέων και κηδ.	X ₁₀ Υπαρξη ιστοσελίδας	X ₁₁ Υποδομή AMEA
Μώλο υ - Αγ. Κων/ν	Αγ. Κων/νου	100	6	11	9	500	2500	311089	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Καμ. Βούρλων	120	6	16	5	700	900	434588	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Μώλου	86	5	11	12	471	4000	305668	-	Ναι	Όχι	Ναι
Σύνολο 3	3	306	17	38	26	1671	7400	1051345				
Δομοκ ού	Ν. Μοναστηρίου	60	3	18	15	1200	2000	269812	1 διδ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
	Δομοκού	80	5	16	16	980	1100	347204	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Ομβριακής	33	3	15	8	650	1750	143006	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
Σύνολο 4	3	173	11	49	39	2830	4850	760022				
Μακρα κώμης	Μακρακώμης	120	6	18	15	850	1500	434588	-	Ναι	Ναι	Όχι
	Σπερχειάδας	85	6	17	16	1400	2000	305668	-	Ναι	Ναι	Όχι
Σύνολο 5	2	205	12	35	31	2250	3500	740256				
Λοκρών	Αταλάντης	200	9	23	16	2000	8000	710382	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Μαλεσίνας	140	6	21	12	1200	5600	465142	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Λάρυμνας	36	3	16	6	1000	2000	148320	ΑΛΛΟ ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ/ΤΕΙ	Ναι	Ναι	Όχι
	Λιβανατών	96	6	15	17	900	2000	312258	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
	Μαρτίνου	36	3	9	6	600	1000	145288	-	Ναι	Ναι	Ναι
Σύνολο 6	5	508	27	84	57	5700	18600	1781390				
Αμφίκλει ας - Ελάτειας	Αμφίκλειας	81	5	13	10	1061	3500	289299	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Ελάτειας	76	4	13	13	490	5828	256194	-	Ναι	Ναι	Ναι
	Κ. Τιθορέας	73	5	16	15	1028	7000	247005	1 μετ/κό	Ναι	Ναι	Όχι
Σύνολο 7	3	230	14	42	38	2579	16328	792498				
Γενικό σύνολο	33	4126	204	681	479	40291	76126	12577632				

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων - Υπολογισμοί απ' το συγγραφέα.

* Το Μουσικό σχολείο συστεγάζεται το αντίστοιχο γυμνάσιο και λύκειο.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα 4.4.10 προκύπτει ότι:

➤ **Δήμος Λαμιέων**

Στο δήμο Λαμιέων το μεγαλύτερο μέγεθος μαθητών βρίσκεται στο 6^ο Γυμνάσιο Λαμίας με 350 μαθητές και ακολουθεί το 5^ο Γυμνάσιο Λαμίας με μόλις 10 λιγότερους απ' το 6^ο. Αντίστοιχα, το 5^ο και 6^ο Γυμνάσιο διαθέτουν το μεγαλύτερο αριθμό τμημάτων 15. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο Μουσικό Γυμνάσιο υπάρχουν 92 καθηγητές, αριθμός καθηγητών που υπερτερεί έναντι των υπολοίπων γυμνασίων με τον ελάχιστο αριθμό καθηγητών να αγγίζει τους 11 στο Γυμνάσιο Υπάτης και το Εσπερινό Γυμνάσιο. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος αγγίζει τα 895.971 € και βρίσκεται στο 5^ο Γυμνάσιο Λαμίας και έπεται το 6^ο Γυμνάσιο Λαμίας με ετήσιο δημόσιο κόστος 841.256 €.

➤ **Δήμος Στυλίδας**

Το μεγαλύτερο μέγεθος μαθητών συναντάται στο γυμνάσιο Στυλίδας με 140 μαθητές, όπως και ο μεγαλύτερος αριθμός τμημάτων 6 έναντι των 4 στο γυμνάσιο Ραχών και Πελασγίας. Όσον αφορά τους καθηγητές κι εδώ υπερέχει το γυμνάσιο Στυλίδας με 18 καθηγητές. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος βρίσκεται στο γυμνάσιο Στυλίδας με τιμή 465.142 €.

➤ **Δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου**

Το γυμνάσιο των Καμένων Βούρλων συγκεντρώνει τους περισσότερους μαθητές σε αριθμό 120. Η ίδια εικόνα αποτυπώνεται και στον αριθμό καθηγητών όπου το γυμνάσιο των Καμένων Βούρλων διαθέτει 16 καθηγητές. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος αγγίζει την τιμή 434.588 € στο γυμνάσιο των Καμένων Βούρλων.

➤ **Δήμος Δομοκού**

Το μεγαλύτερο μέγεθος μαθητών και τμημάτων βρίσκεται στο γυμνάσιο Δομοκού με 80 μαθητές και 5 τμήματα. Ωστόσο, το γυμνάσιο Νέου Μοναστηρίου συγκεντρώνει 18 καθηγητές, αποτελεί το μέγιστο αριθμό καθηγητών έναντι των άλλων δύο γυμνασίων στο δήμο. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανέρχεται στα 347.204 € στο γυμνάσιο του Δομοκού.

➤ **Δήμος Μακρακώμης**

Το γυμνάσιο Μακρακώμης έχει το μεγαλύτερο μαθητικό πληθυσμό 120, όπως και το μεγαλύτερο αριθμό καθηγητών 18. Επίσης, στο γυμνάσιο Μακρακώμης αντιστοιχεί το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος 434.588 €.

➤ **Δήμος Λοκρών**

Το γυμνάσιο Αταλάντης έχει το μεγαλύτερο μέγεθος μαθητών που είναι 200 μαθητές, σε αντίθεση με το γυμνάσιο Λάρυμνας που αντιστοιχούν μόνο 36 μαθητές. Επιπλέον, το γυμνάσιο Αταλάντης συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό τμημάτων 9, το μεγαλύτερο αριθμό καθηγητών 23 και το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος που ανέρχεται στα 710.382 €.

➤ **Δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας**

Το μεγαλύτερο μέγεθος μαθητών συναντάται στο γυμνάσιο Αμφίκλειας με 81 μαθητές. Ο μεγαλύτερος αριθμός καθηγητών 16 βρίσκεται στο γυμνάσιο της Κάτω Τιθορέας. Όσον αφορά το ετήσιο δημόσιο κόστος, υφίσταται μικρές αποκλίσεις, με το γυμνάσιο Αμφίκλειας στην πρώτη θέση με 289.299 €.

Στον πίνακα 4.4.11 καταγράφονται οι δείκτες ποιότητας ($\Delta_1 - \Delta_6$) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας.

Πίνακας 4.4.11 Καταγραφή των μεταβλητών ($\Delta_1 - \Delta_6$) των Δημοσίων Γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας

Δήμος	Σχολεία	Δ_1	Δ_2	Δ_3	Δ_4	Δ_5	Δ_6
		Αρ. μαθητών ανά τμήμα	Αρ. μαθητών ανά καθηγητή	Αρ. μαθητών ανά Η/Υ	τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή	τ.μ. προαύλιου ανά μαθητή	Ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
Λαμίων	1 ^ο	21,1	7,0	8,3	11,5	18,9	2306
	2 ^ο	21,6	9,1	11,7	8,9	11,4	2350
	3 ^ο	22,0	7,3	7,3	10,9	13,6	2142
	4 ^ο	21,8	8,6	8,6	6,4	10,4	3223
	5 ^ο	22,7	8,7	11,3	8,4	8,8	2365
	6 ^ο	23,3	10,0	17,5	8,0	7,1	2404
	7 ^ο	24,0	10,3	19,6	3,5	4,2	2219
	8 ^ο	15,0	5,0	5,0	8,3	17,2	3469
	Μοσχοχωρίου	18,3	3,1	4,6	13,1	41,5	4292
	Υπάτης	14,3	4,0	2,2	9,3	23,3	3449
	Λιανοκλαδίου	11,7	3,0	3,5	38,6	28,0	4238
	Εκκλησιαστικό	16,3	3,3	3,3	33,7	19,4	4271
	Εσπερινό	21,9	2,1	7,8	7,6	5,1	3152
	Μουσικό *	20,0	5,5	6,7	33,1	16,7	2987
Μέσος όρος 1		17,7	5,2	7,6	11,5	30,3	2702
Στυλίδας	Ραχών	18,5	5,8	6,2	4,7	5,2	4669
	Πελασγίας	17,5	4,7	7,4	14,3	42,9	3570
	Στυλίδας	23,3	7,8	11,7	6,4	7,1	3222
Μέσος όρος 2		20,2	6,5	8,4	7,8	14,9	3734,4

* Το Μουσικό σχολείο συστεγάζει το αντίστοιχο γυμνάσιο και λύκειο.

Συνέχεια του πίνακα 4.4.11

Δήμος	Σχολεία	Δ ₁ Αρ. μαθητών ανά τμήμα	Δ ₂ Αρ. μαθητών ανά καθηγητή	Δ ₃ Αρ. μαθητών ανά Η/Υ	Δ ₄ τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή	Δ ₅ τ.μ. προαύλιου ανά μαθητή	Δ ₆ Ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
Μώλου – Αγ. Κων/νου	Αγ. Κων/νου	16,7	9,1	11,1	5,0	25,0	3111
	Καμ. Βούρλων	20,0	7,5	24,0	5,8	7,5	3622
	Μώλου	17,2	7,8	7,2	5,5	46,5	3554
Μέσος όρος 3		18	10,6	11,8	5,2	23,7	3436
Δομοκού	Ν. Μοναστηρίου	20,0	3,3	4,0	20,0	33,3	4497
	Δομοκού	16,0	5,0	5,0	12,3	13,8	4340
	Ομβριακής	11,0	2,2	4,1	19,7	53,0	4334
Μέσος όρος 4		15,7	3,9	5,4	16,4	15,8	4393,2
Μακρακώμης	Μακρακώμης	20,0	6,7	8,0	7,1	12,5	3622
	Σπερχειάδας	17,0	5,0	5,3	16,5	23,5	3596
Μέσος όρος 5		17	5,9	6,6	10,9	19,5	3611
Λοκρών	Αταλάντης	22,2	8,7	12,5	10,0	40,0	3552
	Μαλεσίνας	23,3	6,7	11,7	8,6	40,0	3322
	Λάρυμνας	12,0	2,3	6,0	27,8	55,6	4120
	Λιβανατών	16,0	6,4	5,6	9,4	20,8	3253
	Μαρτίνου	12,0	4,0	6,0	16,7	27,8	3952
Μέσος όρος 6		18,8	7,3	8,9	11,2	15,7	3506,7
Αμφίκλειας – Ελάτειας	Αμφίκλειας	16,2	6,2	8,1	13,1	43,2	3572
	Ελάτειας	19,0	5,8	5,8	6,4	76,7	3371
	Κ. Τιθορέας	14,6	4,6	4,9	14,1	95,9	3384
Μέσος όρος 7		16	5	5,9	11,5	72,6	3446

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων - Υπολογισμοί απ' το συγγραφέα.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα 4.4.11 προκύπτει ότι:

➤ **Δήμος Λαμιέων**

Τη μεγαλύτερη τιμή στο δείκτη Δ_1 την εμφανίζει το 7^ο Γυμνάσιο Λαμίας με 24 μαθητές ανά τμήμα, έπεται με μικρή διαφορά το 6^ο Γυμνάσιο Λαμίας με 23,3 μαθητές ανά τμήμα και το 5^ο Γυμνάσιο Λαμίας με 22,7 μαθητές ανά τμήμα. Στον αντίποδα, βρίσκεται το γυμνάσιο Λιανοκλαδίου με 11,7 μαθητές ανά τμήμα. Χαμηλές τιμές στο Δ_2 εμφανίζουν το Εσπερινό Γυμνάσιο Λαμίας με μόλις 2,1 μαθητές ανά καθηγητή, το γυμνάσιο Λιανοκλαδίου με 2,7 μαθητές ανά καθηγητή, το γυμνάσιο Μοσχοχωρίου με 3,1 μαθητές ανά καθηγητή και το γυμνάσιο Υπάτης με 3,9 μαθητές ανά καθηγητή. Την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_2 την έχει το 7^ο Γυμνάσιο Λαμίας με 10,3 μαθητές ανά καθηγητή. Επιπρόσθετα, χαμηλές τιμές στο Δ_3 εμφανίζουν το γυμνάσιο Υπάτης με μόλις 2,2 μαθητές ανά Η/Υ, το Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο με 3,3 μαθητές ανά Η/Υ και το γυμνάσιο Υπάτης με μόλις 2,2 μαθητές ανά Η/Υ. Όσον αφορά το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή, η υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_6 κατέχει το γυμνάσιο Μοσχοχωρίου με 4.292 €, ακολουθεί το Εκκλησιαστικό με 4.271 € και το γυμνάσιο Λιανοκλαδίου με 4.238 €.

➤ **Δήμος Στυλίδας**

Το γυμνάσιο Στυλίδας έχει τη μεγαλύτερη τιμή στους δείκτες Δ_1 με 23,3 μαθητές ανά τμήμα, Δ_2 με 8 περίπου μαθητές ανά καθηγητή, και Δ_3 με περίπου 12 μαθητές ανά Η.Υ. Όμως, το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή εντοπίζεται στο γυμνάσιο Ραχών με 4.669 €.

➤ **Δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου**

Το γυμνάσιο των Καμένων Βούρλων εμφανίζει την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_1 με 20 μαθητές ανά τμήμα, ενώ τη χαμηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_5 με μόλις 7,5 τμ προαύλιου χώρου ανά μαθητή. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί ο δείκτης Δ_3 με 24 μαθητές ανά Η.Υ για το γυμνάσιο των Καμένων Βούρλων. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή είναι στο γυμνάσιο Καμένων Βούρλων με 3.622 €.

➤ **Δήμος Δομοκού**

Την μεγαλύτερη τιμή στο δείκτη Δ_1 την παρουσιάζει το γυμνάσιο Ν. Μοναστηρίου με 20 μαθητές ανά τμήμα. Πολύ χαμηλός είναι ο δείκτης Δ_2 με 2 περίπου μαθητές ανά καθηγητή στο γυμνάσιο Ομβριακής. Επίσης, χαμηλές τιμές στο δείκτη Δ_3 εμφανίζουν και τα τρία γυμνάσια του δήμου Δομοκού με 4 – 5 μαθητές ανά Η/Υ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον

παρουσιάζει ο δείκτης Δ_5 όπου το γυμνάσιο Ομβριακής κατέχει την πρώτη θέση με τιμή 53,03 τμ προαύλιου χώρου ανά μαθητή. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή βρίσκεται στο γυμνάσιο του Ν. Μοναστηρίου με τιμή 4.497 €.

➤ Δήμος Μακρακώμης

Το γυμνάσιο Μακρακώμης εμφανίζει την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_1 με τιμή 20 μαθητές ανά τμήμα και έπεται το γυμνάσιο Σπερχειάδας με τιμή 17 μαθητές ανά τμήμα. Επιπλέον, το γυμνάσιο Μακρακώμης έχει περίπου 7 μαθητές ανά καθηγητή και 8 μαθητές ανά Η/Υ. Το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή στο γυμνάσιο Μακρακώμης είναι 3.622 €.

➤ Δήμος Λοκρών

Την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_1 εμφανίζει το γυμνάσιο Μαλεσίνας με 23,3 μαθητές ανά τμήμα και ακολουθεί το γυμνάσιο Αταλάντης με 22,2 μαθητές ανά τμήμα. Πολύ χαμηλή τιμή έχει ο δείκτης Δ_2 με 2,3 μαθητές ανά καθηγητή στο γυμνάσιο Λάρυμνας. Αντίθετα, το γυμνάσιο Λάρυμνας έχει την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_4 με 27,8 τμ διδακτηρίου ανά μαθητή, στο δείκτη Δ_5 με 55,6 τμ προαύλιου χώρου ανά μαθητή καθώς και το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή με το ποσό των 4.120 €.

➤ Δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας

Την υψηλότερη τιμή στο δείκτη Δ_1 εμφανίζει το γυμνάσιο Ελάτειας με 19 μαθητές ανά τμήμα. Στο δείκτη Δ_2 την πρώτη θέση κατέχει το γυμνάσιο Αμφίκλειας με 6,2 μαθητές ανά καθηγητή. Επίσης, στο γυμνάσιο Αμφίκλειας αντιστοιχούν 8 μαθητές ανά Η/Υ. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η μεγάλη τιμή στο δείκτη Δ_5 του γυμνασίου Κ. Τιθορέας με 95,9 τμ προαύλιου χώρου ανά μαθητή. Το μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή βρίσκεται στο γυμνάσιο Αμφίκλειας με τιμή 3.572 €.

4.5 Περιγραφική Στατιστική Ανάλυση (Συνέχεια)

Στους πίνακες 4.5.1, 4.5.2, 4.5.3, παρουσιάζονται τα περιγραφικά μέτρα των βασικών μεταβλητών της έρευνας δηλαδή (X_1 έως X_7). Οι τρεις πρώτοι πίνακες προκύπτουν λόγω της διάκρισης των στοιχείων ως προς το βαθμό αστικότητας.

Πίνακας 4.5.1 Περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7 στην αστική περιοχή

αστική	μαθητές	τμήματα	καθηγητές	η/υ	διδασκλήριο	πρ.χώρος	ετήσιο δημόσιο κόστος
παρατηρήσεις	10	10	10	10	10	10	10
εύρος	301	12	81	21	5490	6083	706859
ελάχιστη τιμή	49	3	11	9	760	917	189112
μέγιστη τιμή	350	15	92	30	6250	7000	895971
μέσος όρος	214,3	9,7	32,4	17,1	2150	2102,7	554659
τυπική απόκλιση	60,8	2,5	2,7	6,1	303,2	1052,4	32583,1

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.2 Περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7 στην ημιαστική +αγροτική περιοχή

ημιαστική +αγροτική	μαθητές	τμήματα	καθηγητές	η/υ	διδασκλήριο	πρ.χώρος	ετήσιο δημόσιο κόστος
παρατηρήσεις	23	23	23	23	23	23	23
εύρος	167	6	17	13	3654	7616	567376
ελάχιστη τιμή	33	3	6	5	346	384	143006
μέγιστη τιμή	200	9	23	18	4000	8000	710382
μέσος όρος	83,9	4,8	15,3	12,4	891,1	2646,6	381557
τυπική απόκλιση	50,2	3,5	6,1	10,8	1615,3	1722,1	55623,5

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.3 Συνολικά περιγραφικά μέτρα για τις μεταβλητές X_1 έως X_7

σύνολο	μαθητές	τμήματα	καθηγητές	η/υ	διδασκλήριο	πρ.χώρος	ετήσιο δημόσιο κόστος
παρατηρήσεις	33	33	33	33	33	33	33
εύρος	317	12	86	25	5904	7616	752965
ελάχιστη τιμή	33	3	6	5	346	384	143006
μέγιστη τιμή	350	15	92	30	6250	8000	895971
μέσος όρος	123,3	6,3	19,7	13,8	1185	2208,1	381445
τυπική απόκλιση	47,8	2,4	4,9	4,8	697,6	3320	80998,1

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των πινάκων πηγάζουν τα εξής συμπεράσματα:

X₁ (αριθμός μαθητών)

- Το μέσο μέγεθος των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας είναι 123 μαθητές. Το μέγεθος αυτό είναι ελαφρώς χαμηλότερο απ' το μέσο μέγεθος δημοσίων γυμνασίων της Ελλάδας (136 για το σχολικό έτος 2014 – 2015). Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ο μέσος όρος μαθητών ανά γυμνάσιο είναι 642 μαθητές με τις υψηλότερες τιμές να καταγράφονται στη Γερμανία (1420 μαθητές), τη Γαλλία (995 μαθητές), το Ηνωμένο Βασίλειο (896 μαθητές), την Ισπανία (793 μαθητές) και την Ιταλία (715 μαθητές). Στον αντίποδα των κρατών μελών ο μέσος όρος με τις χαμηλότερες τιμές καταγράφεται στη Μάλτα, το Λουξεμβούργο και την Κύπρο (451 μαθητές). Επιπλέον, με φθίνουσα πορεία σημειώνεται η Εσθονία (386 μαθητές), η Σλοβενία (324 μαθητές) και η Κροατία με την Ιρλανδία (310 μαθητές). Σε επίπεδο χωρών του ΟΟΣΑ και για τις χώρες που διατίθενται στοιχεία που αφορούν αποκλειστικά την κατώτερη δευτεροβάθμια, ο μέσος όρος μαθητών είναι 722 με τις μεγαλύτερες τιμές να καταλαμβάνει το Κατάρ (1653 μαθητές), ενώ στον αντίποδα βρίσκεται η Τυνησία (368 μαθητές). Όλα τα στοιχεία με αριθμητικά δεδομένα προέρχονται απ' το Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2014 – 2015) καθώς και απ' το διαδικτυακό τόπο Ευρυδίκη που αφορούν το συγκεκριμένο σχολικό έτος. Τα γυμνάσια των αστικών περιοχών έχουν κατά μέσο όρο μεγαλύτερο αριθμό μαθητών ($\bar{x} = 214$) απ' τα γυμνάσια της ημιαστικής και της αγροτικής ($\bar{x} = 89,3$). Αυτό ερμηνεύεται ότι στα αστικά κέντρα έχουμε μεγαλύτερη συγκέντρωση του πληθυσμού.

X₂ (αριθμός τμημάτων)

- Τα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο 6,3 τμήματα. Οι σχολικές μονάδες των αστικών περιοχών έχουν κατά μέσο όρο $\bar{x} = 9,7$ τμήματα, των ημιαστικών και των αγροτικών $\bar{x} = 4,8$. Τα στοιχεία αυτά είναι απολύτως δικαιολογημένα για το λόγω του ότι παρατηρείται μεγαλύτερη συγκέντρωση μαθητικού πληθυσμού στην αστική ζώνη. Συνεπώς, ο αριθμός τμημάτων έχει την ανάλογη διάταξη.
- Το εύρος των τιμών στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές είναι $R=6$, ενώ στις αστικές $R=12$ που είναι η διπλάσια τιμή. Το ίδιο συμβαίνει και με τις τυπικές αποκλίσεις. Με άλλα λόγια, ο αριθμός των τμημάτων στις αγροτικές περιοχές δεν παρουσιάζει αποκλίσεις, σε αντίθεση με τις ημιαστικές-αγροτικές και αστικές περιοχές.

X₃ (αριθμός καθηγητών)

- Τα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο όρο 19,7 καθηγητές. Οι σχολικές μονάδες των αστικών περιοχών έχουν $\bar{x} = 32,4$ περισσότερους με αρκετή διαφορά σε σύγκριση με την ημιαστική και αγροτική ζώνη με $\bar{x} = 15,3$. Οι μαθητές στην αστική περιοχή είναι αριθμητικά περισσότεροι, επομένως λογικό είναι να υπάρχουν περισσότεροι καθηγητές.
- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι το εύρος στην αστική ζώνη $R=81$, το οποίο υπερέρχει ισοπεδωτικά έναντι των υπολοίπων.

X₄ (αριθμός Η/Υ)

- Οι σχολικές μονάδες της Κατώτερης Δευτεροβάθμιας της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, διαθέτουν κατά μέσο όρο 14 Η/Υ. Ο βαθμός συγκέντρωσης των Η/Υ είναι μεγαλύτερος στις αστικές περιοχές $\bar{x}=17,1$, σε σύγκριση με τις ημιαστικές και αγροτικές $\bar{x} = 15,3$.
- Το εύρος στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές έχει την ελάχιστη τιμή του $R=17$, σε αντίθεση με τις αστικές περιοχές όπου η τιμή του εύρους $R=21$. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να διαφαίνεται μία διαφορά περισσότερο ως προς τον παράγοντα Η/Υ συγκριτικά με τις σχολικές μονάδες ημιαστικών και αγροτικών περιοχών.

X₅ (εμβαδόν διδακτηρίου)

- Ο μέσος όρος εμβαδού διδακτηρίου για τα δημόσια γυμνάσια στη Φθιώτιδα είναι 1185 τμ. Μεγαλύτερο εμβαδόν διδακτηρίου έχουν κατά μέσο όρο τα σχολεία της αστικής ζώνης με τιμή $\bar{x} = 2150$ κι έπειτα ακολουθούν της ημιαστικής και αγροτικής με τιμή $\bar{x} = 891,1$.
- Μεγαλύτερο εύρος τιμών εμφανίζουν οι σχολικές μονάδες αστικών περιοχών με τιμή $R=5490$, ενώ το μικρότερο εύρος τιμών συναντάται ξανά στις αγροτικές και ημιαστικές περιοχές με τιμή $R=3654$. Απ' τα παραπάνω αριθμητικά δεδομένα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν κτίρια τα οποία είναι είτε πολύ μεγάλα είτε πολύ μικρά. Η ανομοιομορφία αυτή είναι παντού αισθητή (αστική, ημιαστική και αγροτική), δηλαδή ανεξάρτητα απ' τον αριθμό των μαθητών και των καθηγητών.

X₆ (εμβαδόν προαύλιο χώρου)

- Ο μέσος όρος εμβαδού προαύλιου χώρου στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας είναι 2208 τμ. Στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές αντιστοιχεί

περισσότερο εμβαδόν προαύλιου χώρου κατά μέσο όρο $\bar{x} = 2646,6$ τμ., μεγαλύτερο απ' το μέσο όρο των αστικών περιοχών $\bar{x} = 2102,7$ τμ.

- Μεγαλύτερο εύρος φαίνεται να παρουσιάζει η ημιαστική και αγροτική ζώνη με τιμή $R=7616$ κι ακολουθεί η αστική ζώνη $R=6083$.

X_7 (ετήσιο δημόσιο κόστος)

- Το ετήσιο δημόσιο κόστος κατά μέσο όρο των γυμνασίων στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας ανέρχεται στις 381.445 €. Μεγαλύτερο ετήσιο δημόσιο κόστος εμφανίζουν προφανώς οι αστικές περιοχές με τιμή 554.659 €, έπειτα οι ημιαστικές και αγροτικές με τιμή 381.557€.
- Ως προς τις τιμές των τυπικών αποκλίσεων μεγαλύτερη σημειώνεται στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές 55623,5 κι έπειτα ακολουθεί η αστική. Αυτό σημαίνει ότι τα γυμνάσια ημιαστικών και αγροτικών διαφέρουν έντονα ως προς το ετήσιο δημόσιο κόστος συγκριτικά με τις υπόλοιπες σχολικές μονάδες.

Στους πίνακες 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6, παρουσιάζονται τα περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για κάθε δημόσιο γυμνάσιο της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας κατηγοριοποιημένα με βάση την περιοχή στην οποία εδράζεται το εκάστοτε γυμνάσιο.

Πίνακας 4.5.4 Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ_1 έως Δ_6 στην αστική περιοχή

	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδακτήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
αστική						
παρατηρήσεις	10	10	10	10	10	10
εύρος	7	0,7	6,3	2,4	1,3	1300
ελάχιστη τιμή	16,3	3,8	5,4	15,5	18,7	2559
μέγιστη τιμή	23,3	4,5	11,7	17,9	20	3859
μέσος όρος	22,1	6,6	12,5	10	9,8	2588
τυπική απόκλιση	0,9	0,7	4,6	1,4	4,7	175

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.5 Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ₁ έως Δ₆ στην ημιαστική συν αγροτική περιοχή

ημιαστική+αγροτική	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδακτήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	23	23	23	23	23	23
εύρος	11,2	3,2	5,6	9,5	28,4	789
ελάχιστη τιμή	11	5,5	5,5	10,5	11,6	3551
μέγιστη τιμή	22,2	8,7	11,1	20	40	4340
μέσος όρος	17,5	5,5	6,6	10,6	28,2	3748,3
τυπική απόκλιση	4,9	1,3	2,4	7,4	6,5	104,4

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.6 Περιγραφικά μέτρα για τους δείκτες ποιότητας Δ₁ έως Δ₆ συνολικά

συνολικά	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδακτήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	33	33	33	33	33	33
εύρος	12,3	2,2	6,3	9,5	28,4	1781
ελάχιστη τιμή	11	3,8	5,4	10,5	11,6	2559
μέγιστη τιμή	23,3	6	11,7	20	40	4340
μέσος όρος	18,8	5,9	8,5	12,1	21,5	3419,6
τυπική απόκλιση	2,4	1,2	6	8,3	39,5	379,6

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Δ₁ (αριθμός μαθητών ανά τμήμα)

- Τα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο όρο περίπου 19 μαθητές ανά τμήμα. Ο μέσος όρος των μαθητών ανά τμήμα είναι μεγαλύτερος στις αστικές περιοχές ($\bar{x} = 22$) απ' τις ημιαστικές και αγροτικές ($\bar{x} = 17,5$). Σε σχέση με την Ελλάδα τα τμήματα των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν περίπου τον ίδιο αριθμό μαθητών, ενώ σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ (2012) κατά μέσο όρο κάθε τμήμα στην Ελλάδα έχει λιγότερους από 20 μαθητές.

- Το 2014 η αντιστοιχία μαθητών ανά τμήμα στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια της ΕΕ-28 είναι 20,4 μαθητές/τμήμα. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την 19^η θέση, μεταξύ των 26 κρατών – μελών για τα οποία διατίθενται στοιχεία, με αντιστοιχία 16,9 μαθητές ανά τμήμα Κατώτερης Δευτεροβάθμιας, τιμή υπολειπόμενη κατά 3,5 μαθητές/τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28. Εστιάζοντας στα κράτη – μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη είναι η Γερμανία (25,3 μαθητές/τμήμα), το Ηνωμένο Βασίλειο (24,6 μαθητές/τμήμα), η Ιρλανδία (23,1 μαθητές/τμήμα), η Γαλλία (23 μαθητές/τμήμα) και η Ισπανία (22,8 μαθητές/τμήμα). Την ίδια χρονιά στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη – μέλη με τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη, όπως είναι η Κροατία (16,8 μαθητές/τμήμα), η Εσθονία (16,3 μαθητές/τμήμα), η Σλοβενία (15,7 μαθητές/τμήμα) και η Κύπρος (15,6 μαθητές/τμήμα).
- Αναλύοντας τα μεγέθη και τις πληροφορίες που προαναφέρθηκαν, μπορούμε να καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα. Το μέσο μέγεθος σχολικής τάξης των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας συμβαδίζει με τα επίπεδα των γυμνασίων της υπόλοιπης Ελλάδας. Ωστόσο, η κατάσταση αυτή δεν είναι ίδια στην Ευρώπη, γιατί βρισκόμαστε στις τελευταίες θέσεις σε σχέση με τις αντίστοιχες μέσες τιμές των χωρών της ΕΕ.

Δ₂ (αριθμός μαθητών ανά καθηγητή)

- Στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας αντιστοιχούν 6 μαθητές περίπου σε κάθε καθηγητή. Το 2014 η αντιστοιχία μαθητών ανά καθηγητή στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι 13,6 μαθητές/καθηγητή (Eurostat, 2014). Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, η αναλογία μαθητών/καθηγητή στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια της ΕΕ-28 είναι 14,4 μαθητές/καθηγητή. Στην κατανομή ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την 17^η θέση μεταξύ των κρατών – μελών για τα οποία διατίθενται σχετικά στοιχεία. Τα 5 κράτη – μέλη που καταγράφουν τις υψηλότερες τιμές του συγκεκριμένου δείκτη είναι το Ηνωμένο Βασίλειο (22 μαθητές/καθηγητή), η Γαλλία (21,3 μαθητές/καθηγητή), η Γερμανία (20,8 μαθητές/καθηγητή), η Ρουμανία (18,7 μαθητές/καθηγητή) και η Βουλγαρία (17,4 μαθητές/καθηγητή). Την ίδια χρονιά και στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη – μέλη με τις χαμηλότερες τιμές όπως είναι η Πολωνία (12,4 μαθητές/τμήμα), η Τσεχία (12,1 μαθητές/καθηγητή), η Λετονία (11,8 μαθητές/καθηγητή), η Ουγγαρία (10,6 μαθητές/καθηγητή) και το Λουξεμβούργο (10,2 μαθητές/καθηγητή).

- Για τα γυμνάσια του δείγματος, ο αριθμός μαθητών/καθηγητή για τις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές είναι συγκριτικά πολύ μικρός με μέσο όρο 5,5. Επομένως, η Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας σε επίπεδο υπολείπεται σημαντικά σε σχέση μαθητών/καθηγητή, τόσο με την Ελλάδα όσο και με την Ευρώπη.

Δ₃ (αριθμός μαθητών ανά Η/Υ)

- Στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 9 μαθητές σε κάθε Η/Υ. Κατά μέσο όρο ο αριθμός μαθητών ανά Η/Υ είναι μεγαλύτερος στα γυμνάσια αστικών περιοχών $\bar{x} = 12,53$ απ' τα γυμνάσια ημιαστικών και αγροτικών περιοχών ($\bar{x} = 6,6$). Σε πανελλαδικό επίπεδο, σύμφωνα με την έρευνα «Survey of Schools ICT in Education» (2013), ο αντίστοιχος μέσος όρος κυμαίνεται στους 16 μαθητές ανά Η/Υ, ενώ στις περισσότερες χώρες της ΕΕ αντιστοιχούν 4 έως 8 μαθητές σ' έναν Η/Υ. Όσο μεγαλύτερη είναι η βαθμίδα εκπαίδευσης τόσο αυτός ο αριθμός τείνει να ελαττώνεται.
- Συμπερασματικά, ο μέσος όρος μαθητών ανά Η/Υ βρίσκεται σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα γυμνάσια της Ελλάδας και σε υψηλότερα επίπεδα απ' τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ.

Δ₄ (τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή)

- Στις σχολικές μονάδες Κατώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Φθιώτιδας αντιστοιχούν κατά μέσο όρο 12,1 τ.μ. σε κάθε μαθητή. Πιο συγκεκριμένα, η ανολογία τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή είναι μεγαλύτερη στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές ($\bar{x} = 10,6$).

Δ₆ (ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή)

- Στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή είναι 3419,6 €. Το κόστος ανά μαθητή βαίνει μειούμενο καθώς προχωράμε από γυμνάσια ημιαστικών και αγροτικών περιοχών προς τις αντίστοιχες αστικών περιοχών. Το μέσο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή των γυμνασίων αστικών περιοχών είναι 2588 €, των ημιαστικών και των αγροτικών 3748,3 €. Με άλλα λόγια, τα γυμνάσια αστικών περιοχών με μεγαλύτερο πλήθος μαθητών «στοιχίζουν» λιγότερο στο κράτος.
- Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για την Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αντιστοιχεί σε 4.920 € ανά μαθητή. Στην κατανομή, ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, η Ελλάδα κατέχει την 16^η θέση με τη δημόσια δαπάνη της για τα γυμνάσια να αντιστοιχεί

σε 3.200 € ανά μαθητή. Τα 5 κράτη – μέλη με τα υψηλότερα ποσοστά του συγκεκριμένου οικονομικού δείκτη είναι η Γερμανία (15.900,9 € ανά μαθητή), η Γαλλία (14.683,5 € ανά μαθητή), η Σουηδία (12.100 € ανά μαθητή), το Λουξεμβούργο (9.230 € ανά μαθητή) και η Ολλανδία (7.100,6 € ανά μαθητή). Στον αντίποδα καταγράφονται τα 5 κράτη – μέλη με τα χαμηλότερα ποσοστά που εντοπίζονται στην Πολωνία (2.400 € ανά μαθητή), στη Λιθουανία (1.637,8 € ανά μαθητή), στην Εσθονία (1.548 € ανά μαθητή), στη Βουλγαρία (1.000 € ανά μαθητή) και στη Ουγγαρία (987 € ανά μαθητή) (Eurostat, 2013).

- Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή για τα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας βρίσκεται στα ίδια περίπου επίπεδα με αυτά της Ελλάδας αλλά πιο χαμηλά συγκριτικά με τη δημόσια δαπάνη ανά μαθητή των χωρών της ΕΕ.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται μία κατηγοριοποίηση των γυμνασίων ανάλογα με το δήμο στον οποίο ανήκουν. Οι δήμοι της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας είναι στο σύνολο 7 (Δήμος Λαμιέων, Δήμος Στυλίδας, Δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου, Δήμος Δομοκού, Δήμος Μακρακώμης, Δήμος Λοκρών και Δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας). Στους πίνακες 4.5.7, 4.5.8, 4.5.9, 4.5.10, 4.5.11, 4.5.12 και 4.5.13 παρουσιάζονται τα περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας Δ₁ έως Δ₆ ανά δήμο.

Πίνακας 4.5.7 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Λαμιέων

Λαμιέων	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκτήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	14	14	14	14	14	14
εύρος	7,8	0,6	7,7	6,4	10,9	814,1
ελάχιστη τιμή	3,8	3,2	3,9	11,4	11,9	2635,2
μέγιστη τιμή	11,6	3,8	11,6	17,9	22,9	3449,3
μέσος όρος	17,7	5,2	7,6	11,5	30,3	2702
τυπική απόκλιση	4,4	3,5	24,9	12	95,6	723,3

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.8 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Στυλίδας

Στυλίδας	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρου ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	3	3	3	3	3	3
εύρος	5,8	0,1	4,6	8,6	15,9	233,2
ελάχιστη τιμή	17,5	7,7	7	4,9	5,5	3322,4
μέγιστη τιμή	23,3	7,8	11,6	13,5	21,4	3555,6
μέσος όρος	20,2	6,5	8,4	7,8	14,9	3734,4
τυπική απόκλιση	2,9	0,5	1,2	6,4	31	508,1

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.9 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Μώλου –
Αγίου Κωνσταντίνου

Μώλου - Αγ.Κωνσταντίνου	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	3	3	3	3	3	3
εύρος	2,8	2	7,2	0,3	24,2	68
ελάχιστη τιμή	17,2	10,2	10	5,2	9,1	3554
μέγιστη τιμή	20	12,2	17,2	5,5	33,3	3622
μέσος όρος	18	10,6	11,8	5,2	23,7	3436
τυπική απόκλιση	0,8	0,8	1,7	1	51,3	416,4

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.10 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Δομοκού

Δομοκού	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	3	3	3	3	3	3
εύρος	5	1,7	0,9	4,7	8,8	6,5
ελάχιστη τιμή	11	3,3	4,1	15	13,3	4333,5
μέγιστη τιμή	16	5	5	19,7	22,1	4340
μέσος όρος	15,7	3,9	5,4	16,4	15,8	4393,2
τυπική απόκλιση	1,2	1,9	1,2	3,1	35,3	398,6

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.11 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Μακρακώμης

Μακρακώμης	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	2	2	2	2	2	2
εύρος	5,4	1,7	2,2	1,7	6,9	26,5
ελάχιστη τιμή	14,2	5	5,3	10	16,6	3596,1
μέγιστη τιμή	20	6,7	7,5	11,7	23,5	3622,6
μέσος όρος	17	5,9	6,6	10,9	19,5	3611
τυπική απόκλιση	2,2	0,9	1,2	1,2	27,4	378,3

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.12 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Λοκρών

Λοκρών	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	5	5	5	5	5	5
εύρος	10,2	2,7	5,8	3,4	15	483,9
ελάχιστη τιμή	12	6	6	16,6	25	3551,9
μέγιστη τιμή	22,2	8,7	11,8	20	40	4035,8
μέσος όρος	18,8	7,3	8,9	11,2	15,7	3506,7
τυπική απόκλιση	1,6	1,3	3,5	5,1	29,3	366,4

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Πίνακας 4.5.13 Περιγραφικά μέτρα των δεικτών ποιότητας για το Δήμο Αμφίκλειας – Ελάτειας

Αμφίκλειας Ελάτειας	μαθητές ανά τμήμα	μαθητές ανά καθηγητή	μαθητές ανά η/υ	διδασκλήριο ανά μαθητή	πρ. χώρος ανά μαθητή	ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
παρατηρήσεις	3	3	3	3	3	3
εύρος	3,1	1,1	2,3	7,3	44,2	188
ελάχιστη τιμή	15,2	4,6	5	6,7	47,9	3384
μέγιστη τιμή	18,3	5,7	7,3	14	92,1	3572
μέσος όρος	16	5	5,9	11,5	72,6	3446
τυπική απόκλιση	1,4	0,8	2,3	2,9	18,6	493,5

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων και Διαύγεια - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα.

Μετά απ' την παράθεση των πινάκων διατυπώνουμε τις εξής παρατηρήσεις:

- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_1 , ο δήμος Δομοκού εμφανίζει το χαμηλότερο μέσο όρο (15,7), στη συνέχεια ο δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας (16), ακολουθεί ο δήμος Μακρακώμης με μέση τιμή (17), μαθητές ανά τμήμα, ο δήμος Λαμιέων (17,8), ο δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου (18), ο δήμος Λοκρών (18,8) και στην πρώτη θέση ο δήμος Στυλίδας με μέση τιμή (20,2) μαθητές ανά τμήμα.
- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_2 , ο δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου εμφανίζει την υψηλότερη τιμή στο μέσο όρο μαθητών ανά καθηγητή (10,6). Στον αντίποδα βρίσκεται ο δήμος Δομοκού αφού καταγράφει μέσο όρο μαθητών ανά καθηγητή μόλις (3,9) περίπου 4.
- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_3 , ο δήμος – Αγίου Κωνσταντίνου εμφανίζει την υψηλότερη τιμή με μέσο όρο μαθητών ανά Η/Υ (11,8). Έπειτα, ακολουθεί ο δήμος Λοκρών με μέσο όρο (8,9) και ο δήμος Στυλίδας με μέση τιμή μαθητών ανά Η/Υ (8,4). Στον αντίποδα φαίνεται να βρίσκεται ο δήμος Δομοκού με μέση τιμή (5,4).
- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_4 , ο δήμος Δομοκού εμφανίζει την υψηλότερη τιμή με μέσο όρο (16,4) τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή. Για τους υπόλοιπους δήμους δεν έχουμε μεγάλες αποκλίσεις, με μόνη εξαίρεση το δήμο Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου με μέση τιμή τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή μόλις (5,2) τ.μ.
- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_5 , την υψηλότερη τιμή εμφανίζει κατά μέσο όρο προαύλιου χώρου ανά μαθητή ο δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας (72,6) τ.μ., ενώ στον αντίποδα βρίσκεται ο δήμος Στυλίδας με μόλις (14,9) τ.μ.
- Ως προς το δείκτη ποιότητας Δ_6 , την πρώτη θέση στο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή κατέχει ο δήμος Δομοκού με το ποσό ύψους (4393,2) € κι ακολουθούν ο δήμος Στυλίδας με (3734,4) €, ο δήμος Μακρακώμης με (3611) €, ο δήμος Λοκρών με (3506,7) €, ο δήμος Αμφίκλειας – Ελάτειας με (3446) €, ο δήμος Μώλου – Αγίου Κωνσταντίνου με (3436) € και τέλος ο δήμος Λαμιέων με το χαμηλότερο ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή με (2702) €.

Έχοντας παρουσιάσει τις τιμές των δεικτών ποιότητας στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας κατά δήμο, προκύπτει ο πίνακας, ο οποίος αποτυπώνει τη σειρά κατάταξης των γυμνασίων για κάθε δείκτη, ξεχωριστά κατά περιοχή (αστική – ημιαστική και αγροτική).

Πίνακας 4.5.14 Κατάταξη δημοσίων γυμνασίων ανά δείκτη ποιότητας

Κωδικός σχολικής μονάδας	Δ1	Δ2	Δ3	Δ4	Δ5	Δ6
Αστική						
0.1	8	7	6	3	2	3
0.2	7	3	3	5	5	4
0.3	4	6	8	4	4	1
0.4	6	5	5	9	6	9
0.5	3	4	4	6	7	5
0.6	2	2	2	7	8	6
0.7	1	1	1	10	10	2
0.8	10	9	10	1	1	10
0.9	5	10	7	8	9	7
0.10	9	8	9	2	3	8
Ημιαστική + Αγροτική						
0.11	10	10	11	8	10	7
0.12	1	4	3	11	13	10
0.13	7	1	6	14	7	12
0.14	3	5	1	12	12	2
0.15	5	3	7	13	3	5
0.16	3	6	4	9	11	2
0.17	6	10	11	2	8	3
0.18	2	2	2	5	5	6
0.19	1	6	3	7	5	10
0.20	9	7	10	6	9	11
0.21	12	12	8	1	6	1
0.22	8	8	5	4	4	4
0.23	4	9	9	10	2	9
0.24	11	11	13	3	1	8
0.25	8	7	8	1	5	6
0.26	3	6	5	5	4	5
0.27	6	4	9	8	7	9
0.28	2	1	2	9	9	1
0.29	4	3	1	6	3	8
0.30	5	2	4	7	8	3
0.31	9	9	6	4	2	4
0.32	1	5	7	3	6	2
0.33	7	8	3	2	1	7

Πηγή: Διευθύνσεις Σχολικών Μονάδων - Επεξεργασία απ' το συγγραφέα

Απ' τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι:

Αστικές περιοχές

- Την καλύτερη κατάταξη στους περισσότερους δείκτες την έχει το 7^ο Γυμνάσιο Λαμίας, ενώ στον αντίποδα βρίσκεται το Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο.

Ημιαστικές + αγροτικές περιοχές

- Την καλύτερη κατάταξη στους περισσότερους δείκτες την έχει το Γυμνάσιο Αταλάντης, το Γυμνάσιο Ραχών και το Γυμνάσιο Νέου Μοναστηρίου, ενώ τη χειρότερη κατάταξη την εμφανίζει το Γυμνάσιο Στυλίδας.

4.6 Οικονομετρική Ανάλυση

Ως γνωστόν η οικονομετρία περιλαμβάνει την εμπειρική εκτίμηση των οικονομικών σχέσεων. Χρησιμοποιώντας δηλαδή την οικονομική θεωρία, τη στατιστική αλλά και τα κατάλληλα δεδομένα από ένα δείγμα πληθυσμού ελέγχει αλλά και μετρά τις ορισμένες σχέσεις ανάμεσα σε διάφορες οικονομικές μεταβλητές.

Ο σκοπός της ενότητας αυτής είναι να πραγματοποιηθεί οικονομετρική ανάλυση των μεταβλητών ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή και το μέγεθος δημοσίου γυμνασίου, αναδεικνύοντας το βέλτιστο αριθμό μαθητών που θα πρέπει να 'χει ένα δημόσιο γυμνάσιο, ούτως ώστε να ελαχιστοποιείται το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή. Η ανάλυση απ' τη σκοπιά της οικονομετρικής βασίζεται στη θεωρία περί μέσου κόστους, όπου η καμπύλη του έχει σχήμα U λόγω του νόμου της φθίνουσας οριακής απόδοσης. Η οικονομική σχέση που συνδέει τις δύο μεταβλητές (συνολικό κόστος ανά μαθητή και μέγεθος γυμνασίου) αποτυπώνεται απ' την παρακάτω σχέση βασισμένη σ' ένα οικονομετρικό μοντέλο:

$$Y = F(x, \varepsilon) = \alpha X_i^2 + \beta X_i + \gamma + \varepsilon_j \quad (4)$$

Όπου

Y = εξαρτημένη μεταβλητή (ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή)

X_i = ανεξάρτητη μεταβλητή (μέγεθος δημοσίου γυμνασίου)

ε_j = τυχαίος παράγοντας (στοχαστική μεταβλητή)

α, β, γ = σταθεροί συντελεστές

Το οικονομετρικό μοντέλο $Y = F(x, \varepsilon) = \alpha X_i^2 + \beta X_i + \gamma + \varepsilon_j$ παριστάνει την αντικειμενική συνάρτηση, όπου έχουμε ως στόχο να βελτιστοποιήσουμε. Δηλαδή,

στοχεύουμε στη διαδικασία εύρεσης του μέγιστου ή του ελάχιστου της αντικειμενικής συνάρτησης του προβλήματος.

Η διαδικασία εντοπισμού και χαρακτηρισμού ακροτάτων μιας συνάρτησης $y = f(x)$ είναι:

α) μηδενισμός πρώτης παραγώγου

β) αντικατάσταση της ρίζας (έστω την α) της πρώτης παραγώγου στη δεύτερη παράγωγο.

- αν $f''(x) > 0$, τότε η $f(x)$ έχει τυπικό ελάχιστο $x=\alpha$.

- αν $f''(x) < 0$, τότε η $f(x)$ έχει τυπικό μέγιστο $x=\alpha$ (Τσουφλίδης, 2007).

Για την εκτίμηση των συντελεστών α, β, γ , της παραπάνω τετραγωνικής συνάρτησης χρησιμοποιείται το SPSS, το οποίο εκτιμά τους συντελεστές με βάση την αρχή των ελαχίστων τετραγώνων. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 4.6.1.

Πίνακας 4.6.1 Εκτιμήσεις συντελεστών – στατιστικά χαρακτηριστικά του μοντέλου για τα Δημόσια Γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας.

Συντελεστές	Τυπικό Σφάλμα	t	p - value	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
$\alpha = 0,009$	0,0053485	0,6	0,021	0,008	0,01
$\beta = -7,2$	1,656333	-1,2	0,057	-8,055	-6,345
$\gamma = 4865,2$	908,321	4,3	0	2948,6	6781,8
Αριθμός παρατηρήσεων	33				
F (2,30)	62,051	R square		0.8	
Prob >F	0.003	Adjusted R square		0,7364	

The independent variable is μαθητές

Απ' τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι οι εκτιμήσεις των συντελεστών του μοντέλου είναι:

$$\alpha = 0,009 \quad \beta = -7,2 \quad \gamma = 4865,2$$

Οι τιμές των α, γ είναι στατιστικά σημαντικές επειδή η αντίστοιχη για κάθε μία p - value είναι μικρότερη του 0,05, η δε τιμή του β οριακά δεν είναι. Το μοντέλο εξηγεί το 80% της μεταβλητότητας των δεδομένων, επειδή $R^2 = 0.8$.

Επομένως, η εκτιμηθείσα εξίσωση είναι:

$$y(K) = 0,009K^2 - 7,2K + 4865,2$$

Στη συνέχεια βρίσκονται τα ακρότατα της συνάρτησης $y(K)$.

Συνθήκη πρώτης τάξης: $y'(K) = 0 \Leftrightarrow 0,018K - 7,2 = 0 \Leftrightarrow K = 400$

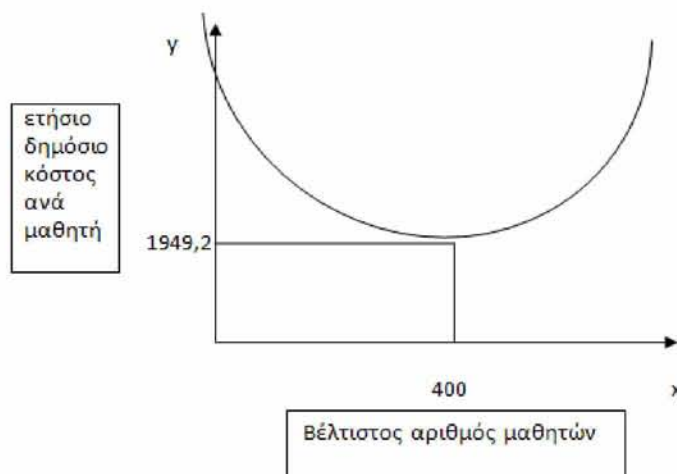
Συνθήκη δεύτερης τάξης $y''(K) = 0,018 > 0$.

Επομένως το ανά μαθητή ετήσιο δημόσιο κόστος ελαχιστοποιείται όταν ο αριθμός μαθητών γίνει $K = 400$ μαθητές και το αντίστοιχο ελάχιστο κόστος είναι 1949,2 €.

Στο παρακάτω γράφημα αποτυπώνεται η γραφική παράσταση της συνάρτησης του ετήσιου δημόσιου κόστους ως προς το μέγεθος των γυμνασίων στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας.

Γράφημα 4.6.1 Γραφική παράσταση της συνάρτησης ετήσιου δημόσιου κόστους ανά μαθητή και μεγέθους των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας

$$y = 0,009K^2 - 7,2K + 4865,2$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Συμπεράσματα

Απ' την εμπειρική ανάλυση προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τα Γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας:

1. Τα περισσότερα γυμνάσια εδράζονται σε ημιαστική και αγροτική περιοχή με ποσοστό (69,7%) ενώ τα υπόλοιπα γυμνάσια βρίσκονται στην αστική περιοχή με ποσοστό (30,3%).
2. Οι περισσότεροι διευθυντές στα δημόσια Γυμνάσια είναι άνδρες (72,7%), ενώ το (27,3)% είναι γυναίκες.
3. Υψηλότερο είναι το ποσοστό των γυναικών – διευθυντριών (33%) που κατέχουν μεταπτυχιακό και διδακτορικό, ενώ το (29%) των διευθυντών διαθέτει διδακτορικό και μεταπτυχιακό.
4. Υψηλό ποσοστό των καθηγητών – καθηγητριών που δε διαθέτουν κάποια επιπλέον ακαδημαϊκά προσόντα, πέραν του βασικού πτυχίου.
5. Τα μισά εκπαιδευτικά προγράμματα που πραγματοποιούνται στα δημόσια γυμνάσια είναι περιβαλλοντικά σε ποσοστό (50%).
6. Το ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών ως προς το σύνολο είναι (7,8%).
7. Τα γυμνάσια στην αστική περιοχή έχουν κατά μέσο όρο μεγαλύτερο αριθμό μαθητών $\bar{x} = 214$ απ' τα γυμνάσια της ημιαστικής και της αγροτικής $\bar{x} = 84$ μαθητές.
8. Το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή βαίνει μειούμενο όσο το μέγεθος των γυμνασίων βαίνει αυξανόμενο. Το ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές είναι 3748,3 € και στις αστικές 2588 €.
9. Το βέλτιστο μέγεθος των δημοσίων γυμνασίων εκτιμάται στους 400 μαθητές με ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή 1949,2 €.
10. Στην περίπτωση που μία αναδιάρθρωση των σχολικών μονάδων οδηγούσε σε μονάδες με μέγεθος όσο το βέλτιστο το ετήσιο δημόσιο κόστος για τα γυμνάσια θα ήταν 8.041.574 € έναντι των 12.577.632 € που δαπανά τώρα. Θα υπήρχε λοιπόν μία εξοικονόμηση χρηματικών πόρων της τάξης 4.192.966 €.

Τα ευρήματα της έρευνας για τις επιμέρους μεταβλητές και δείκτες ποιότητας αποτυπώνονται παρακάτω:

- **Μέγεθος σχολικών μονάδων (γυμνασίων)**

Το μέσο μέγεθος των δημοσίων γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας είναι **123** μαθητές. Το μέγεθος αυτό είναι ελαφρώς χαμηλότερο απ' το μέσο μέγεθος δημοσίων γυμνασίων της Ελλάδας (**136** για το σχολικό έτος 2014-2015). Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ο μέσος όρος μαθητών ανά γυμνάσιο είναι **642** μαθητές.

- **Αριθμός μαθητών ανά τμήμα**

Τα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν κατά μέσο όρο περίπου **19** μαθητές ανά τμήμα. Σε σχέση με την Ελλάδα τα τμήματα των γυμνασίων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας έχουν περίπου τον ίδιο αριθμό μαθητών (λιγότερο από **20** μαθητές ανά τμήμα) σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ (2012). Σε σχέση με την Ευρώπη κατέχει την 19^η θέση μεταξύ των 26 κρατών – μελών με αντιστοιχία **16,9** μαθητές ανά τμήμα τιμή υπολειπόμενη κατά 3,5 μαθητές ανά τμήμα της αντίστοιχης τιμής της ΕΕ-28.

- **Αριθμός μαθητών ανά καθηγητή**

Στην Περιφερειακή Ενότητα Φθιώτιδας αντιστοιχούν **6** μαθητές περίπου σε κάθε καθηγητή. Το 2014 η αντιστοιχία μαθητών ανά καθηγητή στην Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι 13,6 μαθητές ανά καθηγητή (Eurostat). Σε σχέση με την Ευρώπη, η Ελλάδα κατέχει την 17^η θέση μεταξύ των κρατών μελών. Η αναλογία μαθητών ανά καθηγητή της ΕΕ-28 είναι 14,4 μαθητές ανά καθηγητή.

- **Αριθμός μαθητών ανά Η/Υ**

Στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας αντιστοιχούν κατά μέσο όρο **9** μαθητές ανά Η/Υ. Σε πανελλαδικό επίπεδο, ο αντίστοιχος μέσος όρος κυμαίνεται στους 16 μαθητές ανά Η/Υ, ενώ στις περισσότερες χώρες της ΕΕ αντιστοιχούν 4 έως 8 μαθητές σ' έναν Η/Υ.

- **Διδακτήριο και προαύλιος χώρος ανά μαθητή**

Στα γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας αντιστοιχούν κατά μέσο όρο περίπου **10** τ.μ. διδακτηρίου ανά μαθητή και **18,5** τ.μ. προαύλιου χώρου ανά μαθητή, τιμές που είναι υπερβολικά υψηλές.

▪ **Ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή**

Στα δημόσια γυμνάσια της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, το ετήσιο κόστος ανά μαθητή είναι κατά μέσο όρο **3.419,6 €**. Το 2013 η δημόσια δαπάνη της ΕΕ-28 για την Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αντιστοιχεί σε 4.920 € ανά μαθητή. Η Ελλάδα κατέχει την 16^η θέση με τη δημόσια δαπάνη της για τα γυμνάσια να αντιστοιχεί σε 3.200 € ανά μαθητή.

Συνεκτιμώντας όλα τα παραπάνω, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα στους περισσότερους δείκτες υπολείπεται με τις αντίστοιχες τιμές της Ευρώπης και σε κάποιες υπερτερεί. Για να επιτευχθεί μία ομαλότερη και πιο ανεπτυγμένη εικόνα αναβάθμισης της ποιότητας στην εκπαίδευση πρέπει να διεξαχθούν πολύπλευρες προσπάθειες.

Πρόταση πολιτικής

Η αναβάθμιση της ποιότητας στην εκπαίδευση δεν είναι εύκολη υπόθεση. Για το λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να διατυπωθούν κάποιοι τρόποι εξυγίανσης.

1. Είναι πρωτίστως αδήριτη ανάγκη να οργανωθούν μεγαλύτερου μεγέθους σχολικές μονάδες. Αν γινόταν αυτό οι υπόλοιποι δείκτες θα προσέγγιζαν τις μέσες τιμές των εταίρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
2. Επιπρόσθετα, προτείνεται όπως η διοίκηση της Εκπαίδευσης, σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας και Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με χρήση πληροφοριακού συστήματος και των νέων τεχνολογιών πληροφορικής για να αξιολογεί τις ετήσιες επιδόσεις των γυμνασίων. Όταν οι τιμές των μεταβλητών και των δεικτών ποιότητας αποκλίνουν από τις μέσες τιμές των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει να γίνονται διορθωτικές επεμβάσεις.
3. Επίσης, πρέπει οι σχολικές μονάδες να εξοπλιστούν με συστήματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω ο σχετικός δείκτης αριθμού μαθητών ανά Η/Υ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2001), Έκθεση της Επιτροπής: Οι συγκεκριμένοι μελλοντικοί στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων. Βρυξέλλες.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000), Ευρωπαϊκή Έκθεση για την Ποιότητα της Σχολικής Εκπαίδευσης. Δεκαέξι δείκτες για την Εκπαίδευση: Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, Βρυξέλλες.
- Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2015). Τα βασικά μεγέθη της εκπαίδευσης 2015. Η ελληνική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αθήνα.
- Πασιάς, Γ. (1995). «Κοινοτική πολιτική στην εκπαίδευση». Στο «Ελληνική Εκπαίδευση: Προοπτικές ανασυγκρότησης και Εκσυγχρονισμού», Επιμέλεια Καζαμιάς Α., Κασσωτάκης Μ., Αθήνα Σείριος.
- Τσαμαδιάς, Κ. (2015). Διδακτικές Σημειώσεις «Οικονομική της Εκπαίδευσης». Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.
- Τσαμαδιάς, Κ. και Χανής, Σ. (2011). Τα οφέλη απ' την εκπαίδευση: Επισκόπηση υπό την οπτική της οικονομικής. Μέντορας, τχ. 13, 5-16.
- Τσουφλίδης, Λ. (1997). Μαθηματικά Οικονομικής Ανάλυσης: Μέθοδοι και Υποδείγματα. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Ξενόγλωσση

- Council of EU and European Commission (2002). Detailed workprogramm for the implementation of the 13 objectives. Joint report by the Council and the Commission to the Barcelona European Council, 14/2/2002.
- Eurydice (2008). Key data on teaching languages at school in Europe. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. [online]. Available at: http://eacea.ec.europa.eu/about/Eurydice/documents/KDL2008_EN.pdf > [Accessed 5 March 2017].
- Eurydice (2013). Key data on Education in Europe. Available at http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/134eu.pdf.
- European Commission (2000). European report on the quality of School Education – Sixteen Quality Indicators – Brussels.
- European Commission (2004). Join report by the Commission and the Council on social inclusion. Brussels.

- European Commission (2008). Strategic Plans for European Co-Operation on Education and Training. Available at: <http://ec.europa.eu/education/news/news1108.eu.htm>.
- European Council (2000). Presidency conclusions. Lisbon.
- Eurostat (2001). Presidency conclusions Stockholm.
- Eurostat (2011). Education and training in the EU – facts and figures.

Ηλεκτρονικές Πηγές

- <http://thanasiskopadis.blogspot.com>
- <http://www.eurydice.org>. (ανακτήθηκε 20.3.2017)
- <http://www.oecd.org/edu/eag.htm>.
- http://www.unesco-hellas.gr/gr/3_2_2.htm.
- <https://diavgeia.gov.gr>. (ανακτήθηκε 26.3.2017)
- www.didefth.gr/portal/
- <http://www.minedu.gov.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δήμος	Σχολείο	Αριθμός μαθητών	Ετήσιο δημόσιο κόστος ανά Γυμνάσιο	Ετήσιο δημόσιο κόστος ανά μαθητή
Λαμιέων	1 ^ο	190	438166	2306
	2 ^ο	281	660347	2350
	3 ^ο	220	471234	2142
	4 ^ο	240	773417	3223
	5 ^ο	340	895971	2365
	6 ^ο	350	841256	2404
	7 ^ο	216	479298	2219
	8 ^ο	90	312258	3469
	Μοσχοχωρίου	55	236063	4292
	Υπάτης	43	148320	3449
	Λιανοκλαδίου	95	148320	4238
	Εκκλησιαστικό	49	209270	4271
	Εσπερινό	60	189212	3152
	Μουσικό *	197	588417	2987
Σύνολο	14	2426	445945	3062
Στυλίδας	Ραχών	74	345538	4669
	Πελασγίας	70	249892	3570
	Στυλίδας	140	465142	3222
Σύνολο	3	284	353524	3820
Μώλου - ΑΓ. Κων/νου	Αγ. Κωνσταντίνου	100	311089	3111
	Καμένων Βούρλων	120	434588	3622
	Μώλου	86	305668	3524
Σύνολο	3	306	350448	3412
Δομοκού	Νέου Μοναστηρίου	60	269812	4497
	Δομοκού	80	347204	4340
	Ομβριακής	33	143006	4334
Σύνολο	3	173	253340	4390

Μακρακώμης	Μακρακώμης	120	434588	3622					
	Σπερχειάδας	85	305668	3596					
Σύνολο	2	205	370128	3609					
Λοκρών	Αταλάντης	200	710382	3552					
	Μαλεσίνας	140	465142	3322					
	Λάρυμνας	36	148320	4120					
	Λιβανατών	96	312258	3253					
	Μαρτίνου	36	145288	3952					
	5	508	356278	3640					
Σύνολο	Αμφίκλειας - Ελάτειας	Αμφίκλειας	81	289299	3572				
Αμφίκλειας - Ελάτειας						Ελάτειας	76	256194	3371
						Κ. Τιθορέας	73	247005	3384
						Σύνολο	3	230	264166
Γενικό Σύνολο	33	4126	341975	3419,6					

* Το Μουσικό σχολείο συστεγάζει το αντίστοιχο γυμνάσιο και λύκειο.

Πηγή:

Σημειώσεις Τα στοιχεία είναι κατά προσέγγιση